sinematek.tv

Senaryo

Bu Sayıda :

KARAKOLDA

Ekim 1953 No: 1 100Krş.

sinematek.tv

CAN
ve
MAL
GARANTİSİ
GENEL SİGORTA

sinematek.tv

SENARYO

AYLIK TİYATRO ve SİNEMA SAN'ATI DERGİSİ

Ekim 1953

Müessis ve Sahibi: Tevfik SADULLAH
Basıldığı yer: Cumhuriyet Matbaası

C. STANISLAVSKY

Sözüme iyice kulak verin: Tiyatro, gösterişler ve gösterici tarafı ile, güzelliklerini işletmek, maddî kazanç vasıtası yapmak isteyen birçok kimseleri kendine çeker. Böyleleri halkın cahilliğinden, geri zevkinden, hoşgörürlüğünden, bir takım entrikalardan, sahte başarılardan ve yaratıcı san'atla hiçbir ilgisi olmayan daha bir sürü şeylerden faydalanırlar. Bu tufeyliler, san'atın can düşmanıdır. Bunlara hiç aman vermemeliyiz; edebilirsek islâh etmeli, edemezsek aramızdan defetmeliyiz.

★

Daha sade, daha rahat, daha yüce, daha şen: İşte her tiyatronun, her san'at mâbedinin kapısı üstüne hâkkedilecek kelimeler.

★

Bir aktör, ömrü boyunca çalışmalı, dimağını işletmeli, kabiliyetlerini sistemli bir şekilde terbiye etmeli, karakterini geliştirmeli; hiç bir zaman ümitsizlğe düşüp şu Ana maksattan sapmamalıdır: San atını bütün varlığı, bütün kuvvet ile her türlü menfaat ve düşüncelerinden uzak olarak sevmek.

(Suat Taşer'in: Tiyatro Nereye Gidiyor'undan)

Ön kapak: Heyecan Başaran ve Uğur Boran kardeşler Karakolda'dan sonra kucaklaşıyorlar.

Arka kapak: Kirk Douglas ve Eleanor Parker Karakolda'da

Bu Sayıda Tam Olarak: KARAKOLDA

sinematek.tv

UGO BETTİ

MÜTERCIMLERİMİZİN ihmalleri yüzünden klâsiklerden Carlo Goldoni ile Luigi Pirandello'dan maadasını pek, hattâ hiç tanımadığımız İtlayan tiyatro yazarlrının en velud ve değerlilerinden biri olan Ugo Betti, intişar hazırlıklariyle meşgul bulunduğumuz sıralarda pek uzun sürmiyen bir hastalığı müteakıp hayata gözlerini yumuverdi.

Eserleri birçok dillere tercüme edilerek Fransada, Belçikada, İsviçrede, Almanyada, İspanyada ve Amerikada muvaffakiyetle temsil edilen bu dünya çapındaki dram yazarını ilk sayımızda okuyucularımıza tanıtmağı ve, dolayısiyle, geç de olsa anmış olmağı kendimize bir borç bildik .

Edebî hayata 1922 de Il Re Pensieroso (Düşüncli Kral) adlı manzum eseriyle atılan ve tiyatro yazarları arasına da bir müsabaka neticesi birincilik kazanan La Padronna (Hâmiye) adlı piyesiyle katılan Ugo Betti 4 şubat 1892 de Camerino delle Marche'de doğmuştu. Birinci Dünya Harbine gönüllü olarak iştirak ettikten sonra hukuk tahsilini ikmal eden Betti'yi adliye mensubu olarak sırasiyle hâkim, temyiz âzası ve avukat olarak görmekteyiz.

Tiyatro yazarı olarak çeyrek asır devam etmiş olan hayatında L'isola Meravigliosa (Güzel Ada), Frana allo Scalo Nord (Şimal Rıhtımında Çöküntü), Ispezione (Teftiş), Corruzione al Palazzo di Guistizia (Adalet Sarayında Tefessüh), Lotta Fino All'alba (Sabaha Kadar Mücadele), Delitto All'isola delle Capre (Keçiler Adasında Cinayet), Irene Innocnte (Masum Irene),Il Giocatore (Kumarbaz) gibi çok kıymetli eserler vermiş olan Ugo Betti yersiz olarak İtalyada azan acı tenkitlere maruz kalmış ve hattâ bazı piyesleri ilk temsillerinden sonra afişten indirilmiştir. Fakat sanat hayatının garip bir cilvesi olarak hariçte en çok tutulan bunlar olmuş ve nihayet aradan yıllar geçtikten sonra değerleri vatandaşları tarafından da takdir edilerek tekrar afişe çıkarılıp aylarca temsil edilmek suretiyle iade-i itibar ettirilmiştir.

Pek yakında bütün eserleri fransızcaya tercüme edilerek bir «Editions du Seuil» serisi olarak intişar edecek olan Ugo Betti'nin geçen sezon Pariste Pierre Valde tarafından Noctambules'de sahneye konarak Silvia Monfort, Rosy Varte, Laurence Bataille, Alain Cuny'nin iştirakleri ile temsil edilen «Keçiler Adasında Cinayet» adlı piyesinin bu sezonda da aynı tiyatroda reprizi yapılırken Küçük Sahnemzide de oynanacağını memnuniyetle haber almış bulunmaktayız.

Şehirden Küçük Notlar

Yazan: Fitne - Fücur

TEVFİK Sadullah mecmua çıkarır da ben orada olmaz olur muyum? Biliyorum, bıktınız benden artık, ama ben sizlerden henüz bıkmadım. Hem canım, hani şöyle zararsız, ufak tefek dedikodumsu haberler hangimizin (bilhassa erkeklerin) hoşuna gitmez değil mi? Meselâ bir Sabah gazetesinin Moda sahifesi hürriyetine kavuştu. Biliyor muydunuz bunu? Hanım hem kocasını hem sevgilisini bir kalem siliverimiş hayatından. Alıp başını Amerikaya gidecekmiş şimdi de. Şu Emlâk caddesinde bir tılsım var vesselâm.

Geçenlerde pek sessiz sedasız bir nikâh oldu. Sessiz sedasız olduğu için, bazı İstanbullular Halûk Sadakla Sabihayı bir arada görünce biraz şaşırıyorlar. Halûk Sadak Müzisyen Muhiddin Sadak'ın yeğeni oluyor. Yakışıklı, uzun boylu, genç hanımların arasında Gary Cooper diye anılan Halûk Sadak, İstanbulun güzel kadınlarının başında gelen Sabihaya deli gibi âşık oldu ve bütün mânilere rağmen evlendiler. Zevkle döşenmiş cici bir evleri var; misafirlerine paralanıyorlar, içkilerin zümrüdüankası onlarda. Bütün bunlar güzel, güzel amma en güzeli bu karı kocanın birbirlerine olan saygılı muhabbetleri.. Sevişen ve anlaşan bir karı kocanın evinde misafirlerin de ne kadar rahat ettikleri herkesce malûmdur tabli Onların bazen geceleri lokallerin birinde başbaşa yemek yerken de yakalıyorum Gözleri, etrafındakileri görmüyor ama bütün gözlerin onların üzerinde olduğundan da bihaberler mi acaba? Habersiz olmasalar bu kadar rahat edemezlerdi ya o da başka. Ne ise, saadetlerinin devamını diler, yalnız fazla komşu çatlatmamalarını tavsiye ederim.

Bütün dedikodulara rağmen Küçük Sahne bu sene de kapılarını bizlere açıyor. Yine Heyecan'ı göreceğiz, yine Münir'i seveceğiz, Agâh'a hayran olacağız ve Muhsin'e kızacağız.

Bu sene bir hayli Türk filmi göreceğiz yine. Bir zamanlar beyaz perdemizin en beğenilen Yıldızı Sezer Sezin'di. Şimdi Artun soyadını aldı ve küçük bir kızı da oldu. Sezer her ne kadar kızı Sevginin annesi rolünde çok başarı gösteriyorsa da, küçüğü bir hâle yola koyup tekrar beyaz perdeye döneceği muhakkak. Kocası Kenan Artun ise bu sene göreceğimiz renkli Türk filmi Salgın'da bir hayli sükse yapacak.

Bir daha sefere kadar hoşça kalın sevgili okuyucularım.

sinematek.tv

★ SIR LAURENCE OLIVER şarkı söylüyor! Evet, tiyatronun olduğu kadar beyaz perdenin de en ciddi, en titiz aktörlerinden biri olarak tanılan Sir Laurence geçen haftalar içinde Londra'da ve New York'da aynı zamanda gösterilmeğe başlanan «The Beggar's Opera» (Dilenciler Operası) filminde keyifle, zevkle, neşe ile şarkı söylemektedir.

Dilenciler Operası Hollywood'un bizleri alıştırdığı tarzda şarkı ile güzel, yarı çıplak kızları ve dans hünerlerini bir araya getiren «Müzikal» lerden değildir; Buna karşılık,ismindeki Opera kelimesinin ifade ettiği mânada ağırbaşlı bir musiki eseri de değildir.. John Gay'ın 1728 de yarattığı Dilenciler Operası, haddizatında musikili komedilerin ağababasıdır.

Henry V.'i, Hamlet'i beyaz perdeye kazandırmış olan Sir Laurence, Dilenciler Operası'nda da, tıpkı bu daha evvelki başarılarında olduğu gibi, bir sahne klâsiğini anlayışla, muhabbet ve hürmetle beyaz perdenin icablarına göre ayarlayarak adeta yeniden yaratmak imkânını bulmuştur. Ayrıca modern İngiliz sahnesinin en kuvvetli, en hassas, en orijinal şairlerinden biri olarak tanılan Christopher Fry'in diyalogu da eserin üzerinden iki yüz yirmi beş yılın tozunu silmiş, Dilenciler Operasına yeni bir canlılık, yeni bir cilâ kazandırmıştır.

AND sineması bir türlü açıklamadığı için görmemiz kısmet olmayan Offenbach'ın «Hoffman Masalları» filme alınırken yapıldığı gibi, Dilenciler Operası'nı da hakiki ve ünlü artistler oynamış, bunların şarkılarını da, şahsiyetlerine, konuşma seslerine uygun düşecek şekilde itina ile seçilen ses sanatkârları söylemiştir.

Yalnız, aktörlerden Stanley Holloway ile birlikte Sir Laurence duble edilmemişlerdir. Sir Laurence Olivier'nin zaman zaman falso yapmakla beraber çok tatlı bir tenor sesiyle şarkı söylediği iddia edilmektedir.

Diğer taraftan ünlü aktörün hemen kendisi kadar ünlü, kabiliyetli ve sevimli eşi Vivien Leigh'nin de asabî rahatsızlığı geçmiş, kıymetli çift «The Sleeping Princess» (Uyuyan Prenses) isimli eserin provalarına başlamışlardır Sir Laurence'in başka birisine âşık olduğu ve Vivien Leigh'in asabî buhranlar geçirmesinin hakiki sebebinin bu olduğunu iddia eden Hollywood dedikoducularına fili bir tekzip değil mi?

★ INGRID BERGMAN Jeanne d'Arc piyesinde Brodway'da kazandığı muvaffakiyetin tatlı hatırasının halâ tesiri altında olmalı ki tekrar sahneye dönebilmek için imkânlar araştırmaktadır.

Kocasını, kızını terkederek İtalyalı âşığı Roberto Rosselini'ye kaçışındanberi Hollywood'dan adeta afaroz edilmiş olan Şimal güzeli, seyirci ile daha yakından yeni bir temasa ihtiyacı olduğu kanaatindedir.

Büyük bir ihtimalle Ingrid bu «daha yakından temas» için Paris sahnelerinden birini seçecektir. Söylendiğine göre Fransızcayı «tatmin edici» bir şekilde konuşabilen yıldız şu günlerde kocası ve çocuklariyle birlikte Parise geçecek ve bir taraftan Paris sahnelerini ve seyircilerini bizzat tetkik ederken, diğer taraftan da kendisine yapılmış olan teklifleri yerinde inceliyecektir.

Bu arada, Ingrid Bergman'ın Napoli Operasında ilk defa sahne rejisörlüğü yapacak olan eşi Rosselini'nin idaresi altında Claudel'in yazıp Honegger'in bestelediği diğer bir Jeanne d'Arc da baş rolü oynaması tasavvurları, «İtalyada Seyahat» filminin çevrilmesinin uzaması yüzünden tahakkuk edememiştir.

★ NUFUS KÜTÜĞÜNDE YENİ KAYIDLAR: 39 yaşındaki TYRONE POWER III (Komandoslar Savaşı) ile ikinci karısı LINDA CHRISTIAN'ın (29 yaşında) ikinci çocukları dünyaya gelmiştir. 4 kiloluk sıhhatli bir doğumla dünyaya gelen bu ikinci yavru da ablası gibi kızdır. Tyrone Power'in ilk karısı Annabella idi.

★ LANA TURNER (33) ile Hollywood'un onuncu Tarzanı LEX BARKER (34) evlenmişlerdir. Barker'in üçüncü, Lana'nın ise beşinci evlenmesidir. Cazband Şefi Artie Shaw'dan başlıyarak iş adamlarından Steven Crane ile (İki defa) ve milyoner ehlikeyiflerden Bob Topping ile evlenmiş olan Lana Turner'in dört izdivacı da hep boşanma ile sona rmişti.

sinematek.tv

Şehir Tiyatrosu

Huzursuzluk vardı, yoktu münakaşaları arasında Şehir Tiyatrolarımız, mutad gün ve saatinde perdelerini açmak üzere hummalı faaliyetinin temposunu hızlandırmıştır. Şimdiye kadar her halde duymuşsunuzdur. Dramda ilk piyes olarak **L'Aiglon** oynanılacak. «**Cyrano** şairi Rostand'ın bu eserini de yine Cyrano'nun şair mütercimi Sabri Esat Siyavuşgil kendine has üstün bir başarı ile dilimize kazandırmış bulunuyor. Dilimizin bu kazancını sahnemize maledebilmek ise, sanıldığı kadar kolay olmadı. Bu güçlük herşeyden ziyade maddi imkânlardan - daha doğrusu maddi imkânsızlıklardan - ileri geldi. Bir ara L'Aiglon'un - Yahut türkçe adile « **Yavru Kartal** » ın - hayli ağır olan masraflarının tahsisatın büyük bir kısmını sömüreceğinden korkuldu. Bununla beraber, halen talimatnamesiz olan Şehir Tiyatrolarımız idaresini Vali ve Belediye Reisi adına tedvir etmekte olan Mahmut Moralı cesaretli bir adım atarak kat'i bir kararla «Yavru Kartal» ı mevsimin ilk piyesi olarak repertuvara aldı. Bundan sonra, bizlere düşen bu güç ve güzel seri, tercümesine lâyık bir temsille seyredebilmeği temenni etmekten ibaret kalıyor.

Komedi kısmında ilk olarak oynanacağı ilân edilen Eugène Labiche'nin «Kumarbaz»'ı, birkaç provadan sonra daha ileri bir tarihe bırakıldı. Bunun yerini modern Fransız muharrirlerinden Jean Guitton'un, geçen sene aslını KÜÇÜK SAHNE'de Amiol Turupu'ndan seyrettiğimiz «Onu çok seviyorum» isimli komedisi aldı. Şehir Tiyatroları ailesinin daha henüz yaşını tamamlamamış olan Eminönü Kolu ise., perde açış ananesine çeşitli sebeblerden dolayı adım uyduramıyarak ilk temsilini 1 Ekim yerine 1 Kasım gecesi için hazırlamaktadır. Burada Muhsin Ertuğrulun adapte etmiş olduğu Renkli Fener oynanacaktır.

Şehir Tiyatroları önümüzdeki mevsim için repertuvarrını yüzde yüz katiyetle tesbit etmemiş olmakla beraber, Edebi Heyetten geçmiş olan altmıştan fazla eser arasından bazı piyesler seçilmiştir. Bunlar arasında Eugene O'Neill'in «**Desire Under the Elms**» ı (Kara Ağaçlar altında (Arzu)»; «Bizim Şehir» müellifi Thornton Wilder'in «**The Skin of our Teeth**» ı (Şimdilik «Dışımızın Zarı» adiyle çevrilmiştir); Garcia Lorca'nın «Bernarda Alba'nın Evi» başta gelmektedir. Bu arada Pirandello'nun «Altı Şahıs Muharriri Arıyor» u üzerinde durulmaktadır.

Telif esere gelince, halen Cevat Fehmi Başkut'un «Makine»si ön saftadır. Değerli hikâyecilerimizden Haldun Taner'in «Günün Adamı» isimli komedisini de gündelik gazete polemiklerinden kurtarıp sahnemize kazandırmak mümkün olur ümid ederiz.

Küçük Sahne

Tiyatrolarımızın huyundan mıdır, suyundan mıdır? Dışarıdakilerin ağzında mütemadi bir «huzursuzluk», idaresizlik, lâflarıdır dolaşır durur. işte KÜÇÜK SAHNE adetâ açıldığı gündenberi dışarıdakiler tarafından kapatıldı durdu.

Geçen mevsim sonunda «zaman etti kapanacak! sakızı gevelendi, bu mevsim başındada bir taraftan Muhsinden başlıyarak hemen herkes istifa ettirildi, diğer taraftan da idare heyetine «Türkçe piyes oynamamak, sadece yabancı trup getirtip temsil verdirmek» kararı aldırıldı. Tabii geçen mevsimde olduğu gibi, bu mevsim de KÜÇÜK SAHNE'ciler repertuvarlarını seçdiler, oynayacakları piyesleri şehrin bütün divarlarında ilân ettiler, tiyatrodan istifa etmek böyle dursun, tiyatro uğruna pek çok şeyler feda etmiş dahada feda etmeğe daima hazır olan hocalarının nezareti altında provalara başladılar.

İstifa eden olmadı mı? Şu veya bu sebepten darılanlar, yahut maddi menfaatlerine daha elverişli vaziyetler bulanlar KÜÇÜK SAHNE'den ayrıldılar, başka yerlere kapılandılar. Nevin Akkaya kendini dublâja verdi. Asuman Korad Devlet Tiyatrosuna nakletti, Altan Karındaş'ta nüfus kaydını Hanoğlu'na çevirdikten sonra Şehir Tiyatrosu kadrosuna dahil oldu. Bu sanatkârların kendilerini görmeğe alıştığımız yuvalarından ayrılışları hepimizi üzdü, tâbii. Bununla beraber, «tercih» haklarını kendileri kullandıklarına göre elden muvaffakıyet dilemekten gayrı bir şey gelmiyor.

Küçük Sahne, kademli Şehir Tiyatrosunun 1 Ekimde perde açmak ananesine saygı göstererek ilk temsilini 30 Eylüle almış bulunuyor. Heyecaniyle, Agâhile, Şükranı, Lâlesi, Kâmuranı ile muasır tiyatro edebiyatının en hassas şairlerinde biri olarak tanılan İrlandalı John Millington Synge'nin «The Playboy of the Western World» isimli eserinden Saffet Korkut'un «**Babayiğit**» adiyle tercüme ettiği piyesiyle perdesini açacak. Bundan sonra, oynatacağı ilân edilen eserler arasında, Muhsi'nin «Issız Ada» adıyle tercüme ettiği piyes bir taraftan bize bir Hollanda müellifini tanıtacak, diğer taraftan da Muhsini tekrar sahnede görmek fırsatını verecek. KÜÇÜK SAHNE'nin seyircilerine tanıtmağı tasarladığı diğer bir yabancı muharrir de, İtalyanın geçenlerde ölen Ugo Betti'sidir. Eserleri dünyanın belli başlı sanat merkezlerinde büyük muvaffakıyetler kazanan Betti'nin «Keçiler Adası» Mahmut Abaç tarafından dilimize çevrilmektedir.

Mummer Karaca

Henüz İzmir Fuarından dönmemiş olan sevimli sanatkârlarımızın bu mevsim neler yapacağını öğrenmeği, gelecek sayımıza bırakmak zorunda kaldık.

sinematek.tv

Cahide Sonku, Nedret Arıburnu

Perde Açılıyor

sinematek.tv

Heyecan Başaran, Şükran Güngör

sinematek.tv

'asfi «Onu çok seviyor!»

Yeni Eserler

necke ritm!: Tempo,

★ ŞEHİR TİYATROSU Dram kısmında: **L'Aigtlon = Yavru Kartal; Eser:** Edmond Rostand; **Tercüme:** Sabri Esat Siyavüşgil (Nazmen); **Rejisör:** Max Meincike; **Dekorlar:** Meinecke; **Oynıyanlar:** Cahide Sonku: Hüseyin Kemal Gürmen; Sami Ayanoğlu, Hadi Hün; Suavi Tedü, Nedret Arıburnu, Alkan Hanoğlu (Küçük Sahnenin Alkan karındaş'ı).

★ KOMEDİ'de: **Je l'aimais Trop = Onu Çok seviyordum Eser:** Jean Guitton; **Tercüme:** Muhiddin Sandıkçıoğlu ve Erhun Güven; **Rejisör:** Vasfi Rıza Zobu; **Dekorlar:** N. Peroff. **Oynayanlar:** Vasfi Rıza Zobu, Mehmet Karaca, Behzad Butak, Reşit Gürzap, Yaşar Özsoy; Hümaşah Birkan, Gülistan Güzey, Fuad İşhan.

★ KÜÇÜK SAHNE'de: **The Playboy of the Western World =Babayiğit; Eser:** John Millington Synge; **Tercüme:** Saffet Korkut; **Rejisör:** Muhsin Ertuğrul; **Dekorlar:** Yakup: **Oynayanlar:** Heyecan Başaran, Agâh Hün, Lâle Oraloğlu; Şükran Güngör; Kâmuran Yüce.

sinematek.tv

Robert Taylor «Şövalye» de.

Ayın görülmiye Değer filmleri

Tyrone Power ve Micheline Presle «Komandoslar Savaşı» nda.

sinematek.tv

★ Ayın görülmeğe değer filmlerinin başında, Walter Scott'un şöhreti dünyaya yayılmış, hemen her dile çevrilmiş olan şaheserinden beyaz perdeye naklediler IVANHOE (M.G.M - Fitaş) geliyor.

KARA ŞÖVALYE adiyle altı sinamada birden gösterilmeğe başlanacak olan bu «Süper-porodüksiyon» da Robert Taylor'un « Kara Şövalye»si yanında Elizabeth Taylor, Joan Fontaine ve George Sanders'de yer almıştır. Renkli kurdelâ, Fitaş Müessesesinin yeni ve hususi cihazlarile, Türkiyede ilk defa olarak rengini muhafaza eder şekilde ve büyük bir itina ile Türkce duble de edilmiştir.

★ Tyrone Power ile Micheline Presle'in KOMANDOSLAR SAVAŞI mevzuunu Harbden alan filmlerin en canlı, en heyecanlılarından biridir. (20 th. Century Fox - Fitaş)

★ Danny Kay'in « DÜNYA CENNETİ» her mutad hepimizi kahkaya, neş'eye boğacak. Ayrıca Corinne Calvet, Gene Tierney'de bu renkli cennetin hûrileri arasında. Dünya Cennetinin diğer bir hususiyeti de orta yaşlı sinema severlerimizi, eski göz ağrıları Jean Murat'ye kavuşturmuş olmasıdır. Murat ak düşmüş saçlarile halâ can yakabileceğe benziyor.

★ Mevsimin ilk yerli filmi İpekçilerin BİN İKİNCİ GECE : BALIKCI GÜZELİ adiyle hazırladıkları müzikli komedi, seyircilere zevkli bir masal âleminde rehberlik ediyor. BALIKCI GÜZELİ'nde Münür Özkul, Cüneyd Gökçer, Nezihe Becerikli, Ertuğrul Bilda yanında Ayten Çankaya'da yıldızlık tahtına kurulmaktadır; hem de rahat rahat.

sinematek.tv

Gene Tierney DÜNYA CENNETİ'nde

sinematek.tv

Aydan Aya:

SANSÜR

Yazan: **TEVFIK SADULLAH**

Eğer yanılmıyorsam, yurd dışına çıkmamış olan vatandaşlarıma dünyanın en başarılı harp filimlerinden biri olan «Garb Cephesinde Yeni Birşey Yok»u görmek bir türlü nasip olmadı. yirminci asrın ilk yarısında edebiyat alanında olduğu kadar, sinema sanatı bakımındanda tarih sayfalarına geçecek bir değere sahip olan bu eser sansürün «yasak!» damgasına kurban edilivermişti. Fakat vatandaşlarım içinde üç buçuk kelime Fransızca veya iki cümle Almanca, yahut İngilizce bilenler, beyaz perdede göremedikleri bir sanat eserinin edebî değerini güçlerinin yettiği nisbette tatmak imkânını bulabilmişlerdi. Sansürün «yasak!» damgası filmi menettiği sırada kitap, kitapçıların, dikkati çok çeken vitrinlerinde baş sedirde idi! Kısacası sansür devekuşundan farklı şekilde hareket edememişti!

* * *

Sartre'in «Les Mains Sales»i **KÜÇÜK SAHNE**de oynayan Fransız truplarını seyredebilecek madde kudretine, bunların söylediklerini anlayabilecek dil bilgisine sahip olan bir avuç İstanbulluyu teshir etti. Fakat, dünyanın her tarafında, komünizme nakavut edici bir darbe indiren bir eser telâkkı olunan «Kirli Eller»i Şehir Tiyatromuz bir türlü temsile yanaşamadı. Hem de mütercim, istese, nek çok kapıları ve perdeleri actırabilecek derecede nüfuz sahibi olduğu halde! Tiyatrodan sansürü resmen atmıştık amma, fikrimizi, sanatımızı, hattâ vicdanımızı cendereye sokan şarkın yasakcı zihniyetinden kurtulamamış, resmî bir sansür makamı olmadığı halde, kendi kendimizi sansür edivermiştik !

* * *

Neyin suç olun, neyin suç olmadığını kanunlar tayin eder. Bir sanat eserinin de şu veya bu şekilde yayılanmasının ne zaman suç teşkil edeceğini tesbit ve tasrih eden kanun maddelerimiz mevcuttur. Buna rağmen, hocavari bu düşünce ile, destiyi kırmadan evvel tokadı yapıştırmanın en doğru hareket olacağına inandığımız için, Tiyatromuzun basından resmen uzaklaştırdığımız sansür, peşin hükümler, yersiz çekingenlikler, manasız kuruntular, zararlı gayretkeşlikler kılıklarına büründü, sinemanın başı üzerinde ise Demoklesin kılıcı gibi asılı kaldı. Amma diyeceksiniz ki aynı kılıç en ileri demokresi olmak iddiasındaki Amerikada da mevcuttur. Orada da filimler sansöre tâbidir. Yasakcı zihniyeti Amerika misalile savunanlara «Amerikanın her şeyini taklid etmeğe mecbur değiliz!» yolunda cevap vermek mümkündür. Fakat madamki Amerika misal alınmak isteniyor, bari misali de sansüre tutmasak. Zira, Hollywood sansürü, yazılı kanun maddelerinden adetâ daha sarih maddelerin çerçevesi içindedir. Yani, Hollywood sansürü kanunun dışında veya üstünde değildir, kanunun serhinden ibarettir. Bizdeki sansüre, hele kuruntuanın gayriresmi sansürüne ise rüfailer karışır.

* * *

Bu satırları bir takım kötü kötü filmler çevirip te ayıplarını sansürün omuzlarına yüklemeğe çalışan, değerleri kendilerinden menkul sinema bezirganlarımızın ekmeğine yağ sürmek kaygusiyle yazmıyorum. Böyleleri için bir değil, bir kaç sansür lâzım! Asıl dava, kanunun da, resmî sansürün de menetmediği, menetmeği tasavvur edemeyeceği eserler üzerine «yasak!» damgasını vurmak hevesinden kendilerini bir türlü alamayan kuruntuluların mevcudiyetindedir. Bu çeşit kuruntuların boşluğunu Cevad Fehmi Başkut'un «Sana Rey Veriyorum»u münasebetiyle bilfiil gördük. O zaman bu dâvayı hallettik diye sevindik. Fakat su tekerrür edemez olası tarih yine dönüp dolaşıp aynı noktaya geldi. Bu defa hikâyelerini sevip eserlerini sahnedede görmek, dinlemek istediğimiz bir Haldun Taner'in ehlince gürbüzlüğü zindeliği, sağlamlığı teslim edilen ilk adımı zülfiyâr kaygusuna kurban edilivermek istendi. Bana öyle geliyor ki hattâ vârin zülfünü kesdirmek, herhalde, ilk adımları celmelemekten evlâdır; Kesilen zülfün yerine daha gürü çıkar amma, ilk adımı celmelenen, bir daha kolay kolay yürümeğe cesaret edemez. Kaldı ki yâr zülfüne etrafındakiler kadar âşık değildir:

Gelecek Sayıda:

Tam olarak

LILIOM

Ferenc MOLNAR - Asude ZEYTEKOĞLU

sinematek.tv

EUREKA! EUREKA

MEDENIYET tarihinin meşhur hikâyesidir: Günün birinde banyosunda yıkanmakta iken Arşimed birden Eureka! Eureka! — Buldum! Buldum diye bağıra bağıra olduğu gibi sokaga fırlar. O devrin cemiyeti bugüne kıyasen biraz daha müsamahalı olmalıki, tarihin en büyük riyaziyeci ve kâşiflerinden biri olan Arşimed'i «delidir» diye derhal tımarhaneye göndermezler ve neyi bulduğunu kendisinden sorarak öğrenirler. Büyük adamın banyodaki ani bulusu sayesinde bugün su üstünde su altında yüzen gemileri bilgi ve emniyetle yapmak mümkün olmuş medeniyet âleminde yep yeni ufuklar açılmıştır.

Bugünlerde, hizmetçi derdinden bunalmış hanım, hanımcık bir ev kadını, çatkısı başında, önlüğü belinde, alı al moru mor sokağa uğrayıp Eureka! Eureka! diye bağırdığımı görmeniz, duymanız hiç te ihtimal dışında değildir. Gerçekten bu kadıncağız da nihayet aradığını bulmuştur. Evreka onu bel büken süpürgeden kurtaracak, ev işlerinin ağırlığını yüzde doksan nisbetinde hafifletecek bir mühendislik harikası, emsalsiz bir elektrik süpürgesidir. Bundan böyle bizim ev hanımcığımız orta yere bırakacağı makinesile salonun her tarafını mis gibi temizliyecek ve -işin asıl güzel tarafı- fısıldar gibi çalışan Eureka motörü diğer elektrik süpürgelerinde olduğu gibi onun başını ağrıtmıyacaktır.

EUREKA

EN UZUN VÂDE ve EN ELVERİŞLİ ÖDEME şekhle satışı memleketimizde ihdas eden:

AZET

LTD. ŞTİ, Karaköy Şeref Han'da satılmaktadır.

sinematek.tv

Sidney KINGSLEY

KARAKOLDA

Piyes 3 Perde

Çeviren: Tevfik SADULLAH

«The Detective Story» İlk defa olarak 23 Mart 1949 da New York'da Hudson Theatre'da temsil edilmiştir. «Karakolda» ismiyle türkçesini memleketimizde ilk defa olarak KÜÇÜK SAHNE'de Muhsin Ertuğrul sahneye koymuştur.

sinematek.tv

sinematek.tv

(SAHNE: *New-York şehrinde, 21 inci Bölge Polis Karakolunun ikinci katında 21 inci Detektif Şubesidir. Sahnenin büyük bir kısmını detektifler odası işgal etmektedir; sağda, bir kapı ve muhayyel bir dıvarla ayrılmış olan MUAVİN odası görülmektedir. Sert manzaralı, çıplak bir resmiyete bürünmüş, köşesi bucağı hayaletlerle doluya benziyen bu üç çeyrek asırlık çürük çarık görünüşlü odalardan, sanki 75 sene boyunca devam edeyelen insani ıztırapların, ümitsizlik, ihtiras, hiddet ve dehşetlerin, şiddetli ölümlerin tevlid ettiği göz yaşı ve kanla mülemma, kendilerine has ağır bir hava intişar etmektedir. Dıvarlar, bel hizasına kadar zeytûnî, daha üst kısımlarda açık yeşil renktedir. İkinci plândaki dıvarda, demir kafesli iki pencere tavana kadar yükselmektedir. Soldaki giriş kapısının önünde demir parmaklık ve iki tarafa açılır bir parmaklık kapısı vardır. Dıvara boy uzunluğunu ölçmeğe mahsus bir cedvel iliştirilmiştir. Bunun yanında, ütü tahtası gibi dıvardan açılıp kapanan, üzerinde parmak izi almağa mahsus bir tahta, bunun üzerinde de yeşil abajurlu elektrik görülmektedir. Bunların yan tarafında, dıvarda, üzerinde pünezle iliştirilmiş bir kaç tamim ve suçlu fotoğrafı göze çarpan ilân tahtası vardır. Odanın ortasında üzerinde iki telefoniyle, telefon masası. Birinci plânda, solda, diğer bir masa. Bunun üzerinde daktilo makinesi. Esas dıvarda, yüksekte, elektrikle işleyen bir dıvar saati, bunun altında selüloid harflerle yazılıp, bozulabilen nöbet tahtası görülmektedir.* Nöbet tahtasında: «Nöbetçi: Det. Gallagher, Det. Dakis, Mn. Monoghan» *isimleri okunmaktadır. MUAVİN odası kısmında bir masa, döner yazıhane koltuğu, bir kaç koltuk, dosya dolabı, su soğutucu makine, portmanto görülmektedir. MUAVİN odasının küçük penceresi bir hava şaftına açılmaktadır. Pencereden, ikinci plânda, sağdaki bir kapıdan girilen tuvalet odası görülmektedir.*

Hava kararmak üzeredir. Dıvarda, Beş yirmiyi gösteren saate göre vakit akşam üzeridir. Büyük pencerelerden şehrin azametli manzarası, ve «Gök tırmalayanlar» ı görülmektedir. Elektrikli General Motors ilânı, haçlı bir kilise kulesi bu manzaraya hâkimdir.

Perde açıldığı zaman NİCHOLAS DAKİS daktilo masasına oturmuş, ARAKÇI'lık yapmaktan sanık olarak getirilmiş genç bir kıdını sorguya çekerek zabıt tutmaktadır. Nöbetçi arkadaşı GALLAGHER telefon masasında bazı ihbarları kaydetmekte ve arada sırada, önündeki «Coca-Cola» şişesini yudumlamaktadır. Biran, açık kapı önünde üniformalı bir seyrüsefer memurunun durduğu ve kendi gibi üniformalı diğer bir arkadaşı ile selâmlaştığı görülür, sonra ikisi de gözden kaybolurlar. DETEKTİF GALLAGHER, takriben Yirmi yedi yaşında, kemiği kırık burnuna rağmen yakışıklı sayılabilecek genç bir müptedidir. Sıcak hava onu iyice sarsmıştır: bir hayli terlemekte, ikide bir tenine yapışan gömleğini çimdikler gibi çekip havalanmağa çalışmaktadır. Gerek GALLAGHER gerekse nöbetçi arkadaşı DETEKTİF DAKİS, caketlerini çıkarmışlar, gömlek yakalarını açmışlardır.

DAKİS hemen hemen uzunluğu derecesinde geniş yapılı, iri kıyım bir adamdır. Trampet çalınışını andıran bir sesi vardır. Orta yaşlıdır. Yunan menşe'li Amerikalıdır. Detektiflerin ekserisi gibi onun da heyecana kapılmayan, görünüşte işini derd etmeyen, rahat ve tabii bir edası vardır. Fakat işini mükemmelen bilmekte, yaptığını iyi yapmaktadır.

ARAKKÇI kadın, şekilsiz, biçimsiz, dangalak yüzlü, kenar mahalle şivelidir. Dana böğürmesi gibi bir sesi vardır ve, suçunu itiraf etmiş olmasına rağmen halinde cehaletin ma'sum edası sezilmektedir.)

EŞHAS

DETEKTİF DAKIS
ARAKÇI
DETEKTİF GALLAGHER
Bn. FARRAGUT
JOE FEINSON
DETEKTİF CALLAHAN
DETEKTİF O'OBRIEN
DETEKTİF BRODY
ENTICOTT SIMS
DETEKTİF MCLEOD
ARTHUR KINDRED
MEMUR BARNES
1 NCI KARMANYOLACI (CHARLEY)
2 NCİ KARMANYOLACI LEWIS)
İSTERİK KADIN
Dr. SCHNEIDER
MUAVİN MONOGHAN
SUSAN CARMICHAEL
MEMUR KEOGH
WILLY
Bn. HATCH
Bn. FEENEY
B. FEENEY
UFAKLIK
B. GALLANTZ
B. PRITCHETT
MARY McLEOD
TAMI GIACOPETTI
FOTOGRAFÇI
BİR BAYAN
BİR BAY
SOYULAN VATANDAŞ

★

I. Perde

DAKİS — Saç rengi? *(Gözlerini süzerek kadının didik didik saçlarına bakar.)*

ARAKÇI — Kumral.

DAKİS — *(İki elinin şehadet parmaklariyle, harfleri araya araya daktilo ile yazar.)* Kumral. *(Tekrar gözlerini süzerek kadının gözlerine bakar.)*

DAKİS — Göz rengi?

ARAKÇI — Mai

DAKİS — *(Yazarak)* Mai.

(Telefon çalar. GALLAGHER kulaklığı alır.)

GALLAGHER — 21 inci Detektif Şubesi. Gallagher konuşuyor. Buyurun. İsminiz lûtfen? *(Uzanarak kurşun kalemle kâğıt alır, göz ucuyla duvardaki saate bakarak yazar.)* adresiniz?... Telefon numaranız? 9-1855 Plaza'mı dediniz?..

DAKİS — Kilon?

GALLAGHER — *(Masa üzerindeki ikinci telefon da aldığı için, konuştuğu telefona:)* Lûtfen bir dakika müsaade edin. *(İkinci telefonun kulaklığını da alır, birinci kulaklığı omuzuyla kıstırarak kulağında tutar.)* 21 inci Dedektif Şubesi, Gallagher konuşuyor.

ARAKÇI — 52 Kilo galiba.

DAKİS — *(yazar)* 52 yeter.. *(bir an kadının patates çuvalına benzeyen vücudunu süzer.)*

DAKİS — Boy?

sinematek.tv

ARAKÇI — Bilmem. Galiba..

DAKİS — Hele bir kalk, şu cedvelin önünde dur bakayım *(Eliyle boy ölçme cedvelini işaret eder:)* İşte, şurada bak..

GALLAGHER — *(telefona)* Buyurun. Mühim bir şey yok. Arakçı bir kadın, o kadar. Best'de yakalanmış. Bir çanta.. *(Dakis'e sorar:)* Baksana Nick, şunun arakladığı çantanın fiyatı ne imiş?

ARAKÇI — *(kederli)* Altı dolar.

DAKİS — *(Arakçı'ya)* Bir elli beş. Pek alâ, dön yerine.

(Arakçı masaya gelir.)

GALLAGHER — *(telefona)* Altı dolarmış.

DAKİS — Yaşın?

ARAKÇI — Yirmi yedi. *(birden aklı başına gelir.)* yani, yirmi iki diyecektim.

DAKİS — Yirmi... (Kadını süzer ve yazarak) Yedi.

GALLAGHER — *(telefona)* pek alâ muavin bey. Hayır, çok geç getirdiler. Gece mahkemesine kalacak. Pek alâ *(Telefonu kapar, öteki telefona koşarak:)* Affedersiniz madam... *(önündeki kâğıda baktıktan sonra)* Andrews. Evet dinliyorum. Çalınanların listesini yaptınız mı? Ne de olsa tabii daha iyi olurdu. Paranız da mı eksik? Öyle mi? Demek hizmetçilerin birinden şüpheleniyorsunuz? Pek alâ. Birazdan gelirim. Evet madam *(telefonu kapar. Önündeki blok nota bir şeyler yazar. Coca-Cola şişesini yudumlar.)*

ARAKÇI — Yarabbim, satın aldığım çantalara, bunun iki misli para verdiğimi düşünüyorum da

DAKİS — *(gayet tabii bir eda ile:)* Amma bu sefer parasız alıvermişsin!

ARAKÇI — Ne diye bu haltı ettim, ben de anlayamıyorum. Delilik.

DAKİS — *(kısa keser)* İlk suçun. Te'cille kurtulursun.

ARAKÇI — Çantaya ihtiyacım yoktu ki.. Beğendiğim bir çanta olsa bâri. O da değil.. Düpedüz delilik işte.

(Kulislerden bir şarkı duyulur. Lüzumundan fazla ağlayan bir ses Palyaço'dan Canio'nun arya'sını söylemekte, sese verilmeyen tatlılık, gürlükle kapatılmağa çalışılmaktadır: «Ma il Vizio alberga sol ne l'alma tua negletta»

ARAKÇI şaşırmış, etrafına bakınmaktadır. Boynunu kasarak «bu da ne?» der gibi DAKİS'e bakar fakat o işine dalmıştır, başını dahi kaldırmaz. Şarkı şimdi daha yakından duyulmaktadır. Ses daha ağlamaklıdır: Tu viscere non hai... sol legge

GUS KEOGH girer. KEOGH alelâde güler yüzlü, yakışıklı bir İrlandalı'dır. Fakat o sırada yüzü «döktürdüğü» acıklı şarkının ıstırabiyle ezilmiş, büzülmüştür:)

KEOGH — «ê' l senso a te...» ... *(şarkıyı bırakır, gülerek:)* Ceza makbuzu var mı?

GALLAGHER — Var bir iki tane. Bugün sesin yanlış perdeden çıkıyor,

(Keogh'ya bir kaç makbuz uzatır. KEOGH bunları gözden geçirir, sonra, yüzü şarkısının iztiraplı ifadesiyle değişerek çıkar. Çıkarken).

KEOGH — «Vo'ne lo sprezzo mio schiacciarti...» *(ve bir hıçkırıkla ses kaybolur)* «sotto piè»

DAKİS — *Kalkar, parmak izi alma yerine gider, ıstampaya mürekkep koyar. ARAKÇI'yı çağırır:)* Buraya gel. *(ARAKÇI, DAKİS'in yanına gider. Dedektif kadının elini alır. Kadın irkilir. Dakis, daha ziyade işini iyi yapabilmek arzusiyle, kadını müşfik bir eda ile teskin eder.)* Sıkma kendini yavrum. Bırak ta işi ben göreyim. Sen sadece parmağını uzat.

ARAKÇI — Of Allahım.

DAKİS — Şimdi şu parmağını ver. Sıkma kendini. Canını yakacak değilim ki. Koyuver kendini. Haaaah şöyle, bastır parmağını. *(kadının parmağını kâğıda bastırır.)*

GALLAGHER — *(Bir ses duymuştur, başını kaldırır, açık kapıdan koridora doğru bakar.)* Eyvah, yandık. Başımın cezası geliyor. *(DAKİS'e)* Hele bir bak şu takvime, neler gösteriyor?

DAKİS — *(Duvardaki takvime göz attıktan sonra:)* Bu akşam ayın onbeşi, tam mehtap..

GALLAGHER — *(homurdanır)* Nasıl bilirim? Hiç şaşmaz. *(asil görünüşlü, geçmiş devrin kıyafetiyle yaşlı bir kadın girer: GALLAGHER, gayet nazik, yerinde kalkar:)* Buyursunlar, Madam Farragut. Şu münasebetsizler sizi yine rahatsız ediyorlar galiba;

MRS. FARRAGUT — Adam akıllı, evlâdım. Ah bir bilseniz.. Dün akşam vakti zamanında uyanıp ta duvardan gaz sızdığını hissetmemiş olsa idim, şimdiye ben çoktan göçmüş gitmiştim. Hepimiz göçmüş gitmiştik..

GALLAGHER — *(teşvikle)* Buyurun, oturmaz mısınız?

MRS. FARRAGUT — Neden beni lüzumu derecesinde himaye etmiyorsunuz. Beni hakkım olan şekilde himaye etmenizi resmen talep ediyorum.

GALLAGHER — *(yatıştırarak)* Aman Misis Farragut, tam on iki kişiyi sizin himayenize memur ettim.

MRS. FARRAGUT — Öyle diyorsunuz amma, acaba memurlarınız kimin tarafını iltizam ediyorlar? Bir kere bunu anlamalı. Bunların itimada şayan kimseler olduklarından emin misiniz?

GALLAGHER — *(Can noktasından vurulmuş gibi:)* Misis Farragut! Memurlardan birisi benim öz kardeşimdir.

MRS. FARRAGUT — Yaaa?. Affedersiniz. Maksadım kalbinizi kırmak değildi. *(oturur, GALLAGHER'e doğru eğilir, sır verir gibi:)* Fakat, siz de biliyorsunuzya, vaziyet çok mühim.. İşten malûmatdar olduğumu onlar da pek alâ biliyorlar. Atom bombası, bu! Atom bombası. *(GALLAGHER itaatkâr bir eda ile, başiyle tasdik eder.)* Evet, kapı komşum olan o menhus ecnebiler atom bombası imâl ediyorlar ve atom buharlarını duvardan benim tarafıma sevk ediyorlar. Ayrıca, bir de Empire State binası tepesine adamlarından birini

sinematek.tv

yerleştirmişler, o da, gece gündüz beni gözetiyor.. Hem de radarla..

GALLAGHER — Biz de onu gözetliyor, takip ediyoruz.

MRS. FARRAGUT — Öyle mi?

GALLAGHER — Tabii, gece gündüz peşini bırakmıyoruz.

MRS. FARRAGUT — Reisi Cumhurun vaziyetten haberi var mı?

GALLAGHER — Biraz evvel kendisiyle görüştüm.

MRS. FARRAGUT — Vaziyet mühim, çok mühim de.. Bu menhus ecnebiler benim elektronik nazarlara sahip olduğumun farkına varmışlar. Ben, etrafımızdaki her şeyin elektrikle ihtizaz halinde olduğunu görebiliyorum. Kâinattaki yıldızlar gibi milyonlarca ve milyonlarca atom dönüyor, ihtizaz ediyor, ihtizaz ediyor. Şu aşağıdaki sokakta on milyon canlı dinamo var. Geliyorlar, gidiyorlar, karşılıklı elektrik cereyanı tevlid ediyorlar.. Sonra, bu yüzer katlı, yüzer katlı yüksek binalar, siperi saika gibi, insanlardan intişar eden bu elektrık cereyanlarını çekip çekip Empire Etate binasının tepesinde topluyorlar. Orada oturan o gözetleyici herif te bu cereyanların istikametini değiştirip bizlerin üzerimize sevk ediyor. Dehşet verici bir vaziyet. Dehşet verici bir vaziyet. Siz de oturmuş duruyorsunuz. Bir şeyler yapsanız a.. Harekete geçsenize... Aksi halde kıyamet kopacak, kıyamet!.. *(Kendi sözlerinden yine kendisi dehşete uğramış bir halde kalkar.)*

(Adliye muhabiri JOE FEINSON girer, başını parmaklığa yaslıyarak seyre koyulur. Ufacık tefecik, kocaman burunlu, çarpık suratlı bir adam olan JOE'nın herşeye boş vermek, herşeyden bir nükte çıkarmak isteyen gazeteci edası, gerçekten filozof, insanî haletini örten bir maskeden ibarettir. Kuş gözü gibi ufacık, boncuk gibi, müstehzi gözlerinden hiç birşey kaçmamaktadır..)

GALLAGHER — *(kalkar, masanın etrafından dolaşarak bayan FARRAGUT'un yanına geçer, emniyet verici bir hareketle yaşlı kadının kolundan tutar.)* Şimdi siz hiç üzülmeyin, bayan Farragut Ben her dakika, her saniye onları takip ediyorum. Herşeyi kontrol altına aldığımdan emin olabilirsiniz. Bakın size söyleyeyim ne yapacağımı. Muhafazanıza memur ettiğim adamları bir misli arttıracağım. Herbiri seçme tam yirmi beş kişi, geceli gündüzlü sizi koruyacak. memnun oldunuz mu?

MRS. FARRAGUT — *(sükûnet bulur:)* Oh, oh.. Her halde daha iyi olur. Çok daha iyi olur. Teşekkürler ederim.

(MRS. FARRAGUT çıkar.)

GALLAGHER — *(tenine yapışan gömleğini çimdikler gibi çekerek havalanır, ıslık çalar gibi:)* Püfff...

JOE — Görüyorum nabzına göre şerbet veriyorsun.

GALLAGHER — Tabii. Bizim işimizde nabza göre şerbet vermeği bilmek esastır.

DAKİS — *(Parmak izi almağı tamamlamıştır.:)* Bu da bitti. Haydi kızım, git ellerini yıka. İşte şurada. *(eliyle tuvalet odasının kapısını işaret eder. ARAKÇI, ıstampa mürekkebine bulanmış parmaklarını elbisesine sürülmesin diye havada tutarak tuvalet odasına geçer.)*

JOE — Havadis var mı?

GALLAGHER — Sakin bir gün. *(tahtaya vurur.)*

JOE — Bu koca şehir böyle ölü olsun? Hayret. *(yavaş adımlarla GALLAGHER'in masası tarafına geçer.)*

ARAKÇI — *(tuvalet odasının kapısını açar, kaşları çatık:)* Bu kapının kilidi yok.

DAKİS — Nene lâzım senin? Sen ellerini yıkamağa bak.

ARAKÇI — *(muğber.)* Bu da münasebetsizliğin dik alâsı.

JOE — Bunda bana mevzu var mı?

GALLAGHER — Yok canım, basit bir arakçı.

JOE — Tanınmış birisi mi?

GALLAGHER — Hayır, Sarı çizmeli.

JOE — Sebebleri, şuydu, bu idi, hâdisenin durulacak bir tarafı yok mu yahu?

GALLAGHER — Aaah.. Alelâde bir arakçılık vak'asından ibaret.

(İki dedektif girer. Bunlardan birisi, CALLAHAN, çoşkun, taşkın bir gençtir. Eski külhan beylerine has «ar» leri çatlatan bir şive ile konuşur. Gömleği, sarı rengin hakim olduğu «son moda» Amerikan gömleğidir. Çuval gibi pantolonu, buruşuk spor caketinin rengiyle mücadele halindedir. Diğeri, DEDEKTİF O'BRIEN daha yaşlı, gözlüklü, temiz ve itinalı giyimli, tatlı seslidir.)

CALLAHAN — *(caketini çıkararak Hawaii motifli, koca koca yapraklı gömleğinin bütün «nefaset ve zerafetini» açığa vurur:)* Merhaba Tom, Nick, Joe. *(ıslık gibi)* Füüüfü.. dışarısı kaynıyor. İnsan kan ter içinde kalıyor.

JOE — Bu şıklığın sebebi ne? Maskeli balo filân mı var?

CALLAHAN — Bu da ne demek istiyor?

O'BRIEN — *(JOE'ye)* Senin haberin yok galiba. New-York'un en büyük dükkânı elbiselerine reklâm olsun diye Mike'a para veriyor.

CALLAHAN — *(aldırmaz)* Canımız çıktı, hani. Herifin birinin peşine takıldık. Herif önde, biz arkada, dilimiz bir karış dışarıda, Elli üçüncü sokaktan Doksan Birinci sokağa kadar gittik geldik, ha enseledik, ha enseliyoruz derken herifçi oğlu bir otobüse atlayıp sıvışıverdi. *(gözüne duvardaki nöbet listesi ilişir.)* Cinayet bu be! Yine mi Pazar nöbeti? Anlamadım gitti. Hep Pazar nöbetleri bana mı düşer? Böyle giderse, çocuklarım suratımı görmeden büyüyecekler be yahu. *(JOE'ye:)* Ha Joe, Üçüncü Caddede mühim bir kaza oldu. Haber aldın mı? Bira kamyonu...

JOE — Hayır, duymadım. Ne olmuş bira kamyonuna?

CALLAHAN — Bir bira kamyonu kaldırıma

sinematek.tv

arka vermeğe çalışıyordu. Bira fıçılarından birisi yuvarlanarak bir çocuk arabasına düştü.

JOE — *(yerinden fırlayarak:)* Arabada çocuk ta var mıydı?

CALLAHAN — Vardı ya.

JOE — Sakın öldü mü yavrucak?

CALLAHAN — Aah.. Hayır, fıçıdaki bira çok hafifmiş de ölmemiş. *(kahkahadan katılır gibi, iki yandan belini tutarak, adeta iki büklüm olur:)* Kah, kah kah!.

JOE — *(Somurtarak tekrar sandalyesine çöker:)* Aman ne şirin, ne komik.. Adın ne senin, Bob Hope'mu?

(ARAKÇI tuvalet odasından çıkar. Kadın karşı tarafa geçerken CALLAHAN, meslek icabı, gözlerini süzerek kadını tetkik eder.)

O'BRIEN — Çok iş var mıydı bugün.

CALLAGHER — Hayır, sâkin bir gündü.

O'BRIEN — Oh, oh. *(tahtaya vurur.)*

GALLAGHER — Adetâ lüzumundan fazla sakin..

O'BRIEN — Çok sürmez patlak verir. Nerdeyse bir cinayet olur..

GALAGHER — *(Sus!! makamında)* Şişş. Hiç olmazsa ben nöbeti devredeyim de.. *(masadaki telefonu çalar. GALLAGHER somurtarak:)* Şu şom ağzını tutamadın mı? *(ahizeyi alır:)* 21 inci Dedektif Şubesi Gallagher konuşuyor. Buyurun. Evet, dinliyorum. Nerede? Ne kaybettim dediniz?

JOE — Her halde kızlığını kaybetmiştir!

GALLAGHER — Takside mi?

JOE — Amma da yer seçmiş ha?

GALLAGHER — Numarasını aldınız mı? Tarif edebilir misiniz?

JOE — Aramızda çocuklar var. Dikkat et yüzleri gözleri açılacak.

GALLAGHER — Lûtfen isminizi söyler misiniz?... Adresiniz?... Evet, takip edeceğiz.. Bir şey değil.

JOE — *(GALLAGHER'in son repliğiyle ayni zamanda:)* Benim de bir ihbarım var. Ben de bir şey kaybettim. Erkekliğimi kaybettim ben.

CALLAHAN — Bu kadar eski hâdiselerle uğraşmıyoruz, Joe.

GALLAGHER — *(Telefonu kapatmıştır.)* O senin dediğin çoktan müruru zamana tâbi oldu.

(DEDEKTİF LOU BRODY elinde kahve kutuları (1), Coca-Cola şişeleri ve bir kese kâğıdı içinde sandovicler olduğu halde girer. BRODY iri yarı, görünüşte, aldatıcı derecede lâgar ve sakardır. Dazlak kafalı, çıbanlı gibi çirkin suratı mağmum, yumuşak, tatlı bakışlarla aydınlanmaktadır. Kese kâğıdını DAKİS'e uzatır.)

BRODY — İşte istediklerin Nick.

DAKİS — Teşekkür.

BRODY — Sen de sağ olasın. Bu da sizinki bayan.

ARAKÇI — Mayonez de koydurdunuz mu? *(kalkar çantasından para aranır.)*

BRODY — Taze bitmiş. *(Karşıya geçer, elinde kalan diğer sandoviçleri ve kahve kutusunu uzun masanın üzerine koyar, sonra MUAVİN'in odasına geçerek caketini çıkarır ve port mantoya asar.*

ARAKÇI — Borcum ne?

DAKİS — Ehemmiyeti yok, ikram bizden.

ARAKÇI — Teşekkür ederim. Çok iyi insanlarsınız. Doğrusu çok iyi insanlarsınız.

DAKİS — Ne çıkar.. Adam öldürmedin ya!..

(Elinde çanta ile bir adam geçer.. Evvelâ parmaklık kapısı önünde durur ve sabırsızlıkla kapıya vurur. Otuz beş yaşlarında, dik duruşlu, keskin hatlı, kendinden emin ve görünüşte rahat, gevrek, serin bir hali vardır. Konuştuğu zaman sesi de hali gibi gevrek ve kolalı gibi sert ve bir hayli tesirli ve heybetlidir.)

(Giren ADAM cüzdanından bir kart vizit çıkarır ve uzatır.)

GALLAGHER — Buyurun efendim.

ADAM — Ben, avukat Sims; Endicott Sims.

GALLAGHER — Buyurun, sizi dinliyorum.

SİMS — Ben Kurt Schneider'in vekiliyim. Zannederim, sizin şubenizden müekkilim için bir tevkif müzekkeresi kesilmiş.

DAKİS — Hey LOU, bu Jim'in işi değil mi? Bak Kurt Schneider diyorlar.

BRODY — Evet. Ben bakayım. *(SİMS'in yanına gider.)* Bu benim nöbet arkadaşımın işidir. Schneider'e ne olmuş dediniz? Nerede şimdi kendisi?

SİMS — Teslim olmağa hazır bekliyor.

BRODY — İyi ya. Getirsenize. Ne bekliyorsunuz?

SİMS — Yalnız, evvelâ bazı fotoğraflar getirdim. *(el çantasından büyük boyda bir kaç fotoğraf çıkarır. Bunları BRODY'ye uzatır.)* Mister Schneider bu fotoğrafları tam yarım saat evvel çektirdi.

BRODY — *(fotoğrafları alır bakar, yüzü ekşir.)* Çıplak çekilmiş bunlar! Ne de sakil şeyler..

SİMS — *(cali bir tebessümle)* Takdir buyurursunuz ki müekkilim bu fotoğrafları güzellik müsabakasına iştirâk hevesiyle çektirmiş değildir.

BRODY — Besbelli.

SİMS — Bu fotoğrafları çektirmekteki maksat bedii değildir. Müekkilimin vücudunda kauçuk sopa tatbikatı yapılmasını istemiyorum da..

BRODY — Ne zamandan beri avukatlık yapıyorsunuz, siz? Biz, burada, mevkuflara tecavüz etmek itiyadında değiliz.

SİMS — Şubenizde bu vak'a ile kim meşgul oluyor?

BRODY — Nöbet arkadaşım.

SİMS — James McLeod isminde birisi mi?

BRODY — Evet o.

SİMS — Onun hakkında çok şeyler duydum. Tek başına, kanunu eline almış birisi diyorlar. Her halde siz, lûtfen ona benim namıma söylersiniz..

---

(1) Bunlar kalın kartondan üstüvanî kutulardır. Uydurulamazsa termos kullanılabilir.

sinematek.tv

BRODY — Biraz bekleyin. Söyleyeceğinizi kendiniz söyleyin. İşte Jim.

(JAMES MC LEOD girer. İri eliyle, neye uğradığını şaşırmış, hassas görünüşlü bir genci yakalamış içeri sevk etmektedir. JAMES MC LEOD uzun boylu, zarif yapılı, yakışıklı, geniş omuzludur.. Gerilmiş, sert mânalı dudaklarına. Maske gibi hareketsiz, yapma suratına ihanet eden derin, sabırsız, müstehzi gözler, içindeki iblise kendini kaptırmış bir adamın derin ihtiraslarını, ânide değişiveren ruh haletini açığa vurmaktadır.)

BRODY — Bak Jim, seni arıyorlar. *(SİMS'e:)* Sims, işte McLeod.

MCLEOD — Memnun oldum. *(cebinden mendilini çıkarır, alnının terini siler, şapkasının iç bandını kurular.)*

SİMS — Müşerref oldum.

BRODY — SİMS avukatmış.

MCLEOD — Hem de en zeki avukatlardandır. Kendisini def'atla mahkemede gördüm, dinledim.

SİMS — Teşekkür ederim.

BRODY — Kurt Schneider'in vekili olarak gelmiş.

MCLEOD — *(Gözlerinde âni bir istihza parıltısı belirir:)* Yaa, Öyle mi? *(SİMS'e:)* Müekkilinizi bundan bir sene evvel bir kere tevkif etmiş olmakla müşerrefim..

SİMS — Malûmatım var.

MCLEOD — Görüyorum, o günden bugüne avukatını değiştirmiş ama mesleğinde berdevam kalmış.

SİMS — Kurt Schneider New Jersey'de bahçesinde sebze yetiştirmekle meşguldür. İşinde fazlasiyle de muvaffak olmaktadır.

MCLEOD — New - York'taki çocuk düşürtme tezgâhını da eğlence kabilinden kurmuş olmalı. Hani öyle şatafatlı bir şey de değil. Kerpetenle diş söker gibi, göz açıp kapayıncaya kadar işi. Müekkilinizi ne derece hasretle beklediğimi tahmin edemezsiniz.

SİMS — Bilâkis, gayet iyi tahmin ediyorum. *(BRODY'ye:)* lütfen fotoğrafları kendisine gösteriniz. *(BRODY fotoğrafları MCLEOD'a verir.)*

sinematek.tv

MCLEOD — *(fotoğraflara bakar, gülümseyerek:)* Anlaşılan tekâmül nazariyesi tersine dönüyor. Bundan sonra artık maymunun insandan geldiğini kolaylıkla iddia edebiliriz.

SİMS — *(oralı değildir. Ciddiyetle:)* Pek alâ biliyorsunuz ki müekkilimin bir takım kanunî hakları vardır. Ben bu haklara riayet edilmesini sağlamak maksadiyle buraya gelmiş bulunuyorum.

MCLEOD — *(Nezaketle:)* Bir dakikanızı rica edeceğim, avukat bey. Şu elimdeki işi bitireyim. Siz lûtfen istirahat buyurun. *(Sandalye gösterir. El'an kolundan tuttuğu genç adamı dedektif odasına sokar.)*

GALLAGHER — Jim, yenge telefon etti. «Beni arasın» dedi.

MCLEOD — Mersi Tom, ararım. *(Genç adamın üzerinde silâh olup olmadığını araştırır. Bu, polislere has sür'atli bir aramadır. İki elle tokat atar gibi, ayak bileklerinden başlıyarak, baldırlara; bacaklara, koltuk altları, ön arka yoklanır.)* Pek alâ, delikanlı, sen şurada biraz otur bekle bakalım. *(GALLAGHER'e)* Karım ne zaman telefon etti?

GALLAGHER — Yirmi dakika oluyor. *(telefon çalar.)* 21 inci Detektif şubesi, Gallagher konuşuyor, veriyorum. *(telefonu MCLEOD'a uzatır:)* muavin.

MCLEOD — *(Telefonu alır. Konuşurken ifadesinden MUAVİN'i pek sevmediği anlaşılmaktadır. Masanın üzerine oturur:)* Buyurun. Evet, biraz evvel geldim.

JOE — Merhaba.....

MCLEOD — *(telefonun ağızlığını eliyle kapatır, sür'atle ve hafif bir sesle:)* Joe, Joe, ben de seni aklı başında, iyi bir gazeteci sanırdım.

JOE — Ne o, yine ne oldu?

MCLEOD — Langdon vak'asını mahvetmişsin.

JOE — Senin ismini doğru yazmamış mıyım?

MCLEOD — Koskoca hâvadis yazısı içinde, yegâne doğru yazdığın şey benim ismim. *(telefon:)* Evet, beraber getirdim. (ARTHUR'e:) Arthur, daha evvel tevkif olunmuşluğun var mı?

ARTHUR — Söyledim ya.

MCLEOD — Bir daha söyle.

ARTHUR — Hayır, yok.

MCLEOD — *(tekrar telefona:)* Hayır diyor. Parmak izlerinden kontrol ederiz. Evet efendim. Peki efendim. *(Telefonun ağızlığını kapar:)* Joe. O ne o öyle: «Ezici, kasvet verici, kap karanlık hapishane duvarları...» Sen bir de Langdon'un kodese girdiği zamanki halini görmeliydin: Herif tam manâsiyle memnun ve mes'uttu. Sanki yeniden yuvaya, kendi öz evine dönmüş gibiydi. *(telefona:)* Evet, pek alâ efendim.

JOE — *(Takdim eder gibi bir eda ile:)* Yer yüzünün fâni ilâhı: McLeod, dev cüsseli ejderhayı kovalayan İsrail kralı Ahob gibi, kötülükle, suçla ha bre boğuşur durur. Fakat işin aslında, taa iki yaşında iken kuduz bir tilki kıçından ısırmış. ve o gün bugün ne o ne de tilki bir türlü kendilerine gelememişlerdir. Sakın su göstereyim demeyin. Derhal kuduruverir.

MCLEOD — *(telefonu kapar. Joe'nin papyon kravatını çekip çözer.)* Dördüncü müessese denilen basının armut kafalı mümessili: Tabil halinde görünebilmek için kafanın tepesine çatal bıçak takmalısın sen... Adam olman için daha bir kaç fırın ekmek yemen lâzım. Acıyorum sana. Anlıyor musun? *(Kalkar, Yahudice tekrar eder:)*.. mir daft ihr dihagginum.

JOE — *(Güler, kravatını bağlarken, arthur'u işaret eder:)* Bunda fotoğraf çektirmeğe değer bir iş var mı?

MCLEOD — Bilmem... Belki.. *(ARTHUR'a:)* Sakın kaçmağa hevesleneyim deme, delikanlı. Yoksa daha kapıya varmadan birdenbire ağırlaşıverirsin, bacakların artık yükünü çekemez.. Kulağında olsun, bizim mermilerimiz sesten de daha sür'atlidir.

ARTHUR — Merak etmeyin.

MCLEOD — Öyle de, böyle de merak ettiğim yok.

BRODY — *(Genç adamın sesini duyar duymaz, işini bırakır, sür'atle ona doğru döner. Yanına gelir ve genç adamın yüzünü merakla tetkike koyulur.)*

MCLEOD — Tanıdığın birisi mi?

BRODY — Yooo... Hayır... Yalnız ben.. *(Başını sallar.)*

MCLEOD — *(Karşı tarafta oturan Mr. SİMS'e:)* Şimdi geliyorum. *(MUAVİN'in odasına geçerken CALLAHAN'la yüzyüze gelir. Bir an CALLAHAN'ın kılık kıyafetini tetkik etmek için durur. Başını sallar:)* Halis bob.

CALLAHAN — Napalım, biz pantolonu plili, çıtkırıldım üniversite me'zunu değiliz.

MCLEOD — *(Müstehzi:)* Bellli, değilsiniz. *(MUAVİN'in odasına geçer, kapıyı kapar. Telefonda bir numara çevirir. sekiz rakkam).*

CALLAHAN — *(alınmış bir eda ile:)* Hatırlatın bana da Noelde şu bizim üniversite mezununun kabarmış koltukları altına birer karpuz alayım.

(O'BRİEN ile GALLAGHER gülerler).

O'BRİEN — Ne o? Seni yine iğneliyor mu?

CALLAHAN — Ahha. Mübarek canlı iğne fıçısı.

MCLEOD — *(telefonda:)* Allo, karıcığım? *(sesi ânide sıcak ve müşfik bir ifadeye bürünmüştür. Gözleri, tebessümü, elhasıl bütün varlığı bir istihale geçiriyor gibidir.)* Doktor ne dedi, canım?... Çok şükür, demek uzvî bir şey değilmiş?... Emin misin Mary?.. Peki o halde çarpıntıları nasıl izah ediyor?.. Asab bozukluğu mu? Ya? Eeee bunu nasıl izah ediyor?.. Ne gerginliği? *(güler:)* Dünyaya sulh ve sükûnun avdetini beklemekten başka ilâç vermedi mi? fenobarbital ile B-1 vitamini mi dedin? Devrimizin derdleri, devrimizin modası bu.. *(güler.)* Mary, harikûlâde bir kadınsın. Sevgili karıcığım benim.. Tabii. Meraktan çatlıyordum. Hımm. Evet... Teşekkür ederim, meleğim. Sonra yine ararım. Şimdilik Allaha ısmarladık.

sinematek.tv

(Detektifler odasında ARTHUR'un yüzü kül gibi bir renk alır, elleriyle midesini bastırır, dudaklarını ısırır. Onu tetkik etmekte olan BRODY yanına gelir.)

BRODY — Nen var, evlât?

ARTHUR — Hiç.

(BRODY tuvalet odasını işaret eder. ARTHUR sür'atle oraya gider. Bir kere içeri girince, artık kabayı edası kalmamıştır. Şimdi o hasta ve ümitsiz bir çocuk gibidir. Bir an lâvaboya abanmış kusmağa çalışır. Sık sık nefes alarak, âni bir panik içinde etrafına bakınır.)

BRODY tuvalet odasına doğru bir göz attıktan sonra dolabına gider, bir şişe alır, tuvalet odasına gelir, kapıyı iter, bir müddet öylece durarak seyreder. ARTHUR kendine gelebilmiş gibidir. Lavaboyu su ile doldurarak başını suya sokar. BRODY bir mukavva bardak alır, elindeki şişeden içki ile doldurur ve ARTHUR'a uzatır.)

BRODY — İçer misin? Kuvvet verir.

ARTHUR — Hayır, teşekkür ederim. *(Yüzünü kurular).*

(BRODY içkiyi kendisi yuvarlar. Detektif *odasına dönerler. Masa telefonu çalar. GALLAGHER telefona uzanır.)*

BRODY — *(Saate bakar:)* Vakit tamam Tom. Ben nöbeti alıyorum. Artık sen evine gidebilirsin. *(telefonu alır.)*

GALLAGHER — Eve mi? Ne gezer. Bir ihbar var ona bakmam lâzım. *(öteki odaya geçer.)*

BRODY — *(telefonda:)* 21 inci Şube, detektif Brody konuşuyor. Yaa? numarasını aldınız mı? *(Tekrar saate bakar, önündeki kâğıda not yazar.)*

MCLEOD — *(Dedektifler odasına döner, MR. SİMS'in yanına gider:)* Sizi dinliyorum.

SİMS — *(tekrar fotoğrafları uzatır:)* Bu fotoğrafları tetkik edince göreceksiniz ki müekkilimin vücudunda her hangi bir yara, bere izi yoktur. *(fotoğrafları işaret ederek:)* Ben size müekkilimi bu durumda teslim ediyorum, sizden de kendisini aynen bu durumda iade etmenizi isterim.

MCLEOD — *(dikkatle fotoğrafları tetkik*

sinematek.tv

eder.) Bu resimlere bakınca, müekkilinizin şekil ve şemalindeki herhangi bir değişiklik olsa olsa onun lehine olur diyesim geliyor.

SİMS — Her halde, ana yasanın müekkilime sağladığı hakları çiğnemenize asla müsaade etmeyeceğimi şimdiden bilmenizi isterim. Kendisine vücutça herhangi bir zarar ika etmiyeceksiniz, insanlığa has şeref ve haysiyetini kıracak herhangi bir muamelede bulunmayacaksınız, anlıyor musunuz?

MCLEOD — *(Sözü keser gibi sert bir eda ile:)* ben zaten şimdiye kadar tepeden tırnağa ana yasa haklarına kendini bürümemiş hiç bir suçlu görmedim. Ağzına, burnuna kadar şu veya bu kurtarıcı kanun maddesiyle içini dışını doldurup, insanlık şeref ve haysiyetinden bahsetmiyen bir sokak serserisine şimdiye kadar hiç rastlamadım. Söyleyin bana siz: Müekkilinizin geçen sene çocuğunu düşürttüğü genç kızcığı gördünüz mü? Morgda, mermer masa üzerinde, çırıl çıplak yatan o kızcağızı gördünüz mü siz? Zavallıcıkta artık insanlıktan eser kalmamıştı. Şeref ve haysiyet ise hemen hemen hiç..

SİMS — Müekkilim masumdu. Mahkeme kendisini beraat ettirdi.

MCLEOD — Suçlu idi.

SİMS — Yâni siz kendinizde bu memleketin mahkemelerinin üstünde bir adalet mi vehmediyorsunuz.

MCLEOD — Bu memleketin mahkemelerinden daha üstün bir mahkeme vardır.

SİMS — Bundan eminim, memur bey. Fakat, acaba siz ilâhi adalet namına konuşmağa, hüküm vermeğe selâhiyetli misiniz? Ben kendimde böyle bir selâhiyet iddia etmiyorum. Tanrı gök yüzünden inip, verdiği hükümleri ikide birde benim kulaklarıma fısıldamıyor. Ama, şu topraklar üzerinde câri olan insan yapısı kanunlara gelince, ben bu kanunları biliyor, tanıyor, bunlara itaat ve hürmet ediyorum.

MCLEOD — Ne yapmağa çalışıyorsunuz? Dâvanızı burada mı müdafaa etmek hevesindesiniz? Burası mahkeme değil bayım. Kevesinizi, belâgatinizi hakime saklayın. Beni daha fazla işgal etmeyin. Müekkiliniz, hak ettiği muamele ne ise, o muameleye maruz kalır. Şu halde, ya müekkilinizi getirip teslim edin, yahut, basıp gidin.

SİMS — Hakkınızda pek çok şeyler duymuştum. Gerçekten anormal bir adammışsınız, Mcleod; fazlasiyle anormal bir adam. Sizi mahkemede, şahit mevkiinde sigaya çekmek bana büyük bir zevk verecek.

MCLEOD — Size zevk ve heyecan vermek için elimden geleni yaparım.

SİMS — Bizim dağarcığımızda da size heyecan verecek şeylerimiz bulunur tabii.

MCLEOD — Yani?

SİMS — Bir seneden beri, müekkilimin hayatını yer yüzünde cehenneme çevirmek için hususi bir gayret sarf ediyorsunuz. Neden?

MCLEOD — Anlayamadım?

SİMS — Neden?

MCLEOD — *(Müstehzi:)* Çünkü, cinayet işleyip te yakalarını sıyıran suçlular beni rahatsız eder, tedirgin eder de ondan.

SİMS — Pek kolaylıkla rahatsız oluyorsunuz.

MCLEOD — Öyle! Fazlasiyle hassasımdır. *(başından savar gibi:)* Benim için müekkiliniz her hangi bir mücrimden farksızdır. *(döner.)* Haydi bakalım Arthur, gir şuraya. *(MUAVİN'in odasını işaret eder. ARTHUR kalkar, odaya geçer.)*

SİMS — Bu sizin iddianız? Biz ise masraftan kaçınmadık, tahkik ettik ve çok başka şeyler öğrendik.

(MCLEOD döner, gözlerini avukata diker. SİMS bilgiç bir eda ile gülümseyerek çıkar.)

BRODY — Bu herif te ne demek istiyor?

MCLEOD — Avlanıyor. Boş atıp dolu vurmağa çalışıyor. Gayet kurnaz bir avukattır. Bir kaç defa mahkemede gördüm, dinledim. *(MUAVİN odasına girer. ARTHUR'e:)* Ceplerini boşalt. Her şeyi çıkar, masanın üzerine koy. *(ARTHUR ceplerini boşaltır, çıkardıklarını masanın üzerine koyar.)* Hepsi bu mu?

ARTHUR — Evet.

MCLEOD — Ceplerini dışarı çevir. *(ARTHUR itaat eder.)* Otur şuraya. Şimdi söyle bakayım: Parayı ne yaptın?

ARTHUR — Sarfettim.

MCLEOD — *(Masanın üzerine ceplerden boşaltılanları birer birer dikkatle tetkik ederek:)* Hepsini mi?

ARTHUR — Evet.

MCLEOD — *(Masanın üzerindekiler arasından bir kibrit paketi alır:)* Stork Club'e en son ne zaman gittin?

ARTHUR — Çarşamba gecesi.

MCLEOD — Demek lüks barlarda dolaştın?

ARTHUR — Biraz...

MCLEOD — Paradan hiç birşey artmadı mı?

ARTHUR — Dörtyüz dolarla ne kadar gezilebilir ki?

MCLEOD — Dörtyüz seksen dolar.

ARTHUR — Öyle mi? Demek Dörtyüz seksendi?

MCLEOD — Patronun öyle iddia ediyor.

ARTHUR — Herhalde doğrusunu o bilir.

MCLEOD — Arthur, bu parayı neye aldın?

ARTHUR — Neye aldığım ne fark yapar ki? Aldım. İtiraf ediyorum. Aldım işte.

MCLEOD — Dün geceyi nerede geçirdin?

ARTHUR — Odamda.

MCLEOD — Ben de orada idim. Sen nerede idin? Yatağın altına mı saklanmıştın?

ARTHUR — Parkta oturdum.

MCLEOD — Bütün gece mi?

ARTHUR — Evet.

MCLEOD — Yağmur yağıyordu.

ARTHUR — Hafif hafif çiseliyordu.

MCLEOD — ... ve parkta oturdun, öyle mi?

ARTHUR — Evet.

MCLEOD — Ne yapıyordun?

sinematek.tv

ARTHUR — Hayal kuruyordum.

MCLEOD — Gece yarısı, parkta? Hayal kuruyordun öyle mi?

ARTHUR — Hayal kurmanın en güzel vakti geceleridir.

MCLEOD — *(kelimenin üzerinde durarak:)* Hırsızlığın da.. *(ARTHUR'un cebinden çıkan şeyleri tetkike devam eder. Detektifler odasında telefon çalar. BRODY cevap verir.)*

BRODY — Yirmi Birinci şube Detektif Brody konuşuyor... Callahan, seni istiyorlar.

CALLAHAN — *(telefona geçer, masanın üzerine bir belediye cezası makbuzu atar:)* Hakim Bromfield'in hususî iltifatı. *(telefona:)* Ben Callahan.

JOE — *(Makbuzu tetkik eder:)* Otomobilini yanlış yerde park etmişsin.

DAKİS — *(mağmum:)* Bir dane de bende var. Ağır ceza mahkemesi önünde park etmekten. Joe, basının kuvvetinden, nüfuzundan bahsedip durursun da neden sanki biraz da bize iltimas yapmazsın?

JOE — Telefonu kullanabilir miyim?

BRODY — *(Başiyle tasvip eder:)* Dış telefonu al.

JOE bir numara çevirir. Sekiz rakkam).

O'BRİEN — Şu hakimlerin bazıları da, Alllah vergisi kafalarını bir türlü kullanmazlar. Beyinlerini hukuk fakültesinde turşuya kurmuşlardır sanki.

DAKİS — Mevkufları kendi otomobilimizde, kendi benzinimizi yakarak mahkemeye taşımamız yetmiyormuş gibi.. Bu masrafları gelir vergisinden düşmemize müsaade etmezler de üstelik bir de belediye cezası keserler. Adâlet, hakkaniyet neresinde bunun?

JOE — *(telefon:)* Allo, Jerry sen misin? Ben Joe Feinson. *(birdenbire bütün kuvvetiyle haykırarak:)* Şu hakim Bromfield denilen adam kendini ne zannediyor, kuzum?... Ne mi yaptı? Polislerimize zulmedip duruyor. Daha ne yapsın? Vazife ile oraya buraya giden polislerimize otomobillerini yanlış yerde park ettiler diye ceza kesmiş. Hele bu sefer gazetede işi parmağıma dolayayım da görsün... Pekalâ! Pekalâ!... *(sakinane:)* Evet. Peki. Tabii. var ya, elimde. Evet. *(telefonu kapar, ceza makbuzunu alır.)* Oldu bitti. İdare ettik. *Gidip DAKİS'in de makbuzunu alır.)*

O'BRİEN — Adamcağızı korkuttun, yahu!

JOE — Asıl ben, kendi kendimi korkuttum. *(titreyen ellerini gösterir.)* Baksana ellerime, titriyor.

(DAKİS güler: Odayı sarsan gevrek bir kahkaha ile güler.)

CALLAHAN — Bir polisin belediye cezasını bir gazeteci affettirsin?.. Hani görmediğim bir bu kalmıştı. Şimdi bunu da gördüm.

JOE — Doğrusu da böyledir hür bir basın hür bir milletin panzehiridir. Kanun sizi doğru yolda tutar, biz kanunu doğru yolda tutarız, millet bizi doğru yolda tutar, siz milleti doğru yolda tutarsınız. Herkes herkesin kıçına tekmeyi indirir. Böylece kimsenin burnu havalara kalkmaz. Demokrasi dediğin budur. *(parmaklık kapısına gider.)*

DAKİS — Şu menfaat düşkünü, sarı gazete paçavrasına hür basın mı diyorsun? Kah! Kah! *(Yine gevrek bir kahkaha atar:)* Öldürürsün sen adamı vesselâm.

(JOE ceza makbuzlarını muzaffer bir eda ile havada sallıyarak çıkar.)

ARAKÇI — Eh Peki. Peki.

DAKİS — Peki de nesi?

ARAKÇI — Peki. Ben ne olacağım?

DAKİS — Gece mahkemesi açılıncaya kadar bekleyeceğiz. Mahkeme saat dokuzda açılır. Hakim belki kefalete rapten seni tahliye eder.

O'BRİEN — Avukatınız var mı? Belki kefaletsiz de kurtulursunuz.

ARAKÇI — Eniştem avukattır.

DAKİS — (geğirir.) Affedersiniz. Hemen eniştene telefon et.

ARAKÇI — Etmesem olmaz mı? Hiç te istemezdim. Hani biraz yeni bir enişte de.. Kız kardeşim duyarsa, Allah etmeye bir tarafına iner. dört aylık, gebe..

O'BRIEN — Siz bilirsiniz.

DAKİS — Nasıl istersen. Mahkeme nasıl olsa bir avukat tâyin eder.

ARAKÇI — Off.. Ne yapacağımı şaşırdım.

MCLEOD — *(ARTHUR'un ceplerinden çıkan şeylerin tetkikini bitirmiştir:)* Bundan evvel hiç tevkif edildin mi Arthur?

ARTHUR — Hayır dedim ya.

MCLEOD — Emin misin?

ARTHUR — Eminim.

MCLEOD — Parayı iade etsen hakkında hayırlı olurdu.

ARTHUR — Biliyorum. Fakat edemem. Söyledim ya: bitti.

BRODY de MUAVİN'in odasına girer ve sorgulamayı dinler.)

MCLEOD — Bu rehin makbuzu ne için?

ARTHUR — Kitaplarım için.

MCLEOD — Ne kitapları?

ARTHUR — Üniversite kitapları.

MCLEOD — Me'zun oldun mu?

ARTHUR — Hayır?

MCLEOD — Ne mâni oldu?

ARTHUR — İlk def'asında İkinci Cihan Harbi.

MCLEOD — Ya ikinci def'asında?

ARTHUR — Üçüncü Cihan Harbi.

MCLEOD — Abdalca sualin cevabı da abdalca olur. *(ARTHUR'un cebinden çıkanları tetkike devam ederek:)* Üzerinde, vücudunda, her hangi bir alâmeti farika var mı, Arthur. Bir yara izi filân?.. Sıva bakayım şu kollarını.. *(ARTHUR itaat eder. Sol bileğinde bir dövme vardır.)* Dövme yaptırmışsın, ha? Bir kalp ve içinde bir isim. Dur bakayım ne yazılı. *(Teker teker harfleri okur:)* J— O — Y. JOY da kim?

ARTHUR — Bir kız.

sinematek.tv

MCLEOD — Sevgilin mi?
ARTHUR — Hayır.
MCLEOD — Kimin sevgilisi, öyle ise?
ARTHUR — Lâzım mı?
MCLEOD — Harpte hangi sınıfta idin.
ARTHUR — Bahriyede.
MCLEOD — Ne kadar kaldın?
ARTHUR — Beş sene.
MCLEOD — Rütben ne idi?
ARTHUR — Baş gedikli.
MCLEOD — Evli misin?
ARTHUR — Hayır.
MCLEOD — Kaç yaşındasın?
ARTHUR — Yirmi Yedi.
MCLEOD — Ne zamandan beri New - York'tasın?
ARTHUR — Bir sene oluyor.
MCLEOD — Daha evvel nerede idin?
ARTHUR — Michigan'da, Ann Arbor'da.
MCLEOD — Baban ne iş yapar?
ARTHUR — Babam öldü.
MCLEOD — Hayatta iken ne iş yapardı?
ARTHUR — Öğretmendi, Musiki tarihi öğretmeni.
MCLEOD — Musiki tarihi ha? Baban her halde seninle iftihar ederdi! Zavallı adam! Ya annen nerede.
ARTHUR — O da öldü.
MCLEOD — *(ARTHUR'un küçük muhtıra defterini karıştırarak:)* Ihım.. İşte Joy ismi burada da var: Joy Carmichael. Bari bir telefon edeyim.
ARTHUR — Ne lüzumu var? Onu da bu işe karıştırmak neye yarar? Onun bir şeyden haberi yok ki.
MCLEOD — *(Alayla:)* Sen bana yalan söylemezsin değilmi, Arthur?
ARTHUR — Yalan söylemeğe ne mecburiyetim var?
MCLEOD — Ne bileyim ben. Para çalmağa ne mecburiyetin vardı? Kim bilir, belki de kötülük içine işlemiştir de ondan. Biliyor musun? Mahkemede, hakim bana sorduğu zaman, ben var kuvvetimle sana çullanacağım. Haberin olsun. İstersen bu dediğimi de koluna dövdür. *(MCLEOD kalkar.)*
BRODY — İtiraf ediyor mu?
MCLEOD — Ediyor.
BRODY — Parayı iade etti mi?
MCLEOD — Hayır, kolay kolay dili çözülmüyor. Epiy sıkı. Ama ben başka yoldan gitmesini de bilirim. *(Detektifler Odasına geçer, telefonda bir numara çevirir.)*
BRODY — *(ARTHUR'e:)* Evlât, iyi bir çocuğa benziyorsun. Nasıl oldu da başına böyle bir derd geldi?
ARTHUR — *(Kalkarak:)* Şimdi de üstelik bir de nasihat mı dinliyeceğiz?
BRODY — Bana karşı ukalâlık etme, oğul! Yoksa kafanı kırarım! Otur oturduğun yerde.. *(ARTHUR oturur.)* ve sualime cevap ver: Nasıl oldu da başına böyle bir derd geldi?
ARTHUR — Bilmiyorum. İnsanın bazan ayağı kayıveriyor.
BRODY — Para nerede?
ARTHUR — *(Başını sallar.)* Bitti! Gitti!
BRODY — Ne yaptın?
ARTHUR — Sarfettim.
BRODY — *(Durur, cebinden sigara paketini çıkarır, ARTHUR'e ikram eder. kendisi de bir dane alarak her iki sigarayı da yakar:)* Üniversiteye gitmişsin değil mi? Ne okudun?
ARTHUR — Tarih
BRODY — Tarih mi? O da neye yarar?
ARTHUR — Okutmak için. Öğretmen olmak istiyordum.
BRODY — Öğretmenlik iyi bir meslek mi?
ARTHUR — Öyle zannediyordum.
BRODY — Aile ocağından epiy uzaktasın, değil mi?
ARTHUR — Evet.
BRODY — Peki, Üniversiteyi neden bitirmedin?
ARTHUR — Vakit olmadı. Araya harp girdi. Kımseye hiç bir iş için vakit kalmadı. Yirmi Beşinden sonra da insan kolay kolay yeniden tahsile başlayamıyor.

(BRODY genç suçluyu gözleriyle süzer, tetkik eder, başını sallar. Birdenbire dışarıda sesler, gürültü patırdı duyulur.)

MCLEOD — *(Telefondan giriş kapısına doğru bakarak:)* O Oooo! Başımız derdde yine, müşteri geliyor.

(Üniformalı, siyahî bir polis memuru, müşterek kelepçeye vurulmuş iki hırsızı önüne katmış olarak girer. Bunları diğer polisler, isterik bir kadın ve hepsinin arkasında da elinde süpürge ve kova, şaşkın bakışlariyle olup bitenleri anlamağa çalışan odacı WILLY takip eder. Siyahî polis, iri, dik yapılı, ince, zeki yüzlü bir adamdır. İki hırsız birbirine tam mânasiyle zıt iki şahsiyet numunesidir. Bunlardan birincisi asabi, zayıf, kısa boylu, kabadayı edalı, uzun, elleri hiç bir zaman tek durmayan, mütemadiyen hareket eden bir adamdır. Simsiyah saçları, büyük bir perçem halinde, mütemadiyen gözlerinin üzerine düşmektedir. Küçücük siyah gözleri, zeytûnî bir rengi vardır. Hafifçe İtalyan şivesine çalan bir dille konuşmaktadır. Gürültülü bir infialle masumiyetinden dem vurmaktadır. Üzerinde pahalı bir terzi elinden çıktığı göze çarpan bir elbise, ve içinde pembe bir gömlek vardır. Kravatı yoktur. Diğeri, tıknaz, sarışına kaçar kumral, ağır hareketli olduğu kadar ağır intikalli bir gençtir. Tevkif edilmiş olmasını çok çok başa gelen bir belâ olarak kabul eden bir hali vardır. Pantolon paçaları son derecede dar bir bobstil elbise giymektedir. Şapşalca, iki yanına sallana sallana yürümektedir. Bu iki adamın halinde etrafa asla uymayan, insanı tedirgin eden bir şey vardır. Odacı WILLY zayıf, asık suratlı copur yüzlü, karçal

sinematek.tv

saçlı, güve yemiş diş fırçasına benzer bıyıklı, yaşlı bir adamdır. Üzerinde eski kara bir gömlek ve ayağında pırtıl pantolon vardır. İsterik kadın, saçı başı dağınık, eteği altından kombinezonu görülen, kısa boylu, şişmanca, yaşlı bir Fransız kadınıdır. Ellerini oğuşturmakta, yarı Fransızca, yarı İngilizce, karışık bir dille yarı homurdanıp yarı ağlamaktadır. Gurup içeri girdiği zaman her kafadan bir ses çıkmaktadır. Birinci hırsızın itirazları ve masumiyet iddialariyle Fransız kadınının feryadı figanı diğer seslerin üstündedir.)

(BRODY, gürültüyü duyarak Detektif Odasına geçer.)

MCLEOD — De bakalım: Bunlar nenin nesi?

BARNES — *(SİYAHİ POLİS MEMURU):* Hırsız. Suçüstü yakaladım. Kapıyı kırıp içeri girmişler.

KADIN — *(Fransız şivesiyle):* Benim apartmanda dönüyor, bir de bakıyor kapı açık, kilit kırık.. Nasıl diyor siz?. hani: sürme kırık. İşte bu adamlar içerde. Tabii ben hemen kaçıyor.. Fakat kaçamıyor. Niçin, bu adam benim boğazda sarılıyor ve sıkıyor, sıkıyor.

1. HIRSIZ — Yalan . Sırf yalan. Ne söylüyor bu kadın be?.

BARNES — Bu kadın imdat diye bağırdığı zaman ben karşı kaldırımda idim. Bu ikisi, dörder dörder merdivenleri atlayarak kaçıyorlardı. Derhal enseledim... Şu, üstelik karşı koymağa çalıştı.

1. HIRSIZ — *(Feryatla:)* Ne oluyoruz? Ben kendi kendime, efendi efendi merdivenden iniyordum. Birdenbire neye uğradığımı şaşırdım. Nereden geldiğini göremeden bu polis ensemde bitti, bastı köteği, canımı çıkardı.

MCLEOD — *(Bağırarak:)* Yetti! *(Birinci hırsız feryadı keser fakat kaş göz, el işaretleriyle halâ masumiyetini iddiaya devam eder.)* Sıran gelince konuşursun. *(Tabancasını kınından çıkarır, cebine koyar. BRODY de tabancasını kınından çıkarır, Masanın çekmecesine koyar. DAKİS aynen diğerlerini taklit eder. Bu, karakolda resmen takip edilmesi gereken hareket tarzıdır. Yalnız CALLAHan bu kaideye riayeti ihmâl eder.*

1. HIRSIZ — *(Safiyetle ve yumuşak bir sesle:)* Böyle bir şey yapacak kadar deli miyim ben?

BRODY — Şşşt. Sıran gelince konuşursun dediler a. Otur orada.

BARNES — Şunun üzerinde de bu muşta ile bunu buldum... *(Cebinden muşta ile bir tabanca çıkarır, MCLEOD'a verir.)*

BRODY — Yirmi ikilik mi?

MCLEOD — *(Başiyle tasdik eder.)* Hem de dolu. *(Topluyu boşaltır, mermileri masanın üzerine koyar.)*

BRODY — *(1. HIRSIZ'a:)* Adın ne senin? Kalk ta konuş. *(Daha dikkatli bir şekilde hırsızın üzerini yoklar.)*

1. HIRSIZ — Genini. Charles Genini. Benim bir şeyden haberim yok. Ben bu yanımdakini tanımıyorum bile. Na, sorun kendisine *(Öteki HIRSIZ'a:)* Ben seni tanıyormuyum? *(BRODY'ye:)* Aah.

BRODY — Gürültü etme, Charles. Otur oturduğun yerde. *(Öteki HIRSIZ'a:)* Senin adın ne?

2. HIRSIZ — Lewis Abbott.

BRODY — *(Muşta ile Tabancayı havada sallayarak gösterir:)* Bunlar senin üzerinde miydi, Lewis?

LEWİS — *(Bir an düşünür, sonra, heyecansız, başiyle tasdik ederek:)* Öyle.

KADIN — *(Tekrar ağlayarak:)* Benim boğazda yakaladı. Böyle şeyler nasıl oluyor New-York'ta, ben anlayamıyor.

MCLEOD — *(Şefkatle:)* Kendinizi üzmeyin, artık oldu bitti. Her şey geçti artık. Siz şöyle oturun. Ben size bir bardak da su vereyim.

KADIN — Oh, evet lûtfen.. Lûtfen.

(MCLEOD soğutucu âletin yanına gider.)

BRODY — *(LEWİS'i araştırır.)* Kötü adammışsın be Lewis. Üstelik hırsızlığın da kötü.. Bilmiyormusun ki aklı başında bir hırsız üzerinde asla dolu tabanca taşımaz. Bilmiyormusun ki üzerinde dolu tabanca bulunması, cezana beş sene daha ilâve edilmesi demektir.

LEWİS — Kullanmağa niyetim yoktu ki..

BRODY — O senin lâfın, Lewis. Ama biz biliriz. Niyet ettim demeğe kalmadan bir de bakarsın tabanca patlayı vermiştir. Taliin varmış ki seni daha evvelden yakaladılar. Belki de bu sayede karşımıza kaatil olarak çıkmaktan kurtuldun. Düşün bir kere.. Bir ev soymağa giriyorsun. İçerde bir kadın var. Kadın korkuyor. Bağırıyor. İmdat istiyor. Bu sefer sen de korkuyorsun. Ne yapacağını şaşırıyorsun ve...

CALLAHAN — Dan.. dan. *(Cenaze marşını söyler.)* Ta da dida, ta di da dim..

BRODY — Yanık et kokusunu sever misin, Lewis? Kendi etinin yanık kokusunu?

LEWİS — *(Düşünür, taşınır, başını sallar:)* Hayır.

(MCLEOD bardağı doldurmuş olarak gelir, suyu isterik kadına verir.)

BRODY — Bugün yakayı ele vermiş olman, senin için büyük bir tali eseridir, Lewis. Hayatının en talili günü bugün.. *(CHARIEY'e döner:)* Şimdi gelelim sanaaa...

(CHARIEY kalkar, onun üstünü daha itinalı bir şekilde araştırır.)

CHARIEY — *(Elleri mütemadiyen hareket halindedir.)* Benim bu işle bir girdim çıktım yok diyorum size. Yemin ederim ki yok. Ne sanıyorsunuz siz? Kafamın içi saman mı dolu benim?

BRODY — *(CHARLEY'in cebinden çıkardığı büyük bir para tomarını gösterir:)* Hele hele.. Şuna da bak!

MCLEOD — Amma da deste ha! Kaç dolar var burada, Charley?

CHARLEY — 1400 dolar.

MCLEOD — *(Elini kendi cebine daldırır. İncecik bir tomar halinde kendi servetini çıkarır:)* Topu topu onbir dolar. Söylesen a bana Charley:

sinematek.tv

Nasıl oluyor da her ne zaman siz serserilerden biri buraya gelirse, ceblerinizden Bin dört yüz dolar çıkıyor da zavallı ben'm cebimdeki para on bır doları aşmıyor?

BRODY — Sen doğru yaşamıyorsun da ondan!

MCLEOD — Muhakkak! *(CHARLEY'e:)* Bu parayı nereden buldun?

CHARLEY — Biriktirdim. Çalıştım ve biriktirdim.

MCLEOD — Ne işte çalıştın?

CHARLEY — Duvarcılık yaparım ben.

MCLEOD — *(parayı üniformalı polise uzatır.)* Sayın ve emanete verin. Yalnız dikkat edin. Sonra Charley b zi dâva eder ha!.. *(CHARLEY'e:)* Uzat bakayım şu ellerini.. *(Elleri muayene eder:)* Geç dıvarcılığı geç. Sen bu ellerle sokak sürtüklerine çimdik atmaktan başka bir iş görmemişsin.

CALLAHAN — Her zaman üstünde bu kadar çok para taşır mısın?

CHARLEY — Taşırım.

MCLEOD — Hayır ola, Charley? Bankalara itimadın yok mu?

BRODY — Son olarak ne vakit deliğe girmiştin, Charley?

CHARLEY — Ben mi? Hapis mi? Hiç girmedim. Getirin kitabı el basayım ki ben hiç hapse girmedim.

MCLEOD — Kart numaran kaçtı, Charley?

CHARLEY — Numaram filân yok benim.

MCLEOD — Emin misin?

CHARLEY — Anamın mezarına yemin ederim ki benim sicil kartım yoktur.

CALLAHAN — Abdal!

MCLEOD — *(Diğerlerine bakar, başını sallar ve hafif hafif gülerek:)* Kendi kendini ele verdın bre Charley. Mademki hapse girmemişsin, sicil kartının mevcudiyetini nereden biliyorsun?

CHARLEY — Ben mi? Şey... Duymuşluğum var. Epiy yer gördüm, epiy dolaştım ben.

MCLEOD — Belli, Geçen Ekimden beri de ev ev bu civarları dolaşıyorsun.

CHARLEY — Değil Vallahi..

MCLEOD — *(Yüzüne güler:)* Sen kimi aldatıyorum sanıyorsun adam? *(CHARLEY şaşkın şaşkın baka kalır.)* Bu suratı ben iyi tanırım. Sen hapishaneye çok girmiş çıkmışsın, çok..

CHARLEY — Vallahi hiç girmedim, Billâhi hiç girmedim. Kastınız ne? Beni ipe çektirmek mi? Avukatımı isterim ben, avukatımı çağırtın.

MCLEOD — Kes sesini be! Alın şunun parmak izini. Göreceksiniz: Kol kadar uzun bir sabıka listesiyle karşılaşacakşınız.

CHARLEY — Ne demek istiyorsunuz? Ne yapmak istiyorsunuz? Anlamıyorum. Ben Allah adına yemin ederim.. *(Dize gelir.)* Yemin ederim ki *(Diz çöker, ağlayarak:)* daha ne yapayım istiyorsunuz?

MCLEOD — Kalk be adam, kalk. Senin gibileri biz nerdeyse kokunuzdan tanırız. Halis muhlis karmanyolacı, hem de katıl ruhlu bir ev hırsızısın sen.

CALLAHAN — Kaç kadınınırzına geçtin, bir de onu söyle? *(CALLAHAN yakın durmaktadır. Arkası mevkufa dönüktür, tabancasının kabzası kınından dışarı çıkmıştır. CHARLEY tabancayı gözler, adeta ağzı sulanmaktadır.)*

MCLEOD — *(CALLAHAN'a:)* Çakar almazı kollasana, ne oluyorsun? Aklımımı kaçırdın? *(CALLAHAN tabancayı kınından çıkarır, cebine koyar CHARLEY'e:)* Sen de otur, geç şuraya otur.

KADIN — Kimse benimle meşgul olmayacak?

MCLEOD — Madam: Sizin asabınız iyice bozulmuş olmalı. Esasen burada size ihtiyacımız yok. Evinize gidip istirahat etsen'z..

KADIN — Yok, Yok, yok, yok.. Ben şimdi evde gitmek korkuyor. Ben şimdi sokak bile çıkmak korkuyor.

MCLEOD — *(Güler)* Haydi canım, korkacak ne var?

KADIN — Yok, yok. Korkuyor. Ben çok korkuyor.

MCLEOD — Peki.. Yanınıza bir memur versem? Sizi eve bir memurla göndersem? Siz'n mösyö bu akşam saat kaçta döner?

KADIN — Saat yedi.

MCLEOD — Öyle ise, memur sizin mösyö dönünceye kadar evde sizinle beraber bekler Barnes: Söyle aşağıdan en iyi, en yakışıklı polislerimizden biri madamı eve götürsün.

ARAKÇI — Enişteme telefon etsem, iyi olacak galiba?

DAKİS — Numarası ne?

ARAKÇI — Jerome 7-2577.

(DAKIS telefona geçer, numarayı çevirir.)

BRODY — *(Ortaya bir iskemle getirir. LEWIS'e döner:)* Gel bakayım, Lewis, otur şuraya. *(LEWİS oturur.)* Senin başın epiy dertte.

MCLEOD — *(LEWİS'e yaklaşır:)* Sen bizim işimizi kolaylaştırırsan biz de sana yardım ederiz. Savcıya karşı mülâyim davranmasını tavsiye ederiz.

sinematek.tv

BRODY — Sen şimdi bize doğruyu söyle bakalım: Bu civarda kaç ev soydunuz? *(LEWİS cevabsızdır. BRODY bir sigara uzatır.)*

CALLAHAN — *(Arkadan gelir, sigarasını yakar:)* Erkeklik et, erkeklik. Nasılsa artık yakayı cle vermişs'n. Vazgeç kancıklıktan.

BRODY — *(LEWİS'in etrafındaki daireyi tamamlar:)* Çıkar şu baklayı ağzından da olsun bitsin.

CALLAHAN — İnad edersen biz de ona göre davranırız. Sonunda, kodesin anahtarı nerede? Suya düştü, suyu kim içti der durursun.

DAKIS — *(ARAKÇI'ya telefonu uzatarak:)* Al, konuş.

ARAÇI — *(Sür'atle telefona geçerken:)* Of, Allahım, Allahım, ben şimdi ne diyeceğim? Ne diyeyim ben şimdi? *(Telefonu alır, hatır sormak için konuşuyormuş gibi bir eda takınmağa çalışarak:)* Alo, Milly sen misin? benim, ben.. Yooo.. Kutuya atacak onluğum yoktu da ondan. Nasıl oldun sen; öyle mi? Çok iyi, çok iyi. Toplantınız nasıl geçti? Brooklyn'e mi gittin? Bu halinle yapılacak şey değil bu. Nasıl yaptın bunu Milly? *(Hafifçe güler.)* Peki, peki.. Eniştem evde mi? Biraz konuşabilir miyim? Yooo, bir şey değil. Arkadaşım avukat danışmak istiyor da. Aslını ben de bilmiyorum. *(Telefonu kulağından indirir.)* Evdeymiş. Ne söyleyeyim ben ona, ne diyeceğimi bilmiyorum ki.

DAKIS — Center sokağı 100 numaradaki Gece mahkemesine gelip seni bulsun, de.

ARAKÇI — Para da getir diyeyim mi?

DAKIS — Ne lâzım geldiğini o bizden iyi bilir.

ARAKÇI — *(Kız kardeşi duymasın diye hafif sesle konuşmağa çalışarak, telefona:)* Alo, Jack sen misin? Beni dinle: Milly beni duyabilir mi? Bilmesini istemiyorum da. Başıma bir derd geldi. Yardımın lâzım amma Milly'ye bir şey söyleme. Belli etme. Havadan sudan konuşuyor muşuz gibi yap. Şimdi uzun boylu anlatamam, karakoldayım. Ha Bir çanta kaldırdım. Best'den. *(İtiraz ederek:)* Ne yapayım Jack, itirafa mecbur kaldım. Çanta kolumda asılı idi. Eksik olma Jack. Evet. Center sokağı 110 numarada imiş. Milly çok sorarsa, söylersin... Eksik olma, Jack, canını seveyim.. *(Ağır, ağır telefonu kapatır, sırtından büyük bir yükü atmanın ferahlığıyle iç geçirerek, DETEKTİF DAKIS'e:)* Ohhh.. İçim rahat etti.

(ENDICOTT SIMS yanında KURT SCHENIDER olduğu halde görünür. İkisi de parmaklık kapısında dururlar, hafifçe aralarında konuşurlar. SCHNEIDER ince yapılı, iyi giyimli, esmer, gamlı, Sansara benzer yüzlü, patlak gözlü, itina ile düzeltilmiş, dügümlü bıyıklı bir adamdır.)

MCLEOD — *(MUAVİN'in odasından çıkarak gelenlere doğru gider:)* Ooo, buyursunlar Kurt. Gel bakalım.

SIMS — *(MCLEOD'a:)* Müekkilime ne gibi kanuni haklara sahip olduğu hususunda malûmat verdim. İsim ve adresinden gayri her hangi bir suallinize cevap vermeyecektir. Unutma Kurt: Sadece İsmin ve adresin. Söylemeğe mecbur olduğun bundan ibaret. Anlaşıldı değil mi?

MCLEOD — Mademki öyle söylüyorsunuz, demek öyledir.

SIMS — Müekkilimi tevkifhaneye ne zaman göndereceksiniz?

MCLEOD — Bir iki saate kadar.. Her halde sırası gelince.

SIMS — Tahliyesi için kefalet muamelesini yaptırmak isterim de..

MCLEOD — Bunun için hakım Crater'e kefalet mikdarını tâyin ettirmeniz icab eder.

SIMS — Ne yapmam lâzım geldiğini ben pek ala bilirim. Siz kendi işinize baksanız daha iyi edersiniz.

MCLEOD — Memnuniyetle. Öyle ise siz lûtfedip buradan arabayı çeker gidersiniz ben de iş görmek imkânını bulurum.

SIMS — Unutma Kurt: Sadece ismin ve adresin. Söyleyeceğin bundan ibaret. *(Çıkar.)*

MCLEOD — Otur şöyle Kurt. Nasılsın bakalım?

KURT — Şöyle böyle.

MCLEOD — İyi görünüyorsun. Ziraatçılık yaramış sana! Kahve içer misin, Kurt?

KURT — Kahveniz var mı?

MCLEOD — Bol bol. *(Fincanı doldurur.)* Al bakalım. Sandoviç?

KURT — Biraz evvel yemek yedim.

MCLEOD — Kurabiye?

KURT — Karnım tok.

MCLEOD — Pekalâ. Bir dakika.. Şimdi geliyorum. *(Bir gazete verir, telefona geçer, defterinde bir numaraya bakar, numarayı çevirir.)*

BRODY — *(Memur BARNES'a CHARLEY'i göstererek tuvalet odasını işaret eder:)* Aşır.

BARNES — *(Başiyle «anladım» işaretini verir.) Haydi Charley gel bakalım sen şuraya CHARLEY'i alır, Tuvalet odasına sokar.)*

BRODY — Muşta ile tabancayı sana taşıtan Charley değil mi? Eninde sonunda senin başın nare yanacak. Farkında değil misin sana attığı kazığın?

CALLAHAN — Menfaati uğruna en iyi dostunun canını satanlardan haberin yok mu senin?

LEWİS — Ha! *(LEWİS'in etrafındaki çenber gittikçe daralmaktadır.)*

O'BRIEN — O halde, iyi düşün taşın. Boşuna yekma kendini.

BRODY — Hapsten ne zaman çıktın? *(Sükût.)*

MCLEOD — Lâf dinle Lewis, zaten parmak izini alacağız. Parmak izinden yarım saat içinde dosyanı bulur, nasıl olsa bütün sabıkalarını öğreniriz.

BRODY — Bizim işimizi kolaylaştırmakla kendi işini kolaylaştırmış olursun. Hele bir kendin söyle bakalım: New - york'ta kaç ev soydun, Lewis?

LEWIS — Ne ceza verirler bana?

sinematek.tv

CALLAHAN — Daha evvel hapse girmişliğin var mı?

LEWİS — Var. Elmira'daydım. Martta çıktım.

BRODY — İçerde ne kadar kaldın?

LEWİS — Üç buçuk sene.

BRODY — Neden yattın?

LEWİS — Ev soymaktan.

BRODY — Şu halde... Yedi buçuktan on seneye kadar yersin.. Belki daha az verirler. Tabii bizim işimizi kolaylaştırmak şartiyle.. Aksi halde on beşten yirmi seneye kadar yatarsın.

LEWİS — Öğrenmek istediğiniz ne?

BRODY — New - York'da kaç ev soydun?

LEWİS — Dokuz, On ev.

CALLAHAN — Haah şöyle. Çıkar şu baklayı ağzından.

BRODY — Malları ne yaptm?

LEWİS — Charley'e verdim.

CALLAHAN — Demek beraber çalışıyordunuz?

LEWİS — Evet.

BRODY — Çaldıklarınızı satıyor muydunuz?

LEWİS — Evet.

BRODY — Nerede?

LEWİS — Boston'da galiba.

BRODY — Galiba mı, bilmiyor musun, sana söylemez miydi?

LEWİS — Hayır.

CALLAHAN — Epey safmışsın bre Lewis.

BRODY — Hayır, hayır. Lewis akıllı çocuk. Bak ne güzel bizimle iş birliği yapıyor. *(LEWİS'e:)* Toptan olarak senin hissene ne düştü?

LEWİS — Çoğu sahte mal dediydi.

BRODY — Bak yavrum. İşte listesi. Bak da gör. *(LEWİS listeye bakar, suratı değişir.)*

MCLEOD — Lewis, seni de soymuşlar.

LEWİS — Evet.

BRODY — Charley nerede oturur?

LEWİS — Batı 129 uncu sokakta. Evi biliyorum ama numarasını bilmiyorum. İsterseniz gösteririm.

BRODY — Pekalâ.

(Dakis tuvalet odasına geçer, kapıyı açar, memur Barnes'a işaret eder, o da Charley'i içeri getirir.)

CALLAHAN — Aferin Lewis. *(LEWIS'in başına vurarak:)* Kafanı kullanmak buna derler.

(MUAVİN MONOGHAN girer. Al yanaklı, ay dede yüzlü, ağzında daima tıkılmış gibi duran bir puro taşıyan, kır saçlı, adaleleri artık yağ bağlamağa başlamış eski, emekdar bir polis âmiridir. Ayak takımının canlı argosu ile «Süslediği» kaba saba bir dille konuşmaktadır. Edâsında otorite, adetâ taşar gibidir.)

O'BRIEN — Hello Şef.

BRODY — Merhaba

MUAVİN — *(Etrafa göz gezdirerek)* Müşteri bol.

CALLAHAN — John, otomobilin burada mı? *(O'BRIEN başıyle tasdik eder.)* Şu kuşun yuvasını bir yoklayacağız da, şef.

MUAVİN — *(Gözlerini kasarak LEWİS'e bakar:)* Adın ne senin?

LEWİS — Lewis Abbott.

CALLAHAN — *(MUAVİN'e muştayı gösterir)* Şuna bakın! *(Tabancayı da gösterir.)* Bu da üstünde idi.

MUAVİN — Dolu mu?

CALLAHAN — Doluydu.

BRODY — *CHARLEY'i işaretle:)* Bu da ötekisi.

MUAVİN — Ya senin adın ne?

CHARLEY — Genini. Ama benim bir şeyden haberim yok, Vallahi ben..

MUAVİN — *(Homurdanarak arkasını CHARLEY'e döner:)* Şunun parmak izini alın.

CALLAHAN — Baş üstüne.

MUAVİN — Bunları kim enselemiş?

BRODY — Üniformalı işi. Memur BARNES getirdi.

MUAVİN — *(BARNES'a)* Aferin.

MCLEOD — *(KURT'u MUAVİN'e gösterek:)* Kurt Schneider. Kendiliğinden teslim oldu.

MUAVİN — Bunun vekili beni aşağıda yakaladı. Bir saat kafamı ütüledi. Seninle bu işi konuşmak isterim. *(Beraber içeri geçmesini işaret eder.)*

DAKİS — Haydi Charley kıpırda da işimizi görelim. *(CHARLEY'i parmak izi masasına götürür ve parmak izini almağa başlar.)*

MCLEOD — *(MUAVİN odasında ARTHUR'u işaret eder.)* Bu da Kindred. Pritchett'in şikâyet ettiği çocuk.

MUAVİN — İtiraf etti mi?

MCLEOD — Evet.

MUAVİN — Pek alâ oğul, sen hele şöyle içeri geç biraz. *(Sağ taraftaki mücavir odayı işaret eder. ARTHUR sağdan çıkar. MUAVİN şapkasını ve caketini çıkarır, atar gibi port mantoya asar.)* Şimdi gelelim Schneider bahsine. Bu işte senin şahsî ilgin ne?

MCLEOD — *(MUAVİN'i takliden:)* Şahsî ilgim mi? Hiç. Neden soruyorsunuz?

MUAVİN — *(Sert bir bakışla:)* Herifin vekili bir sürü lâf etti de.

MCLEOD — Boş atıp dolu vurmağa çalışıyor.

MUAVİN — Emin misin?

MCLEOD — Tabii eminim. Sayın avukat Sims ne dediler ki?

MUAVİN — *(Omuzundan kayışla asılı tabanca kınını çıkarır. Tabancasını pantolonunun arka cebine yerleştirdikten sonra, kını portmantoya asar.)* Bir sürü imâlarda bulundu.

MCLEOD — Sudan, boş şey bunlar.

MUAVİN — Peki, ya senin elinde ne delilin var? *(Gömleğini çıkarır asar).*

MCLEOD — Ameliyat ettiği genç kız. Bayan Harris. Şimdi hastahanede yatıyor. Vaziyeti epiy tehlikeli. Savcılığa da malûmat verdim. Yüzleştirme için Schneider'i alıp hastahaneye götürece-

sinematek.tv

ğim. Ayrıca diğer bir kadın şahidim de var. Nerede ise buraya gelecek. Tabii Schneider'den, kendi imzasiyle bir itirafname alacağım.

MUAVİN — Bunu nasıl becereceksin?

MCLEOD — «İkna» yoluyla.

(JOE Dedektifler odasına girer.)

MUAVİN — Herife elini süreyim deme. Bu, emirdir.

MCLEOD — Siz onun pis, murdar mezbelesini gördünüz mü? Siz Kurt Schneider'in üzerinde tehlikeli ameliyatlarını yaptığı çürük çarık mutbak masasını, bu sarsak masayı örten leş gibi, kanla mülemma, pırtıl muşambayı gördünüz mü?

MUAVİN — *(Masasına geçer, çekmeceyi açar, traş takımlariyle havlusunu çıkarır.)* Her halde bu şahsî bir mesele yapılamaz. Hem senin ikide birde kafanı kızdırıp ahlâk hocalığına kalkışman artık canımı sıkmağa başladı. Bir mesihlik hevesine kendini kaptırmış gidiyorsun. Hem hakim, hem de jüri olmak iddiasındasın. Olmaz Mac, olmaz. Kitapta bile olmaz diye yazıyor. Önüne gelen avukatın eline bir sürü fotoğraf alıp buraya gelmesi, hiç hoşlanmadığım şeyler. Karakola kötü namsalar böyle haller. Hoşlanmıyorum. Ve müsaade etmiyorum. Anladın mı?

MCLEOD — Evet peki efendim.

MUAVİN — Tahkire benzetmeden «Evet. Peki efendim» demesini beceremez misin sen?

MCLEOD — *(El'an iğneli ifade ile:)* Evet peki.

MUAVİN *(Hiddetle:)* Senin derdin burnunun kaf dağında oluşu. Kendini üstün sayıyorsun. Şunu açık açık bil ki sen benden nasıl hoşlanmıyorsan, ben de senden hiç hoşlanmıyorum. Fakat iyi kötü bir değerin var, ve maiyyetimdekiler arasında sana da ihtiyacım var. Eskisi gibi yine üniforma giyip tekrar sokak sokak sürtmediğinin yegâne sebebi de bu!

MCLEOD — *(Cebinden sivil polislere mahsus hüviyet vesikası mahiyetindeki sarı plâkayı çıkarır:)* Bunu hemen şimdi iade etmemi ister misiniz?

MUAVİN — İstediğim zaman ben istemesini bilirim.

MCLEOD — Hani öyle bir niyetiniz varsa derhal iade etmeğe hazırım. Hem de faiziyle.

MUAVİN — *(Âsabına hakim olarak:)* Schneider'den ne ifade sızdırabilirsen sızdır. Fakat sille tokat yok! Burada cari olan kaideyi pekalâ biliyorsun.

MCLEOD — Tasvip ettiğim bir kaide değil bu.

MUAVİN — Ne demek istiyorsun yani?

MCLEOD — Canilerle kuzu sarması olmaktan hoşlanmam.

MUAVİN — Sana ol diyen kim?

MCLEOD — Siz. Temsil ettiğiniz sistem.

MUAVİN — Hani Mcleod, bazı aklını mı kaçırdın acaba diye merak ediyorum, Hani..

MCLEOD — *(Bir şey söylemek ister:)* Müsaade eder misiniz?...

MUAVİN — Hayır. Emrini aldın, kâfi artık.

MCLEOD — Dosya dolabının anahtarını alabilir miyim?

(Son kelimeler iğnelidir.)

MUAVİN — İllâ son lâfı sen edeceksin değil mi? *(Anahtarları masanın üzerine atar, sağdan çıkar.)*

DAKİS — *(CHARLEY'in parmak izini almağı tamamlamıştır. Tuvalet odasını işaret eder.)* Charley, git şurada yıkan.

JOE — *(BRODY'ye:)* Kaç ev soymuşlar?

BRODY — Dokuz, on ev.

(Uzun boylu, narin yapılı bir genç kız girer ve parmaklık kapısında durur. Kemikli, Çilli, zeki, yüzünde tertemiz bir güzellik vardır. Dudakları geniş, tatlı, etlidir; iri parlak gözlerinde o anda muhakkak ki derdli bir ifade vardır.)

JOE — Mühim isimler var mı? Tanınmış kimselerin evleri mi?

BRODY — *(Homurdanarak:)* Daha pek bilmiyoruz. Tabii öğrenirsin. İki ayağımızı bir pabuca sokma Joe.

GENÇ KIZ — Detektif Mc. Leod burada mı?

CALLAHAN — *(Parmaklık kapısına giderek:)* Bir şey mi istediniz?

GENÇ KIZ — Detektif Mc. Leod'u görebilir miyim?

CALLAHAN — Kendisi şimdi biraz meşguldür. Ben size yardım edebilir miyim. *(Genç kızı tepeden tırnağa kadar süzer, «Fırsat bu fırsattır» gibi bir ifade ile gülümseyerek:)* Sizi gözüm ısırıyor. Daha evvel görüşmüşlüğünüz var mı?

GENÇ KIZ — Hayır, yok.

CALLAHAN — Gördüğüm bir yüzü kolay kolay unutmam da..

(JOE Genç kıza bakar, sonra MUAVİN'in odasına geçer).

GENÇ KIZ — Olabilir. Belki kız kardeşimi görmüşsünüzdür.

CALLAHAN — Kız kardeşiniz kim?

GENÇ KIZ — *(Kısa keserek:)* Siz lûtfen haber verin: Bayan Susan Carmichael gelmiş deyin.

CALLAHAN — Pekalâ bayan. Bir dakika *(Elindeki kâğıtları dosya çekmecesine koyar.)*

MCLEOD — *(MUAVİN'in odasında soyulan evlerin listesini tetkik etmektedir. Halâ MUAVİN'e hıncı devam etmektedir.)* Cahil herif. Koca ukalâ.. Ne olurdu sanki kırk yılda bir de hakikati yazsaydınız?. Joe.

JOE — Hangi hakikati? Seninkini mi? Onunkini mi? Onlarınkini mi? Yoksa benimkini mi?

MCLEOD — Asıl: Hakikati.

JOE — Ha onu. Onu kim anlar, kim tanır ki? Günün birinde hakikat gelip, kulağının dibinde «Ben Geldim» diye haykırsa, sen farkına varır mısın?

CALLAHAN — *(Kapıdan başını uzatır. MC. LEOD'a hitaben:)* Dışarda, seni görmek isteyen bir kız var. *(Dosyaların başına döner.)*

JOE — İnce, uzun, mevzun bacaklı güzel kız. *(Oturur kürdanla dişlerini kurcalar. Adetâ kendi kendine konuşuyormuş gibi devam eder; MC.*

sinematek.tv

LEOD ise, elindeki kâğıtları okumakta ve hiddetten dişlerini gıcırdatmaktadır. JOE'nin bu «Yüksek sesle düşünmesine» ehemmiyet bile vermez.) Bayılıyorum bugünün uzun boylu kızlarına. Bir yeğenim var. Onyedi yaşında. Bir seksen boy. Sap sarı saçlar, masmal gözler. *(Dişlerinin arasını gürültü çıkararak emer).* Fen adamlarının dediklerine bakarsan asrın sonunda erkeklerin de, kadınların da vasatî boy uzunluğu iki metreyi bulacakmış. İki metre boy, tam benim istediğim gibi. Önümüzdeki elli senenin ne kadar berbat geçeceğini hep biliyoruz: Yok harpti, Atom bombasıydı, derken zaten sarsılıp duran medeniyetimiz toptan çöküverecek. Fakat ben artık sabah karanlığında yatağımdan sıçrayarak fırlamıyor, ya şimdi bir atom bombası düşerse ne yaparım diye arpacı kumrusu gibi düşünmüyorum. Ben artık işin kolayını buldum. Önümüzdeki elli seneyi atlayıp geçivereceğim. Kendimi Yirmi Birinci asra ve Yirmi Birinci asrın her biri ikişer metrelik güzellerine hasr ve vakf edeceğim.

MCLEOD — *(Sabırsızlıkla:)* Bugün felsefeyle kaybedecek vaktim yok Joe. *(Dışarıya doğru yürür).*

JOE — *(Arkasından takiple mırıldanır:)* Mc Leod'a su göstermeyin kudurur.

BARNES — *(Tuvalet odasından çıkan CHARLEY'e:)* Bitti mi? Pekalâ öyle ise. Gel benimle. *(Beraberce kapıdan çıkarlar.)*

MCLEOD — *(Beraberinde LEWİs olduğu halde kapıdan çıkmak üzere bulunan O'BRIEN'e:)* Baksana, John. Teşhis için sıraya girecek sekiz on kişi lâzım bana. Aşağıda üniformalılardan bir ikisine söyleyiver. Sivil giyinip buraya gelsinler.

O'BRIEN — Teşhis mi var? Pekalâ. *(Çıkar.)*

MCLEOD — *(Masasına geçer, kapıda bekleyen genç kıza:)* Bayan Carmichael siz misiniz?

SUSAN — Evet benim. Susan Carmichael.

MCLEOD — Buyurun. İçeri buyurun.

SUSAN — *(Parmaklık kapısından girer, masası başındaki MCLEOD'un karşısında durur:)* Bana siz mi telefon ettiniz?

MCLEOD — Evet: Detektif Mc.LEOD benim.

SUSAN — Arthur nerede? Bir şey mi oldu? Merak içindeyim.

MCLEOD — Kız kardeşinizle temas edebildiniz mi?

SUSAN — *(Tereddütle:)* Ee... Ha-yır.

MCLEOD — Neden?

SUSAN — İmkân bulamadım.

MCLEOD — Kardeşiniz nerede ki?

SUSAN — Connecticut'ta, ahbaplarına misafirliğe gitti. Adreslerini bilmiyorum. Arthur nerede? Bir şeyi yok ya?

MCLEOD — Hayır, yok. Kendisi içeride. Siz Arthur Kindred'i iyi tanır mısınız?

SUSAN — Çok iyi tanışırız. Hemen bütün ömrümüz beraber geçti. Ann Arbor da iken kapı komşu otururduk.

MCLEOD — Biraz serseri ruhlu bir çocuktu değil mi?

SUSAN — Arthur mu? Ne münasebet? Bilâkis, gayet ciddî bir çocuktu? Kuzum bunları neden soruyorsunuz?

MCLEOD — Hiç kız kardeşinize para verdiği olur muydu?

SUSAN — Kardeşim saatte 25 dolar alır. El üstünde tutulan bir modeldir. Haftada rahat rahat 300-400 dolar kazanır. Kimsenin parasına ihtiyacı yoktur. Şimdi, siz söyler misiniz bana, bunları neden soruyorsunuz?

MCLEOD — Burada usülen sualleri biz sorarız. Eğer müsaade buyurursanız, tabiî.

SUSAN — Affedersiniz!!.

MCLEOD — Arthur Bahriye'de idi değil mi?

SUSAN — Evet. Beş sene boyunca...

MCLEOD — ve, sonunda tard edildi.

SUSAN — Ne demek istiyorsunuz kuzum?

(BRODY alâkalanır, yaklaşır, dinler.)

MCLEOD — Sualleri biz sorarız demiştim!

SUSAN — Sözünüzde pek sual ifadesi yoktu da...

MCLEOD — Pekalâ. Tashih edelim. *(Gülümseyerek:)* Tard edildi, değil mi?

SUSAN — Arthur'un dört def'a tebliğlerde ismi geçti. Kendisine Gümüş Yıldız madalyası verildi. Bir def'asında, yanan gemisi içinde yaralı arbir arkadaşını üç kat yukarıya, güverteye sırtında taşımış. Vazife gördüğü gemilerden ikisini düşman batırmış. Bir def'asında, Arthur on yedi saat Pasifik Okyanus'unda sal üstünde çalkanmış kalmış, köpek balıklariyle didişmiş. Kendisini kurtardıkları zaman çocukcağız nerede ise aklını kay-

sinematek.tv

betmiş imiş, mütemadiyen mevcut olmayan bir rıhtıma tırmanmağa çalışır, dururmuş. Bundan sonra, kendine gelebilmek için on hafta hastahanede yatmış.. Daha soracağınız bir şey var mı?

MCLEOD — Kızkardeşinizle alâka ve münasebeti nedir?

SUSAN — Söyledim ya: Biz kardeş gibi hep beraber büyüdük.

MCLEOD — Kızkardeşinize âşık mıdır?

SUSAN — Kardeşim New-York'un en güzel kızlarından birisidir. Kendisine âşık olanların sayısı pek çoktur. Şimdi, eğer sualleriniz bittiyse, lûtfen müsaade ediniz de Arthur'u göreyim.

MCLEOD — Demek Arthur kardeşinize para vermedi?

SUSAN — *(Sabırsızlıkla:)* Hayır.

MCLEOD — Ya size?

SUSAN — Kuzum, siz benimle alay mı ediyorsunuz?

MCLEOD — Maalesef gayet ciddî konuşuyorum. Kızkardeşinizin aşıkı bir hayli derd içinde.

SUSAN — Ne derdi?

MCLEOD — Arthur hırsızlık etti.

SUSAN — Kim demiş?

MCLEOD — Bizzat kendisi. Suçunu itiraf etti.

SUSAN — İnanmam.

MCLEOD — Siz hele şöyle oturun. *(MUAVİN'in oda kapısından Arthur'u çağırır:)* Arthur! Buraya gel! *(ARTHUR gelir, SUSAN'ı görür görmez duralar.)*

SUSAN — Topaç! Ne oldu sana böyle?

ARTHUR — Suzi! *(Öfke ile MCLEOD'a bakar:)* Çocukları da bu işe karıştırmak şart mıydı?

MCLEOD — *(Alaycı:)* Topaç bey, oldu mu ya?

ARTHUR — Susan; sen buraya gelmemeliydin!

SUSAN — Söylesene: Ne oldu?

ARTHUR — Bir mikdar para çaldım.

SUSAN — Nereden çaldın?

ARTHUR — Yanında çalıştığım adamın parası..

SUSAN — Peki amma topaç, neden yaptın bu işi? Söylesene: Neden?

ARTHUR — Senin üstüne vazife değil.

BRODY — *(Elindeki listelere göz atarak:)* Bana baksana, Jim.

MCLEOD — Buyur.

(BRODY işaretle yanına çağırır. MCLEOD ona döner, hafif sesle konuşurlar. ARTHUR'da fırsattan istifade, Susan'a fısıldar gibi konuşur.)

ARTHUR — Susan, sen git buradan. Çabuk, git. Hemen çık git buradan.

SUSAN — *(Hafif sesle:)* Ne oldu sana böyle topaç? Bir türlü söylemedin. Bari avukatın var mı?

ARTHUR — Yok.

SUSAN — Öyle ise Joy'a telefon edeyim, haber vereyim.

ARTHUR — Onu da bu rezalete karıştırmak mı istiyorsun? Burası gazetecilerle dolu. Kızın bütün işini bozmak, mahvetmek mi istiyorsun?

SUSAN — *(Fısıldar gibi:)* Öyle amma, topaç..

ARTHUR — *(Fısıldar gibi:)* Sana çık, git buradan diyorum.

(MCLEOD yanlarına döner).

MCLEOD — Eee, Küçük hanım. Şimdi inandınız mı?

SUSAN — Çalınan para ne kadar?

MCLEOD — 480 dolar.

ARTHUR — 100 Dolar, Beş yüz dolar. Bundan ne çıkar? Bundan ona ne? Siz lûtfen söyleyin Susan'a burada durmasın. Evine gitsin. O daha halâ çocuk sayılır.

SUSAN — *(Kızgın:)* Ben çocuk filân değilim.. iki de birde.

ARTHUR — *(MCLEOD'a hitaben devamla:)* Onun burada işi yok. Bu mesele ile en ufak bir alâkası yok.

MCLEOD — Pekalâ, küçük hanım. Sizi boş yere rahatsız ettim. Özür dilerim. Yalnız, kızkardeşinizden haber alır almaz söyleyin benimle temas etsin.

ARTHUR — Ne münasebet? Sakın böyle bir şey yapayım deme, Suzi. İtaat etmeğe mecbur değilsin. *(MCLEOD'a:)* Joy'u da bu işe karıştırmağa hakkınız yok. Selâhiyetiniz yok!

MCLEOD — Sen sus bakalım. *(SUSAN'a:)* Teşekkür ederim. *(SUSAN'a gitmesini işaret eder. Genç kız ağlamamak için dudaklarını ısırarak çıkar.)*

BRODY — *(ARTHUR'un yanına gelir:)* Yanan bir gemide arkadaşını sırtına vurup üç kat yukarı, güverteye taşımış olduğun doğru mu?

ARTHUR — Öyle.

BRODY — Aferin evlât.

ARTHUR — Demin ikram ettiğiniz içkiyi şimdi lûtfeder misiniz?

BRODY — Tabii. *(Dolabına gider, Viski şişesini bırakır, bir bardak temizler, içki doldurur. MCLEOD'da, mukavva kutudan kahvesini içe içe KURT'a doğru ilerler.)*

MCLEOD — Epiy iyi görünüyorsun Kurt.

KURT — Daha iyi de olabilirdi.

MCLEOD — *(Daktilo makinesinin başına oturur, makineye bir kâğıt geçirir:)* Bostan ne âlemde?

KURT — İyi.

MCLEOD — Bu sene sizin New Jersey taraflarında havalar kuraktı değil mi? *(Makina ile bir itirafname yazmağa başlar.)*

KURT — Ben mahsulümü kendim sularım. Bol suyum var.

MCLEOD — Ne yetiştirirsin, Kurt?

KURT — Lahana... Yeşil salata... Ispanak... Kısacası mevsim sebzesi.

MCLEOD — *(Makine ile yazmağa devam ederek:)* Ne güzel hayat değil mi? New Jersey'de manzara da nefistir. Dereler, tepeler..

KURT — Öyle! Ya sizin işler ne âlemde?

MCLEOD — Bizim meslek krizi filân olma-

sinematek.tv

yan yegâne meslektir. *(Kahvesini içer. Takdirkâr bir eda ile kahve kutusunu süzdükten sonra:)* Şu karşıki kahveci, güzel kahve yapıyor doğrusu.

KURT — Eh.. Fena değil.

BRODY — *Bardağı temizleyip doldurmuştur. Gelir, ARTHUR'a içkiyi uzatır:)* Al iç, evlât. *(Tekrar şişeyi dolaba koymağa gider. ARTHUR içkiyi diker.)*

MCLEOD — *(Yazmağa devamla:)* Ben de emekliye ayrılınca tıpkı senin gibi kendime bir tarla alacağım. İnzivaya çekilip başımı dinleyeceğim. Ne dersin? Bari para getiriyor mu?

KURT — Çalışınca, fena değil.

MCLEOD — Senede, vasati olarak, insan ne kazanabilir? *(Yazar.)*

KURT — Değişiyor.. Senesine göre. İyi yıllarda iki bin civarında..

MCLEOD — Masraf filân çıktıktan sonra safi kâr mı? Hiç fena değil doğrusu *(yazmaktadır.)*

KURT — Bazı bazı insanın bütün mahsulünü kaybettiği de olur.

MCLEOD — *(Makine ile yazmaktadır.)* Bu tarlayı alalı kaç sene oldu, Kurt?

KURT — Onbir.

MCLEOD — Vasati olarak ta senede İkibin dolar kazandın, öyle mi? *(Makine ile yazması bitmiştir. Keskin, manidar bakışlarla KURT'u süzer.)*

KURT — Ne demek...?

MCLEOD — Şu halde, söylermisin bana Kurt, nasıl oldu da bankaya 56,000 dolar koyabildin. Ha? *(Sükût.)* Ha, Kurt? Söyle, nasıl oldu?

KURT — Bankada bu kadar param var diyen kim?

MCLEOD — Ben. Tahkik ettim. Tam 56,000 dolar. Bir hayli ıspanak eder bu değil mi? *(Cebinden bir not defteri çıkarır. Baktıktan sonra:)* Paranı dört bankaya bölmüşsün. Passaic'te.. Oakdale'de birer banka ile Newark'ta iki banka.. İşte; teferrüatiyle bütün malûmat burada. Söyle bakalım Kurt, bu kadar parayı nasıl topladın?

KURT — Namusumla kazandım.

MCLEOD — Nasıl? diyorum sana. Nasıl?

KURT — Söylemeğe mecbur değilim.

MCLEOD — Bırak şu inadı da söyle, Kurt. Nasıl? *(KURT başını sallar.)* Öyle ise, ben sana yardım edeyim. Çocuk düşürme tezgâhını, şu senin mezbahayı halâ işletiyorsun, değil mi?

KURT — Adım Kurt Schneider'dir. New Jersey'de, Oakdale'de otururum. Kanunen vermeğe mecbur olduğum cevap bundan ibarettir.

MCLEOD — Bayan Harris'e de ameliyat yaptın değil mi?

KURT — Hayır, yapmadım.

MCLEOD — Ama o seni resminden tanıdı. *(Makinedeki kâğıdı söker gibi hızla çekerek çıkarır; KURT'un önüne serer.)* İmzala şunu, Kurt.

KURT — Bu da ne?

MCLEOD — İtirafnamen.

KURT — Beni deli sanıyorsunuz galiba?

MCLEOD — Seni kıskıvrak yakaladım, artık. Bütün foyan meydana çıktı. İtiraf etmen kendi menfaatine:

KURT — Avukatımın tavsiyesi: Başka hiç bir şey söylemeyeceğim.

MCLEOD — Sabrım tükeniyor, Kurt. Aç şu ağzını da hakikati söyle..

KURT — Anayasanın bana sağladığı haklara hürmet etmelisiniz.

MCLEOD — *(Asabiyetle yerinden fırlar, masanın üzerinden doğru eğilerek yana geçer:)* Dostlar, cümbüş başlıyor, cümbüş. *(Şimdi KURT'un arkasından ezer gibi tepeden aşağı bakarak, hafif bir mesele:)* Taliin var, Kurt. İlk defasında yakanı sıyırabildin. Fakat postacı kapıyı iki def'a çalar. Bu def'a hesabın tamam, Kurt. Neden itiraf edip cezanı hafifletmek yoluna gitmiyorsun? Bayan Harris hastahanede seni bekliyor. Birazdan beraberce gidip ziyaret edeceğiz. Kızcağız seni dört gözle bekliyor, Kurt, dört gözle... Dahası var... İşin bilmediğin tarafı var: İddiamızı destekleyecek bir şahidimiz de aşağıda bekliyor. Seni yüzleştireceğiz. Şahit kadını şimdi, handiyse buraya getireceğiz ve o, sıraya dizilmiş bir sürü insan arasında seni teşhis edecek: «İşte bu!» diyecek.. ne o, Kurt? Sararıyorsun. *(KURT kendi kendine güler.)* Ne o? Gülecek ne var?

KURT — Hiç.

MCLEOD — Hiç ya.. Doğru söyledin: Hiç.. Senin gülecek hiç bir şeyin kalmadı. Komedyanın sonuna geldik artık..

KURT — Belki öyle. Belki de değil, Kim bilir? Belki de bu söylediğiniz başkasına şamildir.

MCLEOD — Yani?

KURT — Neden bir türlü peşimi bırakmadığınızın sebebini pekalâ biliyorum, ben.

MCLEOD — Neden? *(KURT başını sallar.)* neden, Kurt? Bu son fırsat Kurt. Ağzındaki baklayı çıkar.

KURT — İsmim Kurt Schneider'dir. New Jersey'de Oakdale'de otururum. Kanunen söylemeğe mecbur olduğum bundan ibarettir.

MCLEOD — Sen avukat olmalıydın, Kurt. *(Parmaklıktan dışarı çıkar, kapıdan aşağıya bağırır:)* Gus, sıraya geçecekleri gönder.

GUS — *(Dışarıdan bağırır:)* Geliyoruz. *(Söylediği şarkının nağmeleri gittikçe yaklaşarak duyulmaktadır.)*

MCLEOD — *(DAKIS'e:)* Nick, caketini şapkanı giy de, sen de sıraya geçiver.

(BRODY tekrar ARTHUR'un yanına döner. ARTHUR boş bardağı iade eder.)

ARTHUR — Teşekkür ederim.

(Bir an sükût ederler. BRODY genç adama bakmağa devam ettikçe, yüzünde iztirap ifadeleri artar.)

BRODY — Benim oğlum da bahriyede idi. Juneau'da idi. Gemiyi bilir misin?

ARTHUR — Kruvazör değil mi?

BRODY — Evet.

ARTHUR — Bütün mürettebatiyle batmadımıydı? Pasifikte?

sinematek.tv

BRODY — On kişi kurtulmuş, ama oğlum bu talihliler arasında değildi.

ARTHUR — Yazık.

BRODY — Öyle. Tek evlâttı. İnsan böyle birşeyi türlü hazmedemiyor. Bir türlü inanmak istemiyor. Her gün.. Her saat ha şimdi telefon çalacak diye bekleyip duruyor.. Bazı, bazı sokakta yürürken bir ses duyuyorum, yahut bir genci arkadan görüyorum.. Omuzları.. Meselâ senin gibi.. Oğlumu andırıyor.. Bir an için işte diyorum. İşte oğlum.. Yaşıyor.. Böyle bir insanın bütün ömrü bir rüya gibi geçiyor, evlât. Gündüzleri, uyanıkken görülen bir rüya gibi.

ARTHUR — Ne biliyorsunuz? Belki kurtulan talihlilerden birisi de oğlunuzdur.

BRODY — Deme böyle evlât. Deme böyle.

ARTHUR — Neden?

BRODY — Çünkü mânası yok ta ondan.

ARTHUR — Yok mu?

BRODY — *(Hiddetle:)* Yok! Allah kahretsin, yok.

MCLEOD — Hey Lou. Sen de caketinle şapkanı giyer, sıraya girer misin?

(Sivil elbiseli polisler girer. Detektifler de, gülerek şakalaşarak caketlerini şapkalarını giymektedirler.)

BRODY — Pekalâ.

MCLEOD — John, Nick. caket.. Şapka.. Giydiniz mi?

(Gelenler ve odada sıraya girecekler yanyana dizilirler.)

DAKİS — *(CHARLEY'e:)* Sen şurada otur Charley. *(Gösterdiği bankoyu işaret eder.)*

MCLEOD — *(KURT'un yanına gelir:)* Kurt, sen de giy bakalım caketini, şapkanı. Sırada beğen beğendiğin yeri. Baş taraf. Ortası. neresini istersen. Sonradan «şurada durdum da ondan» filân gibi itiraz, mazeret istemem.

(KURT dizilen adamlar arasında kendine bir yer seçer, dimdik durur.) Buyurun bayan Hatch. *(Bayan HATCH içeri girer. Saçları kanarya sarısına boyanmış, sert görünüşlü bir kadındır. Üzerinde şatafatlı bir kürk vardır.)* Hoş geldiniz, bayan Hatch. Nasılsınız?

BAYAN HATCH — İyiyim. Teşekkür ederim. *(MCLEOD'un yanına doğru ilerler. MCLEOD kadını süzer. Kaşları çatılır.)* Ne o? Bir şey mi var?

MCLEOD — *(Kürkü işaretle:)* Kışı biraz erken getirmişsiniz de..

BAYAN HATCH — *(Asabî bir gülüşle:)* Ha, bu mu?

MCLEOD — Yeni galiba?

BAYAN HATCH — Evet.

MCLEOD — Vizon mu?

BAYAN HATCH — Aah. Sincap. Ama, sahici gibi duruyor, değil mi?

MCLEOD — Hımım. Bize yardım için geldiğinize memnun olduk. Teşekkür ederiz.

BAYAN HATCH — Bir şey değil. Hemen ne yapacaksam yapsam da bu iş bitse. bir randevum var dı.. Bunu.. *(Elinde sigara ile «Bunu ne yapayım» der gibi tabla aranır.)*

MCLEOD — Yere atıverin.*(BAYAN HATCH itaat eder. Ayağiyle basarak sigarayı söndürür.)* Ne yapacağınızı biliyorsunuz.. Gerekli talimatı verdiler, değil mi?

BAYAN HATCH — Evet. Biliyorum. Hepsine bakacağım. Sonra, aradığımız adamı tanıyınca «İşte bu!» diye göstereceğim. *(MCLEOD başiyle tasdik eder. Bayan HATCH yavaş yavaş sıraya dizilen adamların önünden geçer, asabî bir eda ile sıradakileri süzer, yalnız, hakikaten arayor, birini bu kalabalık içinden seçip tanımağa çalışıyor gibi değil de, iş olsun diye, otomatik bir şekilde bakıp geçmektedir. Nihayet sıranın sonuna gelince MCLEOD'a döner:)* Yok. Bunların arasında yok.

MCLEOD — Bakmadınız ki;

BAYAN HATCH — Bakmaz olur muyum? Baktım tabii!

CALLAHAN — Ye kürküm ye..

MCLEOD — İyi bakın.. Benim yüzüme değil. Sıradaki adamlara bakın.

BAYAN HATCH — Bunların içinde tanıdığım kimse yok. Hiç birini, ömrümde bir kere görmüş değilim.

MCLEOD — Sıradaki adamlardan birinin fotoğrafını size gösterdiğimiz zaman o adamı tanıdığınızı söylemiştiniz.

BAYAN HATCH — Yani ne yapmamı istiyor-

sinematek.tv

sunuz? Yalan, yanlış birisini mi göstereyim size. Böyle bir şey yapamam ben.

MCLEOD — *(Baş parmağıyle işaret parmağını biribirine oğuşturarak «para» işareti yapar:)* Bu ne demektir, bilirsiniz tabii.

BAYAN HATCH — *(Sert:)* Bilirim. Kendi payınızı kastediyorsunuz galiba.

MCLEOD — Bir hayli şımartmışlar sizi.

(Telefon çalar. BRODY cevap verir.)

BRODY — Yirmi Birinci Şube Brody konuşuyor. *(Hafif sesle konuşmağa devam eder:)*

MCLEOD — Şeytan, hani, yalan şehadetten tut, mahkemeye ver diyor.

BAYAN HATCH — *(Bağırarak:)* Öyle ya. İşimi gücümü bırakıp, yardım olsun diye taaa buralara kadar geleyim. Sonra bir de bu muameleye maruz kalayım. Ne alâ... Zaten siz polisler hep ayni malın soyundansınızdır. Göğsünüze yıldızı takmaya görsünler. Bütün dünya sizinmiş gibi emretmek, herkesi itip kakmak istersiniz.

MCLEOD — Siz evvelceden bu adamlardan birini tanıdığınızı söylemiştiniz. Şimdi tanıdığınız hangisiyse gösterin. Yoksa tıkarım deliğe.

BAYAN HATCH — *(İnanmaz, fit verir bir edâ ile:)* Ne yaparım dediniz?

(BRODY telefonu kapar, MCLEOD'u bir kenara çeker:)

BRODY — Jim.

MCLEOD — Söyle.

BRODY — *(Hafif bir sesle:)* Savcılıktan telefon ettiler. Bayan Harris ölmüş.

MCLEOD — Ne zaman?

BRODY — İki saat kadar oluyormuş.

MCLEOD — Peki, Neden bize daha evvelden haber vermemişler?

BRODY — Ne bilirim ben!

MCLEOD — Şu halde bizim davâ da hapı yuttu demektir.

BRODY — Savcılık resmî muameleyi usulen tekâmül ettirsin diyor. Bundan sonra artık tabii bir hüküm almağa imkân yok. Tevkif müzekkeresini kessin, işi oluruna bıraksın diyorlar.

MCLEOD — Tabii.. Tabii. Oluruna bırak ki herifçi oğlu morgları doldurup taşırsın. *(KURT'un yanına gelir:)* Tebrik ederim, Kurt. Genç kız ölmüş. Hele sen git otur şuraya. Size de teşekkür bayan Hatch. Kürkünüzü hakkettiniz, güle güle giyersiniz inşallah.

BAYAN HATCH — Benimle bu şekilde konuşamazsınız. Ben bu şekilde konuşabileceğiniz sokak sürtüğü değilim. Kendinizi ne sanıyorsunuz siz kuzum?

MCLEOD — Haydi.. Haydi bakalım. Marş. Zehir mi içersiniz, ne yaparsanız yapın, gözümden kaybolun.. Haydi..

BAYAN HATCH — *(Mırıldanarak çıkar:)* Koca palavracı. Ukalâ. Avukatıma söyleyeyim şunu..

MCLEOD — Bu iş bitti arkadaşlar.. Size de teşekkürler.

(Sıradakiler çıkarlarken, aralarında şu muhavere duyulur).

GUS — Hani nerede ise parmağını sana basacak, seni gösterecek zannettim ben.

DAKİS — Beni mi? Çocuk düşürten doktora benzer tarafım var mı benim?

O'BRIEN — Karı halis aktristi, hani..

CALLAHAN — Bir dakika daha devam etsek, Macbeth'de cadılar sahnesini seyredecektik..

(Bu muhavere esnasında hademe WILLIE içeri girmiştir.)

WILLIE — *(Hiddetle yeri süpürür, bu ara mütemadiyen mırıldanır:)* Şu hale bakındı.. Ahırmıdır? Nedir burası anlayamadım, gitti. *(ARAKÇI'ya:)* Haydi, haydi kıpırdan bakalım. *(Kadın kalkar. WILLIE hiç aldırmadan hemen kadının ayaklarının dibini süpürür.)* Kim der ki ben burayı bir saat evvel yine süpürmüşüm? Şunların bir de oturdukları evleri görmeli.. Ahırdan farksızdır, muhakkak. *(Çıkar).*

MCLEOD — *(Dıvardaki nöbet tahtasına gider, tahtayı dıvardan çıkarır, beraberce alır masaya getirir, bu arada da JOE duysun diye mırıldanır).* Anlamıyorum. Neden sanki burada ömrümü tüketip duruyorum. Hani Vallahi kamyon şöferlüğünde daha fazla para var. Okumağı severim. Musikiden hoşlanırım. Nefis; harikûlâde bir karım var. Nerede olsa iş bulur. Üstelik keyifli bir hayat sürerdim. Aklımdan zorum mu vardır, nedir? Bütün bunları bırak, gel burada çalış, saatlerce, gece yarılarına, sabahlara kadar çabala. Sonunda bir şey olsa bari! Yok.. Yok.. Yok... Bunların hepsi boş, hepsi sahte. *(Tahtadan GALLAGHER ve DAKİS isimlerini çıkarır, bunları çekmeceye koyar, kendinin ve BRODY'nin isimlerini nöbet tahtasına iliştirir.)*

JOE — *(Yanına gelir:)* Kadının avucunun yağladılar mı dersin?

MCLEOD — Ya sen ne dersin?

JOE — Bilmem. Ne diyeyim?

MCLEOD — *(Homurdanarak:)* Of, Joe.. Joe..

MCLEOD — Bilmiyorum.

MCLEOD — Söyledim ya: Bütün bunlar hep sahte şeyler. Ceza kanununu hırsızlar, kaatiller yazmış olsa yeridir. Joe, senin demokrasi dediğin nesne, mizah gazetelerindeki Efruz beyin icatlarına benziyor. Kocaman, muazzam bir makine... Düğmeye basıverirsin, bir anda, 3000 çark birden harekete geçiyor. Sonra bir de bakıyorsun 3000 çarkın hep birden hareketi neticesinde hasıl olan iş bir «pısss» .... tan ibaret değil mi? *(Giderek ilân tahtasını duvara yerine asar.)*

JOE — İşin güzel tarafı da burada ya. Benim sevdiğim de bu ya... Öylesine karmakarışık, fakat öylesine harikûlâde bir âlem ki... *(MCLEOD'un yanına gelir.)* En nihayet Jim, suçlu kim? Masum kim? Nasıl kestirebilirsin? Bütün ilimlerin esas, mevzuu da bu değil mi? Bilebilmek.. Sadece ve yalnız bilebilmek.. Hakikati bilebilmek.. Kim bilir? Belki, Kurt gerçekten suçlu değildi. Belki, kadıncağız gerçekten onu tanıyamadı. Bunun böyle olmadığını sen nasıl bilebilirsin?

(BRODY girer ve masa başına oturur.)

sinematek.tv

MCLEOD — Biliyorum dediğin her hangi bir şeyi nasıl biliyorsun? Burnun var koklarsın! Dilin var, lezzet alırsın! Sinir uçların var, hissedersin! Ve, nihayet hiç olmazsa nazarî olarak, zekân var, kafan var: hüküm verirsin.

JOE — Ahaaa.. İşin püf noktası da burada ya..

MCLEOD — *(BRODY'ye:)* Aspirinin var mı?

(BRODY bir aspirin kutusu uzatır. MCLEOD kutuyu alır MUAVİN'in odasına doğru yürür. JOE takip eder.)

JOE — Bugün, biraz evvel hakim Mendez'le konuşuyordum. Biliyorsun, Mendez'in hakimliğe intihabı bir senelik bir hikâyedir. Bundan evvel, 29 sene boyunca avukatlık etmiş. Hem de fazlasiyle muvaffak olmuştu. Bu itibarla, tecrübesine güvenerek, hakimliğin kolay, rahat bir iş olacağını zannediyordu. Halbuki kazın bacağı öyle çıkmadı. Bir sene içinde tam 20 kilo kaybetti. Asabı kiriş gibi gerildi. Bu değişikliklerin manâ ve mahiyetini bir türlü anlayamayan karışı da «kocamın metresi var» diye tutturmuş, üzülüp durmuş. Gerçekten, hakim Medez'in bir metresi var: Kanun.. Bugün, konuşurken, bana «Joe» dedi, «yarın bir suçluyu idama mahkûm etmem icabediyor. Düşünüyorum: «Bu hükmü nasıl verebileceğim?» diye düşünüyorum. Ben kim oluyorum ki böyle bir hüküm vereyim? Doğru mu, yanlış mı? Bunu ancak Allah kestirebilir. Hakikati bir O bilebilir..»

MCLEOD — *(MUAVİN'in odasındadır. Su soğutucu makineden bir bardak su alır. Aspirini ağzına atar:)* Safsata.

JOE — Ben sana hakim Mendez'in söylediklerini naklettim.

MCLEOD — Şu halde, o da mütefessih bir adamdır. Zaten avukatların hepsi tefessüh etmiş insanlardır. Bana sorarsan avukatların topunu birdan as derim. İşte o zaman adalet hüküm sürer *(Su alarak aspirini yutar. Kravatını çözer, gömleğinin kollarını sıvar, sonra yavaş yavaş, gittikçe artan bir meraretle:)* Kötülüğün kendine has, iğrenç bir kokusu vardır. Bu mülevves kokuyu bir çocuk bile farkedebilir.. Ben dediğimi biliyorum, Joe, ben dediğimden eminim. Benim özbeöz babam da onlardan biriydi. Kendini içindeki iblise kaptırmış, kötü bir adamdı. Çocukluğumun her günü, her gecesi babamın anama sövüp saydığını, kasten kadıncağıza zulmettiğini gördüm, duydum. Babam olacak o cani ruhlu, sadik it oğlu itin anamı zıvanadan çıkarıp, nihayet kadıncağızı tımarhanelik ettiğini gözlerimle gördüm. Anacığım tımarhanede öldü.. *(Asabına hâkim olur:)* Evet Joe, Ben kötülüğü bilirim de, kokusundan tanırım da. Ben bunu taa çocukluğumda öğrendim. Hem de gönüllü olarak öğrendim. Dünyada yapayalnız kaldığım zaman on dört yaşında bir çocuktum. O gün bugün ben kötülüğe harp ilân ettim, Joe.. Şimdi, her ne vakit karşıma bu sütü bozuklardan birini çıkarsa, herifin suratında babamın yüzünü görür gibi oluyorum..

(Detektifler odasında telefon çalar. BRODY cevap verir.)

BRODY — Yirmi Birinci Şube. Ben Brody. *(Durur.)* Kapıyı kilitleyin. Dışarı çıkmasını önleyin. Ben şimdi geliyorum. *(Telefonu kapar. Süratle MUAVİN'in odasına geçer. Caketini, şapkasını kapar.)* Jim, O'Donovan'ın barına elinde polis hüviyeti ile biri gelmiş. Bir kadıncağızı tevkif etmeğe heveslenmiş. Polisim diyormuş. Belki polistir Belki de kadıncağızı dışarı çıkarıp soymağa çalışan bir serseridir. Gidip bir bakayım. Ben gelinceye kadar sen telefona göz kulak oluver *(Çekmeceden tabancasını alır ve koşarak çıkar.)*

JOE — *(Arkasından koşar.)* Dur be yahu.. Belki vuruşma filân olur. Beni bekle. *(Çıkar.)*

MCLEOD, MUAVİN'in odasından çıkar, bakışları sert, yüzü kapkaranlıktır. Alın damarları şişmiştir.)

MCLEOD — *(KURT'a:)* Tali'li adamsın, Kurt, tali'li, daha beşiğinde iken seni bir akbaba öpmüş olmalı.. Genç kız ölmüş, Kurt.

KURT — Vah vah. Yazık.

MCLEOD — Sende ne var Kurt? Vicdanının yerinde ne var? *(KURT cevap vermek ister.)* Yok, yok söyleme. Biliyorum; avukatım var diyeceksin. Ah.. Ah.. kendimi tutmamalı, tanrının kılıncı gibi üstüne düşmeliyim ben senin.

KURT — O kılıncın iki ağzı vardır. Dikkat edin. Kendinizi de kesebilirsiniz.

MCLEOD — *(Bir sigara çıkarır, yakmak için öte tarafa döner. Yüzü asabiyetle gerilir, titrer.)* Bak! Kapı açık. Ben sigaramı yakarken neden koşup kaçmağa bakmıyorsun. Bir saniyede sokağı bulursun.

KURT — Nasıl olsa serbest bırakılacağım. Neden kaçayım?

MCLEOD — Ne olurdu? Bana da *(Eliyle tabancasını okşar.)* ense köküne bir kurşun gömmek zevkini verirdin..

KURT — Lâf bunlar. Yapılacak şey değil.

MCLEOD — Öyle mi sanırsın?

KURT — Ben sizi aklı başında biri olarak bilirim. Delilik etmezsiniz.

MCLEOD — Etmezmiyim. Hele bir dene bakalım, Kurt? Neden denemiyorsun? Haydi göreyim seni, kalk şu kapıdan bir çıkmağa yelteniver.

KURT — *(Gülümser, başını sallar:)* Beni tevkifhaneye gönderir göndermez, kefaletle tahliye edileceğim. Mahkemede ise, kırk yıl uğraşsanız beni mahkûm ettiremezsiniz. Bunu benim kadar siz de biliyorsunuz. Suçlu bile olsam... değilim ya.. Suçlu bile olsam kız öldü. Şahidiniz yok, ispat edemezsiniz. Kanun böyle söyler.

MCLEOD — Kulağını iyi doldurmuşlar.. Hanyayı, konyayı iyi belletmişler sana..

KURT — Benim bütün bildiklerim bu kadar değil.

MCLEOD — Daha, daha ne biliyorsun? *KURT gülümser, başını sallar.)* Daha ne bildiğin var, Kurt. De bakalım. Şu orangotan kellesinin içinde daha neler var? *(KURT susar.)* Kalk ülen! *(KURT, MCLEOD'un yüzündeki delicesine hiddet ve şiddet ifadesi karşısında, korku içindedir. MCLEOD*

sinematek.tv

gürler gibi:) Kalk dedim sana!! *(KURT kalkar.)* Geç içeri. *(MUAVİN'in odasını işaret eder. KURT MUAVİN'in odasına geçer. MCLEOD onu takip eder. Kapıyı kapar.)* Otur şuraya! *(KURT oturur.)* Şimdi dinle. Sana son olarak tavsiye ederim. Mahkemede, Jüri de, hakim de seni yine serbest bırakınca derhal pılını pırtını topla, New-York hudutlarından çık.. Başka taraflara git. Georgia'ya git. Oradan bize suçluları iade etmezler. Evet, Kurt. Tavsiyemi dinle Georgia'ya git... Yahut istersen taa cehenneme git. Yoksa, burada, New-York'ta, bir masum kızcağızın daha kanına girdiğini duyarsam, hangi deliğe girersen gir, gelir seni bulurum. Kanun, manun dinlemez ense köküne kurşunu gömer, cesedini nehre atar, ondan sonra da evime giderek rahat rahat uykuma dalarım.

KURT — Kanun bana olduğu kadar size de şamildir. Beni böyle palavralarla korkutamazsınız. Şimdi, müsaade edin de ben de size bir tavsiyede bulunayım. Benim de elimde size karşı kullanacak kozlarım var. Neden şahsî bir hınçla, intikam almak istercesine peşime takıldığınızın sebebini biliyorum. Tavsiye ederim: Bundan sonra atacağınız adımlarda dikkatli olun. Çünkü benim de dostlarım var.. Nüfuzlu yerlerde, kuvvetli.. Çok kuvvetli dostlarım var.

MCLEOD — Öyle mi? Yok canım? Hele şu kabadayıya bakın! Demek kuvvetli dostların var, ha? Söyle ülen, böyle kuvvetlisi de var mı? *(Göğsünün orta yerine tekmeyi indirir. Kurt sandalyesiyle birlikte yıkılır.)*

KURT — Dokunma bana.. Dokunma bana.. *(MCLEOD, KURT'u yakalarından tutarak ayağa kaldırır.)* Bırak beni! rahat bırak beni!

MCLEOD — Hayır Kurt. Başkaları seni istedikleri kadar rahat bıraksınlar... Ne alâ değil mi? Her şeyi tıkırına koymuşsun: Mahkeme.. Jüri.. Hâkim.. *(Tokadı patlatır)* Onların hepsi seni rahat bırakabilirler, serbest bırakabilirler. Fakat ben müstesna. *(Bir toka tdaha patlatır. KURT mukavemet etmeğe çalışır. Homurdanır, MCLEOD'u itmeğe didinir. MCLEOD karnına bir yumruk indirir, KURT iki büklüm olur, yere yıkılır. MCLEOD'un hiddeti yatışmıştır. Derin bir iç geçirir, asâbına hakim olamadığı için kendi kendinden nefret ediyor gibidir.)* Neden sanki avukatının tavsiyesini dinlemedin de şu ağzını tıkayıp oturmadın? Haydi, kalk.. Haydi. Haydi. Kalk, diyorum sana.

KURT — *(Homurdanır, istirapla inler:)* Kalkamıyorum... Kalkamıyorum... içimde bir şey... koptu. *(Takatsiz zayıf bir sesle:)* İmdat: *(Sonra, daha haykırarak:)* İmdaaat..

MCLEOD — Kalk ülen. Kalk. Bir şeyciğin yok.

(KURT'un gözleri kayar, gözlerinin akı gözükür.)

MUAVİN MONOGHAN sür'atle içeri girer, yüzünden havlu ile tıraş sabununu silmektedir.)

MUAVİN — Bre ne oluyor burada? *(Yerde KURT'u görür, gider, yanına çömelir.)*

KURT — İçim yanıyor... İçimde bir şey koptu.. Vurdu bana..

(DAKİS koşarak gelir.)

MUAVİN — Sık dişini oğlum. Geçer.. Şimdi geçer..

KURT — Dayanamayacağım.. Çok acım var.

MUAVİN — Çabuk Nick imdat arabasını hazırlat.

DAKİS — Baş üstüne. *(Telefona gider, araba hazırlatmak için telefonda konuşur).*

MUAVİN — Ne oldu? Kaçmak mı istedi? Mukavemet mi etti?

(GALLAGHER koşa koşa gelir.)

MCLEOD — Hayır.

MUAVİN — Hayır mı? Delimi oldun sen be? Daha biraz evvel sana ihtar ettimdi. *(Yerde iztirap içinde inleyen KURT'a:)* Ne oldu? Nasıl oldu? Anlatsana!

KURT — *(Nefesi kesilir gibi)* Öldürmek istedi. Beni öldürmek istedi.

KURT — Tami Giacopetti gibi... O da aynı soydan.. Karı onu da peşime saldı. Tami Giacopetti.. *(Kurt'un ağzı açılır; tekrar kapanır ve artık bir daha ses çıkmaz)*

MUAVİN — Ne dedin? Tami Giacopetti mi! O da kim? Onun ne alâkası var bu işle? *(Kulağını KURT'un ağzına dayar)* Söyle.. Biraz daha hızlı söyle.. Haydi oğlum, biraz daha hızlı konuşmağa çalış. *(KURT'un gözleri kapanır, başı düşer. GALLAGHER'e)* bir havlu ıslat da getir. *(GALLAGHER koşarak tuvalet odasına geçer. DAKİS, KURT'un yakasını çözüp açarak kendine gelmesini sağlamağa çalışır. MUAVİN kalkar, MCLEOD'un*

sinematek.tv

karşısına diker, gözlerini gözlerine dikerek:) Söyle: Tami Giacopetti kim?

MCLEOD — Bildiğim birisi değil.

MUAVİN — Burada ne oldu, Mc.Leod?

MCLEOD — Damarıma bastı. Çanak tuttu. Ben de ver ettim köteği. Olan biten bundan ibaret:

(GALLAGHER koşarak gelir elinde ıslak havlular vardır. DAKİS havluları alır. KURT'un başına koyar).

MUAVİN — Atlatma beni! Hepsi bu kadar değil. Haydi çöz şu dilini de söyle: Tami Giacopetti de kim oluyor?

MCLEOD — Söyledim ya: tanıdığım birisi değil.

GALLAGHER — Giacopetti mi dediniz? Ben tanıyorum. Kara borsacının biri. Köyde de bir batakhane işletir.

(KURT inler.)

MCLEOD — Görmüyor musunuz MUAVİN bey: numara yapıyor. Halâ anlayamadınız mı?

(KURT inler)

MUAVİN — ...Yahut da başımıza bir püskullü belâ almış olabiliriz. Eğer bu herifçi oğlunun hakikaten bir tarafına bir şey olmuş ise, kodamanlar alayiyle soluğu burada alacaklar bir yığın sual soracaklar, bir sürü ifade alacaklar. Bütün bunlara da ben cevap yetiştirmeğe mecbur kalacağım. Onun için son olarak bir daha soruyorum: Söyle: Sizin ikinizin aranızda alıp veremediniz nedir? Bu herifin senin hakkında bir bildiği var. Söyle: Ağzındaki bakla nedir?

MCLEOD — Hiç.

MUAVİN — Hiç te, vekili ne diye bağırıp çağırır. Ortalığı gürültüye boğar?

MCLEOD — Ne bilirim ben. Abuk sabuk atıp tutmağa uğraşıyor her halde.

MUAVİN — Göreceğiz! Ne olursa olsun bu işin girdisini çıktısını öğreneceğim. Her halde bu işte bir orostopolluk var. Eğer benden bir şey gizliyorsan MCLEOD, kafanı kopmuş bil! *(GALLAGHER'e:)* Git. Şu Giacopetti denilen herifi bul getir buraya.

GALLAGHER — Baş üstüne. *(Çıkar).*

MUAVİN — *(Arkasından bağırır)* Otomobilim aşağıda.. bin git.

GALLAGHER — Baş üstüne efendim.

(MUAVİN, KURT'un üzerine doğru eğilir. MCLEOD suratı asık, yerde yatana karşı merhametsiz, bir sigara yakar.)

PERDE

sinematek.tv

II. Perde

(SAHNE: Aynıdır. Vakit, dıvardaki saate göre 54 dakika ilerlemiştir.

Perde açıldığı zaman: Avukat ENDICOTT SIMS, MUAVİN'in odasındadır ve MUAVİN'le MCLEOD'u haşlamaktadır. Detektifler odasında ARAKÇI gazetelerin resimli hikâyelerini okumaktadır. ARTHUR sessizce oturmuş, başı önüne eğik, dalgın düşünmektedir. DAKİS, Odacı ve GUS bir arada yavaş sesle konuşmakta, arada bir MUAVİN'in kapısına doğru göz atmaktadırlar. BRODY, arada sırada, haşin, sert görünüşlü bir tipe göz atmakta olan helecanlı bir karı koca ile, hafif sesle konuşmaktadır. Batmakta olan güneş, kararmakta olan odaya gittikçe uzayan, kasvet verici gölgeler yaymaktadır.)

SİMS — *(Dikkatini parmağındaki bir şeytan tırnağı üzerinde toplamış, açıkca avukatın mevcudiyetini dahi kale almayan MCLEOD'a hiddet ve şiddetle:)* Nasıl oluyor da siz kanunu kendi elinize almağa cesaret ediyorsunuz? Kim oluyorsunuz da en son adalet mercii imişsiniz gibi, kendi kendinize hüküm veriyorsunuz?

MUAVİN — *(Yatıştırmağa çalışarak:)* Canım, Vekil bey..

(Detektifler odasında telefon çalar. BRODY telefona gider.)

BRODY — 21 inci Şube ben Detektif Brody... Evet.. Hastahane mi dediniz? Evet.. Durumu nasıl dediniz? *(Not alır).*

SİMS — Hayır, Muavin bey. Hayır. Bu düpedüz bir darp vak'asıdır. *(Tekrar MCLEOD'e hitapla:)* Sizi tecavüz ve darp teşebbüsünüzden dolayı mahkemeye vereceğim. Alimallah sizi hapishanede görmekten de büyük bir zevk duyacağım.

MCLEOD — *(Sakin, şeytan tırnağını dişleyerek:)* Hücre demirlerinin hangi tarafında olacaksınız acaba avukat bey?

SİMS — Sözlerinize dikkat edin. Ben avukatım, kanun adamıyım. Bu tarzda sözlerden hoşlanmam.

MCLEOD — Bende polisim, nizamı korumakla mükellef devlet memuruyum. Ben de saniadan hiç hoşlanmam.

SİMS — Ne kastettiğinizi anlayamıyorum.

MCLEOD — *(Başını kaldırır; sert bir bakışla:)* Tek kelime ile, anlamanız icabeden adli tabırle: «Sania» avukat bey. Amme şahidini rüşvetle iğfal..

SİMS — Ne demek istiyorsunuz, yani?

MCLEOD — Sizi düpedüz, açıkça, amme şahidini rüşvet vererek iğfal etmekle itham ediyorum.

SİMS — Baştan aşağı yalan!

sinematek.tv

MCLEOD — *(Müstehzi:)* Sizin gibi bir müteahassısından gelen yalancılık ithamını iltifat sayarım. Mamafih, hafızanızı kuvvetlendireyim: Bugün buraya âmme adına şehadete gelen bir kadını, para vererek iğfal ettiniz, şehadetini satın aldınız.

SİMS — Öyle saçma bir iddia ki, cevap vermeğe bile değmez.

MCLEOD — Olabilir. Ben iddiamı isbat edecek durumdayım.

MUAVİN — Yetti. Yetti, yahu. Kesin artık!

SİMS — *(MUAVİN'e:)* Her halde bu vaziyeti Emniyet Müdürlüğüne şikâyet etmek kararındayım.

MUAVİN — *(Masanın üzerindeki telefonu SİMS'e doğru iter:)* İsterseniz hemen şimdi.. Buyurun.. Ne duruyorsunuz? Hakkınızdır.

SİMS — Zannetmeyin ki bu meselede, siz de tamamiyle hatadan münezzehsiniz, Muavin bey!

MUAVİN — Ben mi? Allah allah!

SİMS — Ben size önceden haber verdim; ihtar ettim. Bu işte şahsî âmiller rol oynuyor, dedim. Böyle bir hâdisenin vukubulmasından haklı olarak endişe ediyordum. Bu ihtarım karşısında size düşen vazife, gerekli tedbirleri almak, böyle bir neticeyi önlemekti. Çok şükür ki müekkilim hesabına ben tedbirli davranmışım da, önceden müekkilimin fotoğraflarını çektirmiş, vücudunda her hangi bir yara bere mevcut olmadığını tesbit etmişim.. Yoksa..

MUAVİN — Baştan aşağı muamma.. esrar.. «Şahsî âmiller» den ne kastediyorsunuz?

MCLEOD — *(Kalkarak:)* Evet, ne için açık konuş muyorsunuz. Söyleyin, görelim bakalım ne imiş bu şahsî âmiller?

SİMS — Bunları şu sırada açıklamam müekkilimin menfaatine uygun değildir.

MCLEOD — Hukukî palavra.

MUAVİN — Hani, yavaş yavaş ben de bu kanaate varmaktayım.

SİMS — Tabii. Birbirinizi tutacaksınız tabii..

(BRODY kapıya vurur.)

MUAVİN — Gir!

BRODY — Telefondan istiyorlar, Muavin bey.

MUAVİN — *(Telefonu alır:)* 2. inci Şube... Muavin Monoghan.. Evet... Evet...

(BRODY Detektifler odasına döner. Masadaki telefonu kapar.)

SİMS — *(Hafif sesle MCLEOD'a:)* Müekkilime karşı yaptığınız bu ağır ithamlar ne gibi bir delile istinad ediyor ki?

MCLEOD — Mantığıma.. Mantıkî müşahedelerimin sağladığı delillere istinad ediyor.

SİMS — Kanun nazarında bu bir delil sayılamaz.

MUAVİN — *(Rahatsız edilmiş bir eda ile başını kaldırır. Sus makamında:)* Hişşşşt! *(Tekrar telefona döner.)*

SİMS — Bir hayli kurnazsınız, Mcleod. Fakat bir an için dahi bu taktiklerinizle beni aldatabilmiş değilsiniz. Kolay kolay yakanızı kurtaramıyacaksınız. Siz burada bir mes'uliyet mevkiindesiniz, her zaman için hareketinizin hesabını vermek zorundasınız. Size tevdi edilen selâhiyetleri şahsî kinlerinizi tatmin etmek yolunda kullanmağa, şahsî intikamınıza âlet etmeğe hakkınız yoktur. Böyle bir şey asla varid olamaz: Halk sizin esiriniz değil, siz halkın hizmetkârısınız. Cezanızı çekmeniz, burnunuzun kırılması lâzımdır.

MCLEOD — *(Gürler gibi:)* Haydi bakalım. Kırın da görelim. Hıh! Siz, vekâletlerini üzerinize aldığınız suçlulardan da berbatsınız. Görünüşte muteber, saygı değer bir avukat.. Fakat bir de işin iç yüzüne bakalım.. Şu üzerinizdeki elbise, aşağıda, kapının önünde duran otomobiliniz, Westchester'deki köşkünüz.. Bütün bunlar hep çalınmış, kana bulanmış para ile alınma şeyler değil mi?

MUAVİN — Sus dedik ya be! Hastahane ile konuşuyorum.. Rahat versenize..

SİMS — Müekkilimin durumu nasıl *(İkisi de dikkatle dinlerler.)*

MUAVİN — *(Telefona:)* Evet.. Evet.. Anladım. Siz bana sonra yine malûmat verin. Belli olur olmaz bildirin. *(Telefonu kapar.)* Gördünüz ya, avukat bey. Acele etmemek, birdenbire hüküm vermemek en doğru yoldur. İşte! Bakın! Hastahaneden söylediklerine göre müekkilinizin üzerinde darp alâmeti olabilecek hiç bir yara, bere izi yokmuş. Şimdi de rontgen yapıyorlar, Dahilden bir arıza olup olmadığım araştırıyorlarmış. Şimdiki

sinematek.tv

halde darp iddiasiyle dâva açsanız, iddianızı isbata imkân yok.

MCLEOD — Bırakın. Bırakın açsın şu davâyı. *(SİMS'e:)* Ne olur; açı verin şu darp dâvasını. Bu sayede ben de muhterem müekkilinizi adâlet huzurunda bir sigaya çekeyim.. Onun da sizin de maskenizi bir yırtayım..

MUAVİN — McLeod! Hele sen bir dışarı çık bakalım. *(MCLEOD, MUAVİN'in odasından çıkar, kapıyı kapar.)*

BRODY — *(Hafif sesle MCLEOD'a:)* Ne oluyor, Allahasen?

MCLEOD — Hiç. Ne olacak? Bir bardak suda fırtına. *(Kendi masasına geçer.)*

SİMS — Bu da ne biçim memur böyle?

MUAVİN — Detektifler de parmak izi gibidirler.. Hiç biri ötekine benzemez. McLeod'un arada sırada tutarağı tutar.

SİMS — Bu rezaleti «Tutarağı tuttu» deyip geçiştirivermek biraz tuhaf doğrusu.

MUAVİN — Neden böyle söylüyorsunuz. Arada sırada, sizin de, benim de tutarağımız tutmaz mı ki? Her halde, McLeod'un kendine has meziyetleri, değerleri vardır. Hiç olmazsa rüşvet almaz. Bu hususta ne zaman, nerede olursa olsun onun lehine şehadet ederim. Haram yemez, dürüsttür.

SİMS — Aksini iddia etmedim.

MUAVİN — Öyle mi? Bunu imâ etmeğe çalışıyorsunuz sandımdı da..

SİMS — Hayır, böyle bir iddiam yok.

MUAVİN — O halde kastınız ne? Anlaşılan ben kendi kendime bu işin içinden çıkamıyacağım.

SİMS — Bu bahiste henüz sizinle konuşmağa mezun değilim,

MUAVİN — *(Alaylı:)* Aksi gibi ben de bu bahsi konuşayım diye çatlıyorum. Ne yapacağız şimdi?

SİMS — McLeod'la konuşun.

MUAVİN — Benimle alay mı ediyorsunuz, avukat bey.

SİMS — O halde karısiyle konuşun!

MUAVİN — *(Birdenbire şaşırmıştır. Başını kaldırır:)* Karısiyle mi? Ne demek istiyorsunuz yani?

SİMS — Hiç.. Boş verin.. Bir şey demedim.

MUAVİN — «Bir şey demedim» ne demek? Karısiyle konuş dediniz. Bundan kastınız ne? Görüyorsunuz ki bir saattir burada uğraşıyorum. Bilmece halleder gibi, bir sürü esrarengiz lâflardan bir manâ çıkarmağa çalışıyorum. Her halde, siz de biraz yardım etseniz zarar etmezsiniz.

SİMS — Ancak müekkilimin menfaatine hizmet ettiği takdirde ben size yardım edebilirim. Bunun dışında ağzımı açmağa mezun değilim.

MUAVİN — Yani halâ esrar içindeyiz öyle mi? Beni dinleyin, avukat bey.. Dört sene evvel ben evimdeki radyoyu kaldırdığım gibi pencereden atıverdim. Neden biliyor musunuz? Çünkü, sabahtan akşama kadar esrarengiz havâdisler, esrarengiz hikâyeler dinlemekten bıktım da ondan.

SİMS — *(Gülümser, başını sallar:)* Söylediğim gibi muavin bey. daha henüz bu bahiste konuşmağa mezun değilim. *(Saatine bakar)* Gouverneur hastanesi dediniz di değil mi?

MUAVİN — Evet.

SİMS — Gidip müekkilimi görmem lâzım. Beni içeri bırakırlar değil mi?

MUAVİN — Bırakırlar.

SİMS — Öyle ise şimdilik Allahaısmarladık. Yine geleceğim. *(MUAVİN'in odasından çıkar. Detektifler Odasından geçerken MCLEOD'un karşısında bir an durur.)* Yine geleceğim. Daha sizinle hesabımızı bitirmedik.

MCLEOD — Dört gözle beklerim.

(SİMS çıkar.)

BRODY — *(Kabadayı görünüşlü, asık suratlı adamı işaret ederek MCLEOD'a:)* Bu serseri de polislik taslamışmış..

KADIN — Bayağı inandımdı da. Nasıl anlayabilirdim ki. Gerçekten sivil polis zannettim. Elindeki hüviyet hakikiye benziyordu.

BRODY — Halbuki niyeti sizi soyup soğana çevirmekti. Bir kere kalabalık arasından sizi dışarı çıkardıktan sonra, neniz var, neniz yok alıp, sırra kadem basacaktı. Görüyorsunuz ya bayan. Feeney! Halk nazarında polisin itibarını düşüren işte bu çeşit vak'alardır. Her ne ise.. Yarın sabah mahkemede hazır bulunacaksınız değil mi?

Bn. FEENEY — Tabii.. Tabii.

B. FEENEY — Yarın sabah mı dediniz? Benim işim gücüm var. Nasıl bırakabilirim?.

Bn. FEENEY — Nasıl olacak! Müdüre söyler, İzin alırsın. Daha ötesi var mı bunun?

B. FEENEY — Öyle ama İsabel...

Bn. FEENEY — Siz merak etmeyin efendim. Kocam da gelir.. Teşekkür ederiz... Teşekkür ederiz.

(Birbirleriyle münakaşa ederek çıkarlar).

BRODY — *(MCLEOD'e:)* Ben de şu ufaklığı tevkifhaneye sevk edeyim bari

UFAKLIK — *(Mütecaviz:)* Ne dediniz bana?

BRODY — Ufaklık dedim. Var mı bir diyeceğin? Haydi: düş önüme, *(BRODY ile öfkeden homurdanmakta olan UFAKLIK çıkarlar.)*

(İçeride, MUAVİN bir an düşünceli bir eda ile pürosunu süzer. Sonra böğürür gibi:)

MUAVİN — McLeod!

MCLEOD — *(Muavin'in odasına geçer, kapıyı açarak:)* Buyurun?

MUAVİN — Bu avukat denilen herif bir saattir ne kafa ütüledi durdu? Söylesene? Bu işin girdisi çıktısı nedir? Söylesene?

MCLEOD — Muavin bey, namusum ve şerefim üzerine yemin ederim ki..

MUAVİN — *(Hareketiyle sözünü keser. Bir an için MCLEOD'u tepeden tırnağa süzer, tetkik eder. Sonra derin bir iç geçirerek eliyle işaret eder:)* Kapa kapıyı. *(MCLEOD kapıyı kapar, masasına geçer. Kapıda üzgün yüzlü birisi belirir).*

MCLEOD — Buyurun. Bir şey mi istediniz?

ADAM — Yankesicinin biri cüzdanımı çarpmış da. Onu haber cermeğe geldim.

MCLEOD — *(Oturduğu yerden)* Öyle mi? İçeri buyurun.

sinematek.tv

ADAM — *(Caketini açarak pantolonunun arkasını gösterir. Cebi olduğu gibi kesilmiştir.)* Baksanıza.. Cebimi olduğu gibi kesip almış.

MCLEOD — Yaparlar beyim. Yaparlar. Umumiyetle, böyle, jilet kullanırlar. Buyurun, oturun. Yankesiciyi görebildiniz mi?

ADAM — Ne gezer? Çantamın çarpıldığını neden sonra, ancak lokantada fark edebildim. *(Oturur)* Güzel güzel karnımı doyurmuştum. Hesapta epiy tuzluydu. Ödemek için elimi cebime attığım zaman beynimden vurulmuşa döndüm. Taliim varmış ki derdimi anlatabildim. Yoksa hesabı ödemedim diye beni buraya mevkufen getireceklerdi.

MCLEOD — *(Gülümser)* Hani olurdu da! İsminiz?

ADAM — Gallantz. D. David Gallantz.

MCLEOD — Adresiniz?

WILLY — *(Bir elinde kova, bir elinde süpürge; süpürgenin sapiyle Gallantz'ın omuzuna vurur:)* Kalk!

GALLANTZ — *(Şaşkın şaşkın WILLY'ye bakarak kalkar:)* Batı 80 inci sokak, numara 419.

WILLY — *(Masanın altında duran kâğıt sepetini eğilerek alır. İçindekileri kovasına boşaltır, kendi kendine mırıldanırken sesi gittikçe yükselir. Etrafındakilere hiç aldırmadan işine devam ederken. söylenir durur:)* Şu odaya da bakındı hele! Bir saat evvel temizlenmiş bir oda hali var mı? Pöh! Bir de Detektif olacaklar.. Sözüm ona polislerin en akıllısı, en seçmesi bunlar olacak! Hah, hah.. Güleyim bari.. Bunlar gözlerinin önündeki budağı bile göremezler... *(Çıkar)*.

MCLEOD — Cüzdanınızı tarif eder misiniz?

GALLANTZ — Siyah deridendi.

MCLEOD — *(Daktilo ile yazar, telefonu açar)* Kaybolmuş eşya, Şubesi mi? Ben Detektif McLeod.

ARAKÇI — *(Elindeki gazeteyi bırakır, DAKİS'e hitaben:)* Bu gazete hikâyelerindeki polisler gibi sizde de hem dinleyen, hem konuşan radyolu kol saatleri var mı?

DAKİS — Yok.

ARAKÇI — *(Hayretle:)* Yok mu? Epiy geri kalmışsınız öyle ise..

DAKİS — Öyle.. Geriden de geri..

ARAKÇI — *(Nabzını yoklar.)* Eyvah... Helecanlanmışım.. Kalbim çarpıyor... Helecan bana hiç gelmez... Şekerim var benim.. Helecanlanmamam lâzımmış.

DAKİS — *(Geğirir ve hiddetle:)* Benim de Ülserim var. Benim de sandoviç yememem lâzım. Şu anda, tam bana göre pişmiş, sıcak yemek evde beni bekleyip duruyor. Lûtfet te bir daha sefere tevkif edileceğin tutarsa, yapacağını saat dörtten evvel yap.. Bırak ta insan gidip evinde güzel yemeğini yesin.

ARAKÇI — *(Samimî bir üzgünlükle:)* Affedersiniz.. Bilmiyordum.

DAKİS — Bari fazla mesai verseler.. O da yok. Fısebilullah bekliyoruz.. *(Hiddeti gittikçe artarak:)* Şu kâğıtlara bak.. Oturup bunların hepsini ben yazdım.. Bir işe yarasa bari. Ne gezer?.. Birazdan mahkemeye gideriz. Bir de bakarsın hakim bir iki nasihatla geçiştirip evine gönderiverir seni.. Hiç olmazsa bir ceza verse.. Bir şey yapsa.. O da yok.. Bütün bizim çalışmamız boşuna...

ARAKÇI — Affedersiniz.

DAKİS — Affetsem ne olacak! Etmesem ne olacak?

(MUAVİN masasının çekmecesinden bir adres defteri çıkarır, defteri karıştırır, bir şey arar, sonra uzanır, telefonu alarak bir numara çevirir.)

MCLEOD — Maalesef daha henüz bir şey yok. Takip edeceğiz tabii. Eğer bulabilirsek size haber veririz.

GALLANTZ — Teşekkür ederim. *(Kalkar. Çıkarken eli gayri ihtiyarî pantolonunun kesik cebine gider.)* En yeni pantolonumdu.. *(Çıkar)*.

MUAVİN — *(Telefonda:)* Siz misiniz, Bayan McLeod? Ben Yirmi Birinci Şubede Muavin Monoghan.. Hayır, hayır. Bir şeyciği yok, merak etmeyin. Başka bir mesele var da, onun için telefon ediyorum.

(Muhaverenin bundan sonraki kısmı CALLAHAN, MEMUR BARNES, BRODY ile hırsız CHARLEY'in girişiyle hepsinin hemen ayni zamanda konuşarak yaptıkları gürültüden duyulmaz. CALLAHAN ile BARNES, CHARLEY'nin apartmanında bularak iki valizle torba halinde kullandıkları bir kaç yastık yüzüne doldurdukları çalınmış eşyayı taşımaktadırlar. BRODY en arkadan gelmektedir. Onun da elleri doludur. Callahan MUAVİN'in kapısına vurur.

MUAVİN — Gel!

CALLAHAN — *(MUAVİN odasının kapısını açıp elindekileri göstererek:)* Bulduklarımıza bakın Muavin.. Hem nerede biliyor musunuz? Charley'nin apartmanında.

(MUAVİN eliyle telefonun ağızlığını kapar, başiyle «Aferin» işareti yapar).

BARNES — *(CHARLEY'nin kelepçesini açar:)* Haydi, git otur. Nah.. Şuraya. *(CHARLEY gösterilen yere oturur.)*

CALLAHAN — O'Brien Lewis'i aldı. Beraberce soyulan evleri dolaşarak tesbit ediyorlar.

MUAVİN — Pekalâ. *(Eliyle çık işareti yapar.)* Kapa kapıyı.

(CALLAHAN diziyle kapıyı iterek kapar, sonra MCLEOD, BRODY ve DAKİS'in yardımı ile kucağındaki eşyaları boşaltır.)

CALLAHAN — *(Çalınmış eşyalardan bir kaçını tutup kaldırarak:)* Şunlara da bakın.. Anlaşılan bizim serseriler epiy yer dolaşmış olacaklar.. *(MUAVİN telefon muhaveresine devam eder. Fakat Detektifler odasında bulunanlar çalınan eşyanın başına toplanmış bunları tetkik etmekte oldukları için gürültüden, telefonda konuşulanlar duyulmaz. Callahan kıymetli bir masa saatini kaldırır. Evirir çevirir:)* Bu para eder mi acaba?

MCLEOD — *(Muayene eder:)* Tabii.. Gayet güzel parça. New-York'un en büyük mücevhercisinden.. Tiffany'den alınmış.. Hey, Charles, söyle bakalım sen nereden buldun bunu.

CHARLEY — Satın aldım.

sinematek.tv

MCLEOD — Nereden?

CHARLEY — Mücevher borsası önünde... Elden aldım.

MCLEOD — Kimden?

CHARLEY — Adamın birinden.

MCLEOD — Adı yok muydu bu «Adamın biri» nin?

CHARLEY — Adını bilmiyorum. Herifi bir daha görmedim.

MCLEOD — Tabii daha evvel de görmüş değildin?

CHARLEY — *(Başiyle tasdik eder:)* Öyle.

MCLEOD — Senın mücevher borsası önünde kimseyi filân görmüşlüğün yok ya.. Ne ise..

ARAKÇI — *(Tekrar nabzını yoklayarak:)* Helecanım artıyor. Helecanlanmak iyi değil benim için.

DAKİS — *(Elindeki çalınmış eşyayı listede ararken:)* Şekerin vardiyse ipekli kombinezon çalmasaydın.

ARAKÇI — Ben ipekli kombinezon çalmadım ki...

DAKİS — *(İç geçirerek)* malûm.

ARAKÇI — Benim çaldığım çanta idi...

DAKİS — *(Gözlerini kapar, tekrar iç geçirir:)* Malûm.

ARAKÇI — Krokodil çanta.

DAKİS — Malûm..

ARAKÇI — Taklit Krokodil..

DAKİS — *Yanlışlığa sebebiyet verdiğine bin pişman:)* Malûuum.

BRODY — *(Bir mücevher parçasını gösterek:)* Bu iyi bir şey mi?

MCLEOD — *(Tetkik eder:)* Aah.. Yalancı.. Hele dur bakayım.. Bak şu iyi bir parça.. Üstünde insiyaller de var: J. G. *(listeyi araştırır)* Tabii, işte burada yazılı. Meşhur Gordon'un evinden çalınmış.. Söyle bakayım Charley, ya bunu hangi mücevher borsası önünde satın aldın? Haydi. Söyle bakalım.

CHARLEY — *(Canı sıkkın, başı önüne düşer:)* Ben bir şey söyleyecek değilim.

BRODY — Söyle nereden aldın bunu?

CALLAHAN — Bak sana soruyorlar. Charley cevap versene.. Nereden aldın? *(Bir matrak çıkarır.)* Sen bunu bilir misin? Biz buna «Dil çözen» deriz. *(Matrakla masanın üzerine vurur).*

CHARLEY — Ne duruyorsunuz, vursanıza. dövsenize.. Haydi. Vurun.. Dayaktan canını çıkarın.

(Hademe girer.)

CALLAHAN — *(Güler, «Dil çözen»i bir kenara bırakır.)* Dayağa pek heveslisin Charley.. Bilirmisiniz. Bu serserilerden bazıları böyledir. Dayağa susamıştırlar. Vurdukça adetâ zevk duyarlar. Nah. Şu surata bakın. Bu da onlardan değilse külâhımı yerim..

BRODY — *(Gümüşten bir bibloyu gösterir:)* Bunu nereden aldın, Charley?

CHARLEY — *(Başını önüne eğer).*

DAKİS — *(Artık tahammülü kalmamıştır. CHARLEY'in yanına gelir.)* Neden mesleğinin erbabı gibi hareket etmiyorsun, Charley. Bak sana sual soruyor. Ne oluyorsun ki.. Başını ne önüne eğip duruyorsun? Neden utanıyorsun? Hırsız olmağa seni kimse zorlamadı ki. Sen kendin hırsız olmak istemişsin... ve olmuşsun da.. Bari iyi bir hırsız olmağa çalış... Kendi isteğinle seçtiğin mesleğinle iftihar et bari.. Kaldır şu başını. *(DAKİS çenesinden tutar CHARLEY'in başını kaldırır:)* Hah şöyle. Sen yüksek bir hırsızsın, Charley. Sen ayak takımından değilsin, öyleleri caket maket nedır bilmezler. Halbuki bak kendine.. Üstünde en aşağı Yüz dolarlık bir elbise var. Sen.. hele hele.. dur bakayım. *(CHARLEY'nin caketinin içini açar, etikete bakar:)* Tüü, ülen çıkar şunu be.. Bu da çalınmış. Sahibinin ismi halâ etikette yazılı. Onu bile silmemiş.. Bre bunu nereden kaldırdın?

CHARLEY — *(Caketi çıkarırken, sür'atli sür'atli konuşur:)* Demek bu da çalınmış öyle mi? Pekalâ. Durun öyle ise.. Her şeyi anlatacağım. Şuradan şuraya selâmet gitmeyeyim ki her şeyi anlatacağım.

CALLAHAN — Dikkat et Charley, yutturmağa kalkayım deme!

CHARLEY — *(Gittikçe artan bir sür'atle konuşmaktadır. Elleri mütemadiyen hareket halindedir:)* Yok be ağabey.. Vallahi doğruyu söyleyeceğim. Ama sakın Lewis duymasın.. Yoksa öldürür beni. Siz onun görünüşüne bakmayın.. Aptal görünüyor, değil mi? Değil. Vallahi değil. Malın gözüdür o... Tilki gibi kurnazdır. Ben New-York'a geleli daha iki hafta oldu. İki hafta evvel Pittsburgh'tan geldim. Vallahi.. hilâfım varsa ekmek çarpsın.. Daha istasyondan çıkmadan bavulumu kaybettim. Sonra.. Ayni günde bilârdo salonunda, Lewis'le tanıştım.

CALLAHAN — Nerede? Hangi bilârdo salonunda?

CHARLEY — 14 üncü Sokakla 7 inci Caddenin köşesinde bir bilârdo salonu var.. İşte orada. İsterseniz bakın. Tahkik edin.. Vallahi, Billahi doğru söylüyorum. İşte orada Lewis'le beraber bilârdo oynadık. Sonra bana «Kalacak yerin var mı» dedi. Ben «Yok» dedim. O da bana «Öyle ise gel bende kal» dedi. Ben de pekalâ dedim. Üstüm başım pisti.. Evine gelince bana işte bu elbiseyi ariyet verdi. Ağabeyisininmiş, Ağabeyi de Florida'ya gitmişmiş. *(Durur. Etrafını çepeçevre çeviren yüzlerdeki inanmazlığı fark eder. Hafifçe gülümsemeğe çalışır:)* Vallahi..

CALLAHAN — Oğlum Charley, masal anlatma müsabakasına çıkacaksak ben öyle bir masal anlatırım ki gözlerinden şıpır şıpır yaş dökülür.. Haydi gir şuraya da çıkar o pantolonu da ayağından.

BRODY — Willy! Eski bir pantolunun var mı?

WILLY — Var aşağıda. *(Çıkar).*

BRODY — Aptal, etiketteki ismi bile çıkarmağı düşünmemiş. Baksanız a. Mükemmelen okunuyor: Jerome Armstrong.

CALLAHAN — *(Elindeki listeyi kontrol eder)* Armstrong' mu dedin.. Na. İşte burada.. Üstelik.

sinematek.tv

Bu vak'aya bir de ırza tasâllût hâdisesi karışmış galiba!.

BRODY — Mümkün, hiç şaşmam. *(Bir an tuvalet kapısından ayrılır. Masaya geçerek çalınan eşya listelerini alır.)*

MUAVİN — *(Çağırır:)* Dakis.

(DAKİS sür'atle MUAVİN odası kapısına gider. Kapıyı açar..)

DAKİS — Buyur Şef!

MUAVİN — *(İçeri girmesini işaret eder. Sonra hafif bir sesle:)* aşağı in de bekle. Bayan Mcleod gelecek. Gelince evvelâ bana haber ver.

DAKİS — *(Şaşırmıştır, Mırıldanır gibi:)* Baş üstüne.

MUAVİN — Hem... Eee... Nick: *(Şehadet parmağını dudaklarına götürerek:)* Kimse duymasın.

DAKİS — Pekalâ Şef.

(Dış kapıdan çıkarken MCLEOD'a bir göz atar, alnı kırışır, çıkar. MUAVİN düşünceli, pürosunu seyreder. Kaşları çatılır, o da iç odaya geçer. Aradaki küçük pencereden CHARLEY'nin tuvalet odası storunu kaldırdığı ve kırmak ister gibi pencrenin demir parmaklığını sarstığı görülür. MCLEOD tuvalet odası kapısına gider. İçeri seslenir:)

MCLEOD — Oradan kaçabilmenin bir tek yolu var Charley: kubura atla, arkandan da suyu çek.

(JOE girer. Yüzünde karışık, üzgün bir ifade vardır. Mütecessis bir bakışla MCLEOD'u bir lâhza süzer, sonra BRODY'nin yanına gelir.)

JOE — Vay, vay, vay.. Ama da çalmışlar ha.. Acaba Ja-Ja'nın apartmanını da bunlar mı soymuşlar?

BRODY — *CHARLEY'e)* Şu meşhur Ja-Ja'nın mücevherlerini de siz mi çaldınız?

CHARLEY — Ben bir şey bilmiyorum.

BRODY — *(JOE'ye tekrarlar:)* Bu bir şey bilmiyormuş.

CALLAHAN — Hem cahil., Hem de cehaletiyle iftihar ediyor.

JOE — Soydukları arasında meşhur kimseler var mı?

BRODY — Daha bilmiyoruz.

JOE — Evler büyük mü, tanınmış yerler mi?

BRODY — Öteki serseriyi dolaştırıyorlar. Birer birer soydukları evleri gösteriyor. Bir saate kalmaz her şeyi tafsilâtiyle öğrenirsin.

JOE — *(MCLEOD'un tarafına geçer:)* Kurt Schneider işi ne safhada?

MCLEOD — Havadislik bir şey yok.

JOE — Yirmi dakika evvel buradan imdadı sıhhi otomobili ile götürdüler. Ne oldu? Ayağı mı kaydı?

MCLEOD — Evet.

JOE — Demek tepe taklak düştü.

MCLEOD — Mümkün.

JOE — Bana ekmek yok mu?

MCLEOD — Yok.

JOE — Avukat ateş püskürüyordu. Ona ne oldu?

MCLEOD — Biliyorsan sen söyle. Siz gazeteciler Maşallah her şeyi olmadan evvel bilirsiniz.

JOE — Bana bak, Mac: Bu işte her halde hiç te hoşlanacağını sanmadığım bir mahiyet görüyorum.

MCLEOD — Ne gibi bir mahiyet?

JOE — Daha pek iyi kestiremedim. Tabii sen biliyorsundur. Söyle.. Gazeteciye değil... Dostuna söyle.. Aramızda kalır.

MCLEOD — Aramızda kalacak bir şey yok. İstersen yaz: Kurt Schneider kasap gibi iki kızcağızı kesip biçtiği halde sereserbest bırakılan bir katildir. Muhakkak ki ona, hiç olmazsa Allah korkusu aşılamak lâzımdı. Bu işi kanun yapamayınca ben yaptım. İşte olan biten bundan ibaret. Yaz istersen, Joe. Durma yaz, zaten polisleri pek sevmezsin. Fırsattır bu. Dayan kaleme.

JOE — Polisleri sevmeyen ben miyim? Bre Mac, akıllı geçinen birisi için zaman zaman havsalaya sığmayacak münasebetsizliklerin vardır senin. Yarın beni işimden atsalar, yine de gelir burada karşınıza dikilir, sadık köpeğiniz gibi, hayatımdan memnun, sizin için oraya buraya koşturur dururdum. Taaa çocukluğumdanberi bu işin gönüllüsüyüm ben. Buraya kendi evim nazariyle baktığımı bilmezmiş gibi konuşuyorsun.

MCLEOD — Ne yufka yürekli olduğunu bilirim, Joe.

(Kısa boylu, tıknaz, çekingen halli birisi girer, bir şey arıyor gibi şaşkın şaşkın etrafına bakınır.)

JOE — Her halde. Altıncı hissim beni rahat bırakmıyor bugün, Mac.

MCLEOD — Bir doktora muayene ettir. *Yeni gelene:)* Buyurun, efendim.

(Yeni gelen şaşkınlıktan mütevellit bir asabiyetle etrafa bakınır, dudağıyle dilini ıslatır, alnını siler, konuşmağa heveslenir. Fakat MCLEOD onu tanımıştır:) Buyurun Mr. Pritchett. Biz de sizi bekliyorduk.

Mr. PRITCHETT — Paramı geri alabildiniz mi?

MCLEOD — Maalesef hayır.

Mr. PRITCHETT — Acaba ne yapmış biliyormusunuz?

MCLEOD — Kadınla barda yemiş.

Mr. PRITCHETT — Barda mı? Bak şu işe. Hiç tahmin etmezdim. Dürüst, müstakim bir çocuğa benziyordu. Bu gibi şeylerde pek yanılmam, umumiyetle bir insanın ne mal olduğunu bir bakışta anlarım, ama... Demek bu def'a...

MCLEOD — Tabii, yarın sabah mahkemeye geleceksiniz, değil mi?

Mr. PRITCHETT — Tabii.. Tabii.

MCLEOD — Şu halde, kat'i olarak size güvenebiliriz?

Mr. PRITCHETT — Hiç merak etmeyin. Bir kere kararımı verdim mi? Demir gibiyimdir, dönmem.

MCLEOD — Alâ.. Teşekkür ederiz, Mr. Pritchett.

Mr. PRITCHETT — Bir şey değil.. Dedim ya demir gibiyimdir.

sinematek.tv

MCLEOD — Arthur, kalk bakalım! *(ARTHUR kalkar.)* Paranızı çalan bu değil mi?

Mr. PRITCHETT — *Uzun bir iç çekerek:)* Maalesef bu!

MCLEOD — Arthur buraya gel. *(ARTHUR yanlarına gelir. Telefon çalar. MCLEOD masaya gider. Kulaklığı alır:)* 21 inci Şube! Ben Detektif McLeod.

BARNES — *(Tuvalet odası kapısında:)* Haydi.. Haydi Charley. *(CHARLEY'yi Detektifler odasına getirir. Şimdi CHARLEY'nin üzerinde boyuna posuna uymayan yırtık pırtık bir pantolon vardır. İnce elleriyle «Bu rezalet!» der gibi bir jest yapmakta, memnuniyetsizliğini belli etmektedir.)*

Mr. PRITCHETT — Eeeey Arthur.. Eninde sonunda varacağın netice bu muydu?

ARTHUR — Öyle görünüyor..

Mr. PRITCHETT — Söyle bakayım.. Hiç çekin meden söyle: Ben sana fena muamele mi ettim?

ARTHUR — Hayır, Mr. Pritchett.

Mr. PRITCHETT — İşine, ihtiyaçlarına göre iyi para vermedim mi?

ARTHUR — Verdiniz, Mr. Pritchett.

Mr. PRITCHETT — O halde neden yaptın bu işi, neden bana bunu reva gördün?

(SUSAN kapıda görünür).

SUSAN — *(MCLEOD'la göz göze gelmiştir:)* Girebilir miyim? *(MCLEOD başıyle evet işareti verir. Susan para çantasını açmış bir şey çıkarmağa çalışarak içeri girer.)*

Mr. PRITCHETT — Demek benim paralarımı bar kadınlariyle yedin?

ARTHUR — Rica ederim Mr. Pritchett.

Mr. PRITCHETT — Hayır.. Hayır. Ben paramı armut gibi ağaçtan toplamadım. İşportada çifti bir dolara kravat satmaktan başlayarak, çalışa çabalaya bugünkü halime geldim. Tam otuz sene didiştim. Namusumla alnımın teriyle kazandım. Gece gündüz, yorulmak bilmeden çalışarak kazandım. Paramı geri isterim ben..

SUSAN — Hiç üzülmeyin. Söz veriyorum size: Paranızı tamamen geri alacaksınız. *(Çantasından bir mikdar para çıkarır:)* Banka kapalıydı. Bu akşam toparlaya toparlaya 120 dolar bulabildim. *(Parayı Mr. PRITCHETT'e uzatır:)* üstünü de yarın veririm.

ARTHUR — Susan. Ne yapıyorsun.. Al o parayı sen.

SUSAN — Rahat bırak beni... Sen karışma.

Mr. PRITCHETT — Bu da kim? Siz kimsiniz bayan..

SUSAN — Kindred'lerle eski aile dostluğumuz vardır. Siz hiç merak etmeyin.. Bu meseleyi ben halleder, paranızı iade ederim bay... Affedersiniz isminizi duymadım.

Mr. PRITCHETT — Pritchett.. Albert J. Pritchett..

SUSAN — Memnun oldum Mr. Pritchett.. Benim de adım Susan Carmichael

Mr. PRITCHETT — Teşekkür ederim. Demek, paranın üst tarafını da yarın iade edeceksiniz?

SUSAN — Evet. İsterseniz bir senet filân, bir şey imzalayayım.

MCLEOD — *(Telefona:)* Bir dakika.. *(SUSAN'a:)* Bu parayı nereden buldunuz bayan Carmichael?

SUSAN — Üstümde biraz para vardı.. Gerisini de mücevheratımı rehine vermek suretiyle buldum.. İşte rehin makbuzları. Görmek ister misiniz?

MCLEOD — Müsaadenizle.. *(Makbuzları alır, tetkik eder.)* Bu rehine verdiğiniz şeyler arasında kız kardeşinize ait bir şey var mı?

SUSAN — Hayır. Hiç bir şey yok.. Bir firkete bile yok.

Mr. PRITCHETT — Bahsettiğiniz bayan bu küçük...

ARTHUR — Hayır. Onun hiç bir şeyden haberi yok.

SUSAN — Bilâkis.. Her şeyi biliyorum işte.. *Mr. PRITCHETT'e:)* Bay Pritchett, bu üzücü hâdisenin yegâne mes'ulü kız kardeşimdir.

ARTHUR — Şaşırdın mı Susan? Joy'u da ne karıştırıyorsun bu işe? Onun bir alâkası yok ki!

SUSAN — Yok mu dersin?

ARTHUR — Hayır. Yok!

SUSAN — Öyle ise dinle. Benim sana verilecek hâvadisim var. Biraz evvel telefonda Joy'la konuştum. *(Sükût)*

ARTHUR — İnşallah söylememişsindir ona!

SUSAN — Söyledim tabii.

ARTHUR — O ne dedi?

SUSAN — Canı sıkıldı.

ARTHUR — Tabii sıkılır ya.. Söylemiyecektin.

SUSAN — Tabii ya; benim elâ gözlü güzel kardeşimin canı sıkılmasına sıkıldı ama neden, biliyor musun? Çünkü senin yüzünden kendine bir şey olur diye korktu da ondan. Biliyor musun; ben Joy'a nereye telefon ettim? Connecticutt'a... Walter Forbes'in evine.. Biliyor musun neden korktu? Bu işe ismi karışır da müstakbel Misis Forbes olabilmek ümitleri suya düşer diye...

ARTHUR — Biliyorum Susan, biliyorum. Bunlar benim bilmediğim şeyler değil. Hepsini biliyorum.

SUSAN — Daha on dakika evveline kadar ben kız kardeşimi yer yüzünün en güzel meleği sanırdım. Dünyada onun uğrunda yapmayacağım hiç bir şey yoktu. Fakat madem ki sana bunu yaptı topaç, artık tamamiyle gözümden düştü. Onun adını bile anmak istemiyorum artık. Hem bunu laf olsun diye söylemiyorum. Kendi öz kardeşimden nefret ediyorum.

ARTHUR — Suzy! Tut kendini.

SUSAN — Bütün ömrüm boyunca, ben her ne istedimse, benim yerime benim isteklerime Joy sahip oldu. Hiç aldırmazdım. Üzülmezdim. Çünkü bence kız kardeşim müstesna bir insandı. Ne bileyim ben? Bana öyle gelirdi ki onun bir dediği iki olmamalıydı. Benim için o bir kraliçe idi.. Yer yüzünde kraliçe olmağa lâyık tek bir insan varsa

sinematek.tv

o da kız kardeşimdi. Fakat şimdi artık her şey bitti..

ARTHUR — Suzy. Hâdiseleri iyi anlayamadığın için böyle düşünüyorsun. Bugünün şartları, bugünün hayatı herkes gibi muhakkak ki Joy'u da fazlasiyle ürkütmüş, korkutmuştur. Herkes gibi o da kendini emniyette hissetmek istikbalinden emin olmak istiyordur. Bunun içindir ki Joy, Forbes gibi zengin birisiyle evlenmeği arzuluyor. Bundan dolayı onu takbih etmemelisin. Bak ben mazur görüyorum.

SUSAN — Gülerim senin emniyetine, Sen hiç Walter Forbes denilen adamı gördün mü? Şimdiye kadar dört def'a evlenmiş, boşanmış. Ömrünün her günü, her gecesi, körkütük, küfelik sarhoş. Ne de emniyet Maşallah...

ARTHUR — Ama çok.. Çok zengin.. Her şeyin bir arada olmasına imkân var mı?

SUSAN — Topaç! Sende mi? Sende mi maddileşiyorsun.. Sende mi bayağılaşıyorsun? *(Döner, Mr. Pritchett'e:)* Bir şey söylemediniz efendim. Paranın gerisi için bir senet imzalamamı istiyormusunuz?

MCLEOD — Hele bir durun bakalım! *(Telefonu kapatır, Mr. Pritchett'e gider, elinden parayı alır Susan'a verir:)* Alın şu paranızı burası icra dairesi değil. Bu adam hırsızlık etti. Bizim vazifemiz onu mahkemeye sevk etmek, cezasını çekmesini sağlamaktır. Yoksa alacak toplamak değil.

(DETEKTİF DAKİS girer. MUAVİN'in odasına geçer.)

SUSAN — Arthur hırsız değildir.

MCLEOD — Miss. Carmichael, siz iyi bir kızcağıza benziyorsunuz, onun için size ağabeyce bir tavsiyede bulunayım: Görünüşe kanmayın! Ben böylelerinin binlercesini gördüm. Hepsi birbirinden beterdir bunların. Onun için, aklınız varsa alın paranızı ve arkanıza bakmadan hemen gidin buradan..

DAKİS — *(MUAVİN'e:)* Beklediğiniz geldi, aşağıda Şef.

MUAVİN — *(Homurdanır, kalkar, kapıya gider, çağırır:)* McLeod.

MCLEOD — Buyur.

MUAVİN — Bana şu Cottsworth vak'asının dosyasını bul.

MCLEOD — Hani şu.. *(Düşünme:)* 1938 deki vak'a mı?.

MUAVİN — Evet..

MCLEOD — 12/MART/1938 *(MUAVİN başiyle tasdik eder:)* İçeride, bir yığın dosyanın hemen en altındadır. Bir hayli şey kaldırmak lâzım gelecek.

MUAVİN — Ne duruyorsun? Git kaldır.

MCLEOD — Baş üstüne. *(Soldan çıkarken SUSAN'a ARTHUR hakkındaki düşüncelerini tekrar etmeği ihmâl etmez:)* Bunun hayatınızın sonuna kadar size getireceği yegâne şey iztiraptır. *(Kelimenin üzerinde durur).* İnanın bana.. Ben bilerek konuşuyorum. *(Çıkar).*

SUSAN — *(Alınganlıktan mütevellit bir kızgınlıkla:)* Hayır.. Hayır. siz bilemezsiniz! *(Mr. PRİCHTT'e:)* Söylediklerinin hakikatle hiç bir alâkası yok. Ben kendimi bildim bileli Arthur'u tanırım. Bundan evvel hiç bir zaman Arthur kötü bir şey, haysiyet, şeref kırıcı bir şey yapmış değildir. O bütün Ann Arbor'un en sevilen, en sayılan genciydi.

(MUAVİN, DAKİS'e başiyle: «Haydi, git getir!» bakamında bir işaret yapar. DAKİS de bayan MCLEOD'u yukarı getirmek üzere çıkar. BRODY, SUSAN ile bay PRITCHETT'in yanına yaklaşarak onları dinler:)

Mr. PRITCHETT — Hanım kızım.. Ben vaktiyle bir filim görmüştüm. Adı Les Mizerables idi... Nefis bir filimdi. Tabii o sıralarda siz daha çok küçüktünüz. Her halde bu filimi görmemişsinizdir. İşte bu filimin kahramanı Cin Valceyn isminde birisidir. Adamın kız kardeşinin dokuz çocuğu vardı. Hepsi aç bî ilâç... Nihayet günün birinde, bu açlığa tahammül edemeyen Cin Valceyn bir ekmek çalıyor... Tabii herifi derhal yakalayıp hapse tıkıyorlar. Geçmiş zaman... Unuttum.. Yirmi sene mi ne? Epiy uzun bir mahkûmiyet.. Eh.. Böyle bir vaziyette herkes gibi ben de Cin Valceyn'in tarafındanım... Gerçekten, cemiyet içinde böyle hallerin mevcudiyeti insana dokunuyor... Hattâ daha geçenlerde bizim Kurulun toplantısında bu bahiste bir konuşma da yaptıydım.. Fakat bu?.. Bam başka bir şey.. İnsanın böylelerine merhamet edesi içinden gelmiyor. Arthur'un nesi vardı ki... Aç değildi.. İyi bir işi vardı... Bunlara rağmen o ne yaptı? O bar senin, bu bar benim dolaştı. Hem de benim paramla... Siz biliyor musunuz ki benim bara gittiğim yoktur?

BRODY — Mr. Pritchett buraya da, ayda yılda bir aç kaldığı için hırsızlık etmiş birisi düşer. Tabii o zaman, biz burada hepimiz ona acırız, derdini anlar, elimizden gelen yardımı yaparız. Çünkü en nihayet: «Aç kalsam, belki ben de çalardım.» diye düşünürüz. Siz olsanız, siz de öyle düşünmezmisiniz?

Mr. PRITCHETT — Tabii.. Muhakkak.. İdâmei nefis tabiatın başlıca kaidesidir.

BRODY — Fakat, Sırf aç kaldığı için, çaresizlikten çalmağa mecbur olan çok çok binde birdir.

Mr. PRİTCHETT — İşte benim de anlatmağa çalıştığım bu ya? Ya bunun çalması için ne sebep vardı ki?

ARTHUR — *(Mazlumane:)* Ben de açtım..

Mr. PRITCHETT — Neeee?..

ARTHUR — Açtım, dedim. İnsan sadece karnından açlık çekmez ki.. Siz bana çok iyi muamele ettiniz, Mr. Pritchett... Bana itimad ettiniz, emniyet ettiniz ve ben bu emniyetinizi suiistimâl ettim... İnanın tarifin dışında müteessirim... «Affedersiniz» demek kâfi değil; çünkü ben, kendi kendime karşı dahi kendimi mazur gösterebilmenin yolunu bulamıyorum... Fakat ne bileyim.. Tam beş sene, sevdiğim kızdan uzak kaldım... Up uzun, kanlı harplar, darpler içinde beş sene bo-

sinematek.tv

yunca, yer yüzünde sevdiğim tek insandan uzak kaldım... Ne güzeldi o bir görseniz, Mr Pritchett.. İnce, zarif.. Gümüş gibi parlayan sap sarı saçlar... Sıcak.. Anlayışlı..

SUSAN — Topaç!

ARTHUR — Öyle idi Suzy.. Hiç olmazsa bir vakitler öyle idi. Ne yapalım. Değişmek hepimize mukadder... Harpten döndüğüm zaman tahsilime devam etmek istedim. Fakat yapamadım. Bir türlü beceremedim. Dayanamadım. Ve, sırf ona yakın olayım diye kalktım, New-York'a geldim. O şimdi bam başka bir âleme geçmişti. Benim irişemeyeceğim kadar yüksekte idi. Bunu anlamalı, bunu böyle kabul etmeliydim. Fakat yapamadım işte!... Onunla bir akşam çıkmak, beraberce bır yere gidebilmek için bütün bir aylığımı sarf etmek lâzımdı. Buna rağmen ben dayanınağa çalıştım, elimden geleni yaparak onun yanından uzaklaşmak istemedim. Fakat nihayet: geçen hafta hakıkat gün gibi gösterdi. Kendimi artık sevgilimi kaybettiğimi kabul etmem lâzımdı. Joy başka biriyle, zengin, çok zengin biriyle evlenmek üzere olduğunu söyledi. Fakat ben yine de hakikati kabul etmek istemedim.. Mağlûbiyeti bile bile kabul etmek istemedim. Son bir gösteriş daha yapmağa heveslendim. Hafta sonu tahsilâtını yapmıştım. Sizin paranız, hafta başına kadar bende kalacaktı.. İşte bu para ile caka satayım dedim.. Onunla beraber olmak, onu elimden kaçırmamaktan başka bir şey düşünmüyordum.. Başka her şey bana vız geliyordu. Fakat eninde sonunda yine de kaybettim.. Yine de onu kaçırdım elimden...

BRODY — Hata ettiğini kendin de müdriksin değil mi?

ARTHUR — Tabii.. Hem de nasıl?

BRODY — Mr. Pritchett'in parasını da aynen ödemeğe razısın?

ARTHUR — Eğer imkân verilirse!..

SUSAN — Yarın sabah hepsi tamam olacak söz veriyorum, yarın sabah paranın üstünü tamamlıyacağım.

BRODY — Böyle olunca affetmek lâzım değil mi Mr. Pritchett? Ne dersiniz?

Mr. PRİTCHETT — Bilmem ki..

BRODY — Unutmayın ki bu çocuk harplerde bir hayli yararlıklar göstermiştir.

Mr. PRİTCHETT — Biliyorum.

BRODY — Sırasında o bizim için kendi hayatını tehlikeye koydu. Belki şimdi de bizim ona karşılık vermemiz, bir bakıma borcumuzu ödememiz lâzım.. Bugünün gençleri garip çocuklar Mr. Pritchett.. Onların hiç birimizin karşılaşmadığımız meseleleri, derdleri var. Biz onları anlamağa bile çalışamayız. Yepyeni bir nesil.. Bizler ise artık göçmek üzereyiz. Her tarafımız nasır bağlamış... Eğer bugünün arap saçı gibi karmakarışık âleminden yeni bir dünya, yeni bir hayat doğacaksa bu yeni dünya, bu yeni hayat her halde onların eseri olacak..

Mr. PRİTCHETT — Ne kadar tuhaf değil mi? Daha geçen akşam ben de ayni şeyleri söylüyordum. Yeğenim hakkında konuşurken enişteme hemen aynen sizin söylediklerinizi söyledim.. Dedim ki...

BRODY — Mr. Pritchett biraz şöyle gelir misiniz?

Mr. PRİTCHETT — Tabii! *(Kalkar, takip eder)*

BRODY — Küçük hanım.. Siz de lûtfen

(SUSAN da BRODY'yi takip eder, soldan çıkarlar.)

CHARLEY — *(İzmariti basarak söndürür:)* Bir sigara ver.

BARNES — Kolay gelsin.. Ne yapıyorsun? Yiyor musun bu mübarekleri?

CHARLEY — Bir sigara ver bana! *(Barnes bir sigara verir.)*

(DAKİS, arkasında MUAVİN'in odasına götürmekte olduğu MARY MCLEOD kapıdan girerler. MARY MCLEOD, şaşkınlığı, merak ve üzüntüsü iri, gök maisi gözlerinden okunan sarı saçlı, tatlı ağızlı, ince, narin burunlu, genç ve güzel bir kadındır. Pahalı olmamakla beraber zarif giyinmiştir. Hemen ilk bakışta hoşa giden göz alıcı edâsı, bir havasa vardır. Tam manâsiyle dişi ve caziptir. Fakat şu anda, aşikâr korkusu, merakı, onun bu meziyetleriyle çekişme halindedir.)

JOE — *(Bayan MCLEOD'u görünce şaşırır, gayri ihtiyarî yerinden kalkar, yolunu keser)* O... Bayan McLeod! Nasılsınız? Beni hatırladınız mı. Ben Joe Feinson. Gazeteci...

MARY — *(Bütün bütün şaşırır, tanımağa, ha-*

sinematek.tv

tırlamağa çalışarak bir lâhza JOE'yi süzer. Sonra birdenbire hatırlayarak:) Oh evet.. Tabii hatırladım.. Sizi kocamla görmüştüm, değil mi? *(Dudakları titremektedir. JOE gülümser, başiyle tasdik eder.)* Kuzum, Jim'e bir şey mi oldu Allahaşkınıza?

JOE — *(Güler, teminat vererek teskin etmeğe çalışır:)* Yooo.. bir şeyisi yok.. İçeride olacak her halde..

MARY — Mr. Feinson. Rica ederim.. Benden saklamayınız. Doğru söyleyiniz.

JOE — Emin olun doğru söylüyorum.

DAKİS — Lûtfen.. Buraya buyurun.. *(DAKİS'i takiben MUAVİN'in odasına girer.)*

MUAVİN — Hoş geldiniz Mrs. McLeod, nasılsınız?

MARY — Muavinle teşerrüf ediyorum değil mi?

MUAVİN — Şeref bendenizin.. Evet..

MARY — Kuzum, lûtfen söyler misiniz? Ne var? Ne oldu?

MUAVİN — Oturmaz mısınız?

MARY — Jim nerede?

MUAVİN — Merak etmeyin birazdan gelecek.

MARY — Rica ederim. Saklamayın benden. Bir şey olmadı ya!. Vuruldu filân değil ya?

MUAVİN — *(Te'min eder:)* Yok böyle bir şey canım.

MARY — Aklımdan bin türlü şey geçiyor da...

MUAVİN — Yok canım.. Üzülmeyin.. Yok böyle bir şey... Çok şükür, Jim'in bir şeyciği yok.

MARY — Doğru söylüyorsunuz değil mi? Hani bana alıştıra alıştıra söylemeğe çalışmıyorsunuz ya?

MUAVİN — Yok efendim, yok böyle bir şey dedim ya. Sizi namusumla te'min ederim yok böyle bir şey.. Şimdi nerede ise gelir,, kendiniz de görürsünüz.

MARY — O halde? Ne var? Beni neden buraya çağırdınız?

MUAVİN — İçinden çıkamadığımız bir vaziyetle karşılaştık ta.. Belki sizin bir yardımınız olur diye düşündüm..

MARY — Benim mi? Benim size ne yardımım olabilir ki? Anlayamadım doğrusu.

MUAVİN — Mrs. McLeod: Açık söylemek lâzım gelirse, kocanızla pek iyi geçinemeyiz. Fakat şuna itimat etmenizi isterim ki şu anda ben kocanızı kurtarmak, kocanıza yardım edebilmek için elimden geleni yapmakta, hattâ kendi başımı derde sokmağı bile göze almaktayım. Bunu kocanızı sevdiğimden yapıyorum sanmayınız.. Allahın bildiğini kuldan ne saklayayım: Kocanızı sevmem.. Bunu sırf onun burada gerçekten bir değeri olduğu için ve şubede ona ihtiyacım olduğu için yapıyorum. Bu itibarla, dediğim gibi ona yardım edebilmek uğrunda elimden geleni yapmaktayım.. Yalnız, muvaffak olabilmem için sizin de bana yardım etmeniz lâzım.

MARY — Anlıyorum: Jim'in başında bir derd var, nedir? Ne oldu?

MUAVİN — Burada... Bu karakolda kocanız bir sanığa tecavüz etti.. Dayak attı... Öylesine dövdü ki adamın yaralanmış olmasından korkuyoruz.

MARY — Jim böyle bir şey yapmaz.

MUAVİN — Yapmazı yok, yaptı.

MARY — O halde bunun bir sebebi vardır! Hem de pek mühim bir sebebi.

MUAVİN — İşte benim de anlamağa, öğrenmeğe çalıştığım bu ya..

MARY — Jim haddizatında gayet mülâyim, gayet müşfiktir.

MUAVİN — Bu madalyanın bir tarafı.

MARY — Her halde ben onu sadece bu tarafı ile tanıyorum. Başka türlüsünü görmüş değilim! *(Sükût)*

MUAVİN — Buyurun.. Oturun rica ederim.

MARY — Bu.. Bahsettiğiniz adam.. Ağır yaralı filân mı?

MUAVİN — Daha henüz bilmiyoruz. Yalnız şu muhakkak ki Mrs. McLeod netice çok cidd, çok vahim olabilir. Belki neticede kocanız işinden çıkarılabilinir.. Hattâ.. Hapse bile atılabiliriz.

MARY — *(Koltuğa çöker:)* Söyleyin.. Ben ne yapabilirim.. Ben nasıl yardım edebilirim?

MUAVİN — Gayet basit: Bazı suallere cevap vermek suretiyle.. Bu cevaplarınızda hakikati söylemek suretiyle.. Ne dersiniz? Razı mısınız?

MARY — Tabii.. Tabii razıyım!

MUAVİN — Şu halde lûtfen cevap verin: Siz hiç Kurt Schneider isminde birini tanıdınız mı?

MARY — *(Boğazını gıcık tıkamış gibi:)* Hayır.. *(Öksürür)*

MUAVİN — Pürom sizi rahatsız mı ediyor?

MARY — Yoo.. Bilâkis.. Püro kokusuna bayılırım.. Babam hep püro içerdi.

MUAVİN — Kocanızın ağzından olsun bu ismi duymadınız mı?

MARY — Hangi ismi?

MUAVİN — Bahis mevzuu olan sanığın ismini! Kurt Schneider ismini.

MARY — *(Başını sallar:)* Hayır.. Duymadım. Evimizde carî kaide icabı, kocam hiçbir zaman buradaki işlerinden, burada olup bitenlerden bana bahsetmezdi.

MUAVİN — En iyi yol da budur. Hakikaten biz polisler burada şahit olduğumuz acı hâdiseleri aile yuvamıza nakletmekten, cemiyetin kirli çıkınlarını kendi öz evimize taşımaktan hiç hoşlanmayız.

MARY — Ben de alıştım esasen.. Artık hiç sormuyorum.

MUAVİN — Ne kadardır evlisiniz?

MARY — Üç senedir.

MUAVİN — Halbuki ben karımı ikide bir de işime dair sual sormamağa alıştırıncaya kadar tam on sene uğraştım. Güç şey doğrusu... Bir polisle evli olmak güç şey.

MARY — Neden sanki? Ben hiç te böyle düşünmüyorum. Biz gayet mes'uduz.

MUAVİN — Kocanızı sever misiniz?

MARY — Hem de pek çok.

sinematek.tv

MUAVİN — Evlenmezden evvel nerede otururdunuz?

(Detektifler Odasında telefon çalar.)

DAKİS — *(Telefonu açar:)* 21. inci Şube. Ben Detektif Dakis.

MARY — New-York'da

MUAVİN — Ama her halde New-York'un içinde değilsinizdir. Halinizden, konuşmanızdan daha ziyade Şimal taraflarında yaşamışa benziyorsunuz. Aslen nerelisiniz?

MARY — İyi bildiniz.. Aslen Highland Falls'da doğdum. Orada büyüdüm. Müşahedeniz bir hayli kuvvetli..

MUAVİN — Eh tabii.. Mesleğimiz icabı..

DAKİS — *(MUAVİN odası kapısına vurur, açar:)* Şef, sizi telfondan istiyorlar.

MUAVİN — *(Bayan MCLEOD'a başiyle işaret eder:)* Bir dakika; müsaadenizle.. *(Telefonu açar, kadına yan döner, hafif sesle konuşmağa başlar. Detektifler odasında Arakçı kalkar gerinir.)*

ARAKÇI — *(Masada daktilo ile yazı yazmakta olan CALLAHAN'a, masum bir edâ ile:)* Hani doğrusu siz de hiç Detektife benzemiyorsunuz!

CALLAHAN — Öyle mi? Söyle bakalım: Detektif nasıl olurmuş?

ARAKÇI — Melon şapka giyerler.. *(Gevrek bir kahkaha atar.)* Siz bayağı yakışıklısınız!

CALLAHAN — Mersi.

ARAKÇI — Evli misiniz?

CALLAHAN — Evet.

ARAKÇI — *(Canı sıkılmıştır. Mutad talisizliğine küskün, acı acı:)* Yaaa... *(Elindeki gazete ile sandalyesine vurur, çöker gibi oturur.)*

MUAVİN — Pekalâ Efendim.. Sağ olun. *(Telefonu kapar. Bayan MCLEOD'a döner sorgulamasına devam ederek:)* Pekiii.. Highland Falls'dan ne zaman ayrıldınız.

MARY — 1941 Baharında.. Harp malzemesi imâl eden bir fabrikada iş aldım.

MUAVİN — Nerede?

MARY — Newark'ta.

MUAVİN — İyi ya.. İşte bu doktor da, hemen o sıralarda Newark'ta çalışmakta idi.

MARY — Hangi doktor, kuzum?

MUAVİN — Schneider.

MARY — Ya? Demek bahsettiğiniz doktordur, öyle mi?

MUAVİN — Evet.. Hiç görmediniz mi? Meselâ Newark'ta iken tanımış olamaz mısınız?

MARY — Hayır. Söyledim ya.. Tanıdığım kimse değil.

MUAVİN — Ama o sizi tanıyor.

MARY — Bunu nereden çıkardınız?

MUAVİN — Kendi söyledi.

MARY — *(Gözlerini MUAVİN'in kendisini dikkatle takip eden gözlerinden kaçırarak:)* Her halde yanılıyordur.

MUAVİN — Hiç zannetmem. Gayet kat'i konuştu.. Hele bir düşünün.. Kurt Schneider.. Hiç hatırlamayor musunuz?

MARY — Hayır.. Maalesef hayır.

MUAVİN — Biraz evvel gözlerinizi gözlerimden kaçırdınız! Neden?

MARY — Öyle mi? Farkında bile değilim!.

MUAVİN — Doktor Schneider'in hiç sizi tedavi etmediğinden emin misiniz?

MARY — *(Ağrına dokunmuş bir eda ile, kızgın:)* Ne münasebet! Hayır dedim ya size.. Hayır.

MUAVİN — Peki ama bunda kızacak ne var? Utanılacak bir şeyden; ayıp bir hastalıktan bahsetmedim ki ben.

MARY — Bu adam... Kocamın karşısına geçip te vaktiyle beni tedavimi ettiğini iddia etmiş?

MUAVİN — Mrs McLeod kocanıza yardım etmek istediğinizi söyledinizdi.. Ancak hakikati söylemekle kocanıza yardım edebilirsiniz. Doğruyu söylediğiniz takdirde hem vakit kazanmış oluruz, hem de bir sürü dertten kurtulmuş oluruz. Ama, yine de siz bilirsiniz. Ben eninde sonunda hakikati öğrenirim. İşimiz bu bizim. Hakikati öğrenebilmek için binbir türlü usulümüz, binbir türlü yolumuz vardır.

MARY — Ne demek istediğinizi bir türlü anlayamıyorum. Her halde ben yalan söylemiyorum.

(GALLAGHER, TAMİ GIACOPETTI ile birlikte Detektifler odasına girer. TAMİ yakışıklı, esmer, biraz cakaya, gösterişe meraklı, kendinden emin hem de fazlasiyle emin bir adamdır.)

GIACOPETTİ — Ahbab.. Telefonu kullanabilir miyim?

CALLAHAN — Hele dur biraz, Tami. Şimdi sırası değil. *(MUAVİN odası kapısına vurur.)*

GIACOPETTİ — Öyle olsun, ahbab.

MUAVİN — Gir! *(CALLAHAN girer, MUAVİN'e bir not uzatır, MUAVİN nota bir göz attıktan sonra kâğıdı cebine koyar, GALLAGHER'e «Çık» işareti verir.)* Mrs. McLeod, şimdi size tamamiyle şahsî bir sual soracağım. Kızmaca yok. Mecbur kalmasam, taş çatlasa bir kadına böyle bir sual sormağı aklımdan geçirmezdim. İnanın mecburum. Bu suali sizden ben sormuyorum, kanun soruyor. Söyler misiniz Mrs. McLeod? Doktor Schneider vaktiyle size çocuk düşürttü mü?

MARY — Hakkınız yok! Böyle bir sual sormağa hakkınız yok.

MUAVİN — Ben vazifemi yapmağa çalışıyorum.. Vazifem hakikati öğrenmektir. Boş yere vakit kaybetmiyelim, Mrs. McLeod. Siz lûtfen sualime cevap veriniz!

MARY — Hususiyetime karışmağa ne hakkınız var. Benim mazim sadece beni alâkadar eder.

MUAVİN — Burada hakikati söylemek mecburiyetindesiniz, Mrs. McLeod. Lûtfen cevap veriniz. Düşürttü mü?.

MARY — Hayır, hayır! kimse bana çocuk düşürtmedi.

MUAVİN — Pekalâ bir başkasını daha soracağım. Bakalım bu ismi hatırlayabilecek misiniz? Tami Giacopetti? Tanıyor musunuz?

MARY — Hayır.

sinematek.tv

(MUAVİN kapıya gider, çağırır. GALLAGHER, TAMİ'yi öne sürer. TAMİ içeri girer. MARY'yı görünce duralar. Dudaklarındaki tebessüm silinir.)

GIACOPETTI — Mary! *(Gayet tatlı:)* Hello! *(MARY fena halde bozulmuştur. Artık her hangi bir kaçamak yapmasına imkân yoktur. Her ikisinin de bakışlarından kaçınır, başı önüne düşer.)*

MUAVİN — *(Bayan MCLEOD'a yandaki odayı işaretle:)* Siz lûtfen biraz içeri geçiniz. *(GİACOPETTİ'ye:)* Bir dakika.. *(Bayan MCLEOD'a yol göstererek yandaki odaya geçer..)*

(Islıkla oynak bir hava çala çala O'BRIEN Detektifler odasına girer. LEWİS ile üniformalı diğer polis takip etmektedir.)

BARNES — İşte bak, ortağın geldi Charley.

DAKİS — Ne oldu? Ne yaptınız?

O'BRIEN — Adresleri ve soyulanların isimlerinin çoğunu tesbit ettik.

DAKİS — Kaç ev soymuşlar.

O'BRIEN — Dokuz *(LEWİS'e:)* Geç otur! Na şuraya! Doğrusu Lewis bizi hiç üzmedi. Tam manâsiyle iş birliği yaptı.

(CALLAHAN caketini çıkarmıştır. Tabancasını tekrar kınına koyar. Masa üzerinden eğildiği zaman kabzası bir hayli meydana çıkan tabanca CHARLEY'nin iştihasını kabartır. Hırsız tabancayı gözler. Yaklaşıp almak için kıpırdanır. Ayağa kalkar.)

CALLAHAN — Uğur ola Charley?

CHARLEY — İşim var.

CALLAHAN — Bu altıncı def'a oluyor.

CHARLEY — Ne yapayım sinirlerim gevşedi.

BARNES — Haydi.. Haydi, otur yerine.

CALLAHAN — Vah vah.. İşittiniz mi? Beyimin sinirleri gevşemiş!..

O'BRIEN — İstirahata ihtiyacı var anlaşılan

DAKİS — Çok kalmıyacak, istediği istirahati alacak... Upuzun bir nstirahat.. Hem de devlet hesabına..

CALLAHAN — *(Bir telefon numarası çevirirken:)* Charley mühim adamdır.. Ona dört başı mamur bir istirahat vermeli.. *(Telefona:)* Alo.. Mrs. Lundstrom, siz misiniz? Ben Yirmi Birinci Şubede Detektif CALLAHAN, apartımanınızdan çalınan eşyaları ele geçirdik te.. Lütfen şubeye kadar zahmet edip eşyalarınızı tesbit eder misiniz? Evet..

Evet.. Onları da yakaladık.. Evet.. lütfen. *(Telefonu kapar, önündeki listeye bakar, diğer bir numarayı çevirir.)*

O'BRIEN — *(O da diğer telefonda bir numara bulmuştur:)* Alo Mr. Donatello'yu rica edeceğim... Mr. Donatello? burada Yirmi Birinci Şube'den Detektif O'brıen Evet, efendim, benim. Evet, yakaladık. Çalınan eşyalardan bazılarını da ele geçirdik.. Hayır.. Hepsi değil. Bir kısmını satmışlar.. Lütfen karakola kadar gelip size ait olanları ayırt eder misiniz? Evet. Bekleriz. *(Kapar.)*

CALLAHAN — *(Diğer telefonda:)* Alo.. Bayan Demetris? Ben Detektif Callahan. Hatırladınız mı beni? Evet Yirmi Birinci Şubeden. Çok şükür, demir gibiyim. Ya siz nasılsınız, bakalım? *(Güler.)* Demek intikam maçına çağırıyorsunuz? Sizin efendi nerede olacak bu akşam?.., Öyle mi?. Alà... *(MCLEOD girer. Elinde tozlu bir kâğıda sarılmış, kalın sicimle bağlı bir dosya tomarı vardır. MCLEOD üfliyerek etrafa bir hayli toz saçar.)* Evet, gece yarısı nöbetten çıkıyorum... Olur. *(Telefonu kapamak üzeredir. Sonra birdenbire telefon etmekteki maksadını hatırlar:)* Oooo, az kalsın unutuyordum. Şu sizin apartımandan çalınan eşyayı bulduk. Evet. gelin de sizinkileri ayırın.. Olur, olur. Yamyam.. *(Telefonu kapar arkadaşlarına, izahat makamında:)* Erkek etine bayılır da..

O'BRIEN — Öyle ise koru kendini.

CALLAHAN — Tek şu mesleğin itibarı artsın diye yapmadığımız kalmıyor. Bari birinci dereceden maaş verseler..

MCLEOD — *(Elindeki paketi çözerken:)* Biraz daha gayret edersen korkarım sana «Birinci Dereceden» bir sille indirmesinler. *(Birinci dereceden» derken CALLAHAN'ı takliden «R» leri çatlatır.*

CALLAHAN — *(İstihkarla:)* Ukalâ!. *(Uzaklaşır.)*

BRODY — *(MCLEOD'un yanına gelir:)* Bana baksana, Jim.. Ben Mr. Pritchett'le iyice konuştum. Kendisi dâvasından vazgeçmeğe razı oldu.

sinematek.tv

MCLEOD — Öyle mi? *(Mr. Pritchette'e döner:)* Hayrola Mr. Pritchett?

Mr. PRITCHETT — *(ARTHUR'u işaretle:)* Ben dâvamdan vazgeçmeğe karar verdim.

MCLEOD — Halbuki mahkemeye geleceğinizi vâdetmiştiniz.

Mr. PRITCHETT — Çocuğa bir fırsat daha vermeği tercih ederim.

MCLEOD — Ne fırsatı?.. Bu defa da bir başkasını soyması için mi?

Mr. PRITCHETT — Her halde bu çocuğu mahkûm ettirmek gibi ağır bir mes'uliyeti vicdanen kabul edemiyeceğim!

MCLEOD — Ya bu fırsatı nimet bilerek daha kötü, daha ağır bir suç işlerse? O zaman vicdanınız ne diyecek, Mr. Pritchett?

Mr. PRITCHETT — Bu şansı seve seve alırım. Zaten kumarı severim. Mütemadiyen yarışlarda atlar üstüne para koyuyorum. Farzedin ki, bu defa da bir insan üzerine para koydum...

MCLEOD — Atlardan şaşmayın... Onlarda kazanmak ihtimali daha fazladır.

BRODY — Uzatma Jim. Mr. Pritchett'e bu yolda hareket etmesini ben tavsiye ettim. Sanırım ki...

MCLEOD — *(Sert:)* Böyle bir şey yapmağa hakkın yok. Bu vak'a benim vak'am. Karışmamak lâzımgeldiğini her halde benden iyi bilirsin!

BRODY — Kızacağını zannetmemiştim.

MCLEOD — Yanlış zannetmişsin!

BRODY — *(Kızgın:)* Öyle ise affedersin!

SUSAN — Peki amma biz parayı iade edeceğiz. Dâvacı kabul edip şikâyetinden vazgeçtikten sonra sizin ısrarınız neden?

MCLEOD — Küçük hanım: Bu işler sizin zannettiğiniz gibi kolaycacık, anlaşıvermekle halledilir şeyler değildir. Bu bir hukuk dâvası değil, bir âmme dâvasıdır.

GUS — *(Elinde evrak girer:)* Jim. Hele şu Charley'nin siciline bir baksana! *(MCLEOD evrakı alır, tetkik eder.)* Kol kadar uzun değil mi? *(BARNES'a:)* Gözünü dört aç.. Hergeleyi bir an boş bırakayım deme sakın!

MCLEOD — *(Evrakı ciddiyetle tetkik eder:)* Vay, vay, vay.. *(GUS'la kapıya kadar yürür. Koridora çıkar.)*

Mr. PRITCHETT — Sizin dediğinize göre..

BRODY — Affedersiniz. Hata etmişim. Vak'a onun elinde. Ne yapılacağını da o kararlaştırır..

SUSAN — Peki ama; herkes razı olduktan sonra..

BRODY — Yapılacak bir şey yok kızım. Her halde artık beni karıştırmayın. Müdahaleye hakkım yok. Bir diyeceğiniz varsa ona deyin! *(SUSAN ile Mr. PRITCHETT'i öyle ne yapacaklarını şaşırmış bir vaziyette bırakarak, yürür gider. SUSAN çaresiz bir sandalyeye çöker, MCLEOD'un geri gelmesini bekler, ümitsizcesine gözlerini onun geleceği istikamete dikmiş, gözetler. Mr. PRITCHETT parmaklık kapısına gider, parmaklığa dayanarak o da koridoru gözetler. MUAVİN yan odadan kendi odasına döner:)*

GIACOPETTI — *(Kalkar:)* Hayrola ahbap?

MUAVİN — Otur bakalım Tami! *(Masasının üzerinden TAMI'nin şapkasını alır. İçindeki markaya bakar. Okur:)* Lincoln Bennett. *(Beklemez gibi:)* Maşallah.. En aşağı yirmi dolarlık şapka.. para kesiyorsun galiba. *(Şapkayı Tami'ye uzatır.)*

GIACOPETTİ — *(Şapkayı alır:)* Kırk dolar verdim. Halim vaktim yerinde. Şikâyetim yok. Soracağın ne, onu söyle ahbap.

MUAVİN — Biraz evvel selâmlaştığın kadın..

GIACOPETTİ — Mary'mi? Onun başı dertte mi?

MUAVİN — Hakkında biraz malûmat almak istiyorum da..

GIACOPETTİ — *(Kaşları çatılır:)* Mary tertemiz bir kızdır. Benim ağzımdan onun için bir kelime kötülük çıkmaz.

MUAVİN — Lüzum yok ki... Zaten başında bir derd filân yok.

GIOCOPETTİ — Öyle mi.. Alâ.. O halde, benden ne istiyorsun ahbap.

MUAVİN — Mr. Giacopetti bizim konuşacaklarımız, tamamiyle aramızda kalacak.

GIACOPETTİ — Bendenizde kapaklı iş yoktur ahbap.. Ben ağzımı açıp konuştum mu, bil ki açık açık söyliyecek bir şeyim vardır ahbab..

MUAVİN — Kendinize gelin Mr. Giacopetti. Karşınızda kim var farkında değilsiniz galiba. Ben bu şubenin muaviniyim. Dilinzi ona göre idare edin de bozuşmıayalım.

GIACOPETTİ — Avukatıma telefon etmeğe müsaade var mı?

MUAVİN — Avukatın filân lüzumu yok.

GIACOPETTİ — Amma sonra avukatım alınır.

MUAVİN — Burada konuşacaklarımız, sizin söyliyecekleriniz, sonradan aleyhinize kullanılabilecek bir ifade filân değil ki. Tekrar ediyorum. Konuşacaklarınmız hususî mahiyettedir. Sizi temin ederim.

GIACOPETTİ — Bu kızcağıza da dokunur tarafı olmayacak ya?

MUAVİN — Sebeb yok. O sadece şahit mevkiinde. Asıl mesele başkasının üzerinde dönüyor.

GIACOPETTİ — Pekalâ öyle ise. Sorun soracağınızı.

MUAVİN — Evli misiniz?

GIACOPETTİ — Evet.

MUAVİN — Ne zamandanberi?

GIACOPETTİ — Onbeş sene.. Amma da zorlu iş değil mi?

MUAVİN — Canım siz artık mütehassıs kesilmişsinizdir.

GIACOPETTİ — Nede? Evlilikte mi?

MUAVİN — Zorlu işlerde.

GIACOPETTİ — Ne demek istiyorsunuz, anlamıyorum. Her halde benim işlerim kanun dairesindedir. Daha bir diyeceğiniz varsa, avukatımla konuşun.

MUAVİN — Mr. Giacopetti. Dosyanız şurada, elimin altında. Gırtlağınıza kadar kara dosyaya gömülmüş olduğunuzu pekalâ biliyoruz. Fa-

sinematek.tv

kat biz New Jersey eyaletine karışmayız. Orada olup bitenler bizi alâkadar etmez. Yeter ki siz iş edinelim diye ısrar edesiniz. Kapisko?

GIACOPETTİ — Evet.. Kapisko.

MUAVİN — Çocuğunuz var mı?

GIACOPETTİ — Yok.

MUAVİN — Benim beş tane.. Ne kaybettiğini bir bilsen Tami.

GIACOPETTİ — *(Kalkar, kızgın:)* Yarama tuz ekme ahbab.. Bilmez miyim. İnekler gibi bir karım var... Ama mubarek katır gibi kısır.. Dokuz tane erkek, dört tane kız kardeşim var... Hepsi de benim elime bakar.. Hiç biri metelik etmez, ama hepsinin de çocukları var. Karılar tavşan gibi habire doğuruyorlar. İrili ufaklı, erkekli dişili bir sürü yeğen... Hepsi benden yer içer.. Devlet gibi adamım da kendi çocuğum yok. Tek bir evlâdım yok. Onun için yarama tuz ekme ahbap.

MUAVİN — *(Güler:)* Pekalâ.. pekalâ.. Tami. Halden anlarım.

GIACOPETTİ — *(Nefesini kontrol eder, şeytani bir tebessümle:)* Keskin nişancısın ahbap. Tam can evimden vurdun.

MUAVİN — Bu kızı ne vakit tanıdınız?

GIACOPETTİ — Yedi sene evvel.

MUAVİN — Sevdin miydi?

GIACOPETTİ — Deli gibi. Tam benim içindi o... Karıdan boş kâğıdı alabilseydim evlenecektim.

MUAVİN — Neden bozuştunuz?

GIACOPETTİ — Bilmiyorum.

MUAVİN — Hiç sebebini düşünmedin mi? Ne dersin?

GIACOPETTİ — Artık avukata telefon etmek zamanı geldi derim.

MUAVİN — Vazgeç şu avukattan canım. Ne olacak sanki.. Buraya kadar rahat, rahat konuştuk.. Aramızda hususî konuşuyoruz dedim ya..

GIACOPETTİ — İskarta etti beni.. Bir kaza oldu.. «Şişti» ... O yüzden bana içerledi... Karı kısmı bu! Kim anlayabilir ki mubarekleri?

MUAVİN — Sen ne yaptın.. Doktora mı gönderdin?

GIACOPETTİ — Ne doktoru ahbab? Lâf mı bu? O çocukcağız doğsun diye öylesine istiyordum ki... Söyledim de.. Her zaman söyledim: «Bir oğlan çıkar bana.. Dünyalar senindir» dedim. Ne isterse yapmağa razı olurdum. Gökten ayı sök getir dese, gider, getirirdim.. Ama, dedim ya.. Karı kısmı bu! Kim anlayabilir ki, çekti, gitti. Gidiş o gidiş.. Bir daha yüzünü görmedim... duydum ki bir doktora gitmiş.. Mary'yi her tarafta aradım.. Hiç bir yerde bulamadım. O sırada bulsaydım, kafasını kırardım. Fakat o doktor olacak herifi buldum. Kendi elceğizimle canına okudum. Ağzını burnunu dağıttım... Hastahaneye kaldırdılar.

MUAVİN — Adı ne idi? Hatırlıyor musun?

GIACOPETTİ — Adı Esli birisi.. Schneider mi ne..

MUAVİN — Kurt Schneider olmasın?

GIACOPETTİ — Tamam.. Ta kendisi.

MUAVİN — Pekalâ, Tami.. Teşekkür ederim.

GIACOPETTİ — Hepsi bu kadar mı?

(MUAVİN yan oda kapısını açar, Mary'yi çağırır.)

MUAVİN — Hemen hemen..

GIACOPETTİ — Peki ama ahbab, bu sorgu sualin sebebi ne?

MUAVİN — Bir dakika. *(Mary girer:)* Mrs. McLeod, Mr. Giacopetti bana her şeyi söyledi.

MARY — Sahi mı?..

GIACOPETTİ — Bu gibi hallerde, onlar ergeç, nasılsa kendileri öğrenirler.. Söylemek daha doğrudur.

(MARY ağlamağa başlar.)

MUAVİN — Yapmayın.. Yapmayın, Mrs. McLeod... *(Sükût)* mecburum.. Affedersiniz... Su ister misiniz?

MARY — *(Başiyle evet işareti verir:)* Lütfen.. *(MUAVİN su getirir.)*

MUAVİN — Bay Giacopetti! *(Başiyle yan odayı işaret eder. İkisi de çıkarlar.)*

(Dışarda, gece, fark edilir bir şekilde şehri bastırmaktadır. Detektifler Odası karanmıştır. MCLEOD girer, CHARLEY'nin sicil kâğıdı elindedir.)

MCLEOD — Demek senin suçun yok! Demek senin hiç bir şeyden haberin yok! Öyle mi Charley? *(Elektiriği yakar.)*

CHARLEY — *(Ağlamaklı, mütemadiyen ellerini hareket ettirerek:)* Yok, Vallahi yok.. Anamın ölüsüne yemin ederim ki yok..

MCLEOD — Tabii hiç hapse filân da girmedin?

CHARLEY — Girmedim ya.. Na şuradan şuraya selâmet gitmeyeyim ki girmedim. Neden benimle bu kadar uğraşıyorsunuz? Ne yaptım ben size?

MCLEOD — *(Mr. PRICHETT'e:)* Yürekler acısı değil mi? *(CHARLEY'nin yanına gider:)* Charley, bak bunlar senin parmak izlerin.. Bunlarda yalan yok.. *(Elindeki sicilden okur:)* Hırsızlık: Sekiz defa tevkif edilmiş.. Beş defa tecavüzden tevkif edilmiş. Yedi darp.. Üç defa ırza tasallût.. İki defa cinayet sanığı olarak tevkif edilmiş.. Altı defa Şantajdan hâkim önüne çıkmış.. Üç defa hapis yatmış.. Bir defasında hapisten kaçmış. Oh, ne alâ değil mi? Charley? Masal gibi dinliyorsun.. *(BARNES'e:)* Bununla dördüncü defa hapise giriyor demektir.. Yani artık bu sonuncusu.. Bir daha çıkmak yok.. Elinde matrağın var.. Eğer bir kıpırdanayım derse.. Ne yapacağını biliyorsun. Hiç çekinme.. İndir kafasına..

BARNES — Siz hiç merak etmeyiniz.

MCLEOD — Tevkifhaneye sevkedin.. *(LEWİS'i de işaret eder:)* Bu serseriyi de.. *(LEWİS kalkar.)*

CHARLEY — *Birdenbire ağlama numarasını bırakır, MCLEOD'a bakar ve gülümsemeğe başlar:)* Bir sigara var mı?

MCLEOD — *(Kızgın:)* Ne o? Bir de efendimize hizmet mi edeceğiz?

CHARLEY — *(Güler:)* Devlet hesabına istirahat demediniz mi?

MCLEOD — Alın, götürün şunu..

sinematek.tv

BARNES — Haydi bakalım, Charley, yürü. *(LEWİS'e:)* Sen de.. *(Barnes, LEWİS ve CHARLEY çıkarlar. CHARLEY halâ MCLEOD'a baka baka, kahkahalarla gülmektedir.)*

MCLEOD — *(Mr. PRITCHETT'e:)* Bu suçlu-güruhuna fazla ehemmiyet verip asabınızı bozmayın bay Pritchett. Tabii, gülerler de, ağlarlar da... Fakat zannetmeyin ki bunların gülmeleri, ağlamaları, sizin, benim gülmemiz ağlamamız gibidir. Kat.iyyen! Bunlar, acâip, bambaşka mahlûklardır. Eminolun bu böyledir. Ben bunları iyi bilirim.

(JOE FEINSON girer)

SUSAN — *(Çığlık gibi:)* Ya Rabbim.. Siz hiç.. Yanılmadınız mı? Hata etmediniz mi?

MCLEOD — Ettim. Meslekte daha yeni olduğum sıralarda, bekleme mahallindeki otomobillerden hırsızlık yaparken yakalanan iki genç getirdiler. İkisi de daha çocuk denilecek yaşta idiler. Handiyse ağızları süt kokuyordu. Ağlayıp duruyorlardı. Acıdım, koyuverdim veletleri. Sonra.. Çok değil değil, tam iki gece sonra, bunlardan birisi Harlem'de bir kasabı soymağa heveslendi. Bir ara korkmuş ve tabancayı çekince adamcağızı başından vurup oracığa serivermiş.. Evet, hata ettim. Bu çocuklara acıyarak onları serbest bıraktığım için hata ettim... Bir daha aynı hatayı tekrarlamıyacağımdan emin olabilirsiniz!

SUSAN — Fakat, siz..

MCLEOD — *(Sert:)* Küçük hanım, bu meseleyi sizinle münakaşa edecek değilim... Artık beni işgal etmeyin.

ARTHUR — *(Kalkar:)* Ona bu şekilde konuşamazsınız. Herkes gibi onun da söz söylemek hakkıdır.

MCLEOD — *(Hiddetten yüzü karma karışık olur: Gürler gibi ARTHUR'e:)* Sen sus, be! Otur oturduğun yerde. *(Arthur oturur. MCLEOD asâbını kontrol eder. Bir sigara yakar, eli titremektedir.)* Bir suçlu ile karşı karşıya kaldığınız zaman yumuşaklık tehlikelidir,, Mr. Pritchett.

Mr. PRITCHETT — Ama, ilk defa olunca..

MCLEOD — Bunun ilk defası filân yoktur.. Ancak bunlar yakayı ele verdikleri zaman «İlk defa» lâfı ortaya çıkar.

SUSAN — Neden bu derece kincisiniz acaba?

MCLEOD — Kinci filân değilim, küçük hanım. Bu adamcağızın parasını ben çalmadım. *(Kibritini şiddetli bir hareketle söndürür, çöpü ARTHUR'e atar:)* O çaldı. *(Mr. PRITCHETT'e:)* Bu da bir çeşit harptir, Mr. Pritchett. Bunun böyle olduğunu biz biliyoruz, Onlar biliyor.. Fakat siz farkında bile değilsiniz. Bu harpte sizin kuvvetiniz, sizin ordunuz bizleriz. Bizim vazifemiz sizi müdafaa etmek, sizi korumaktır. Fakat sizlerin de iş birliği yapmanız lâzımdır. Dâvacıya bu basit vazifesini yaptırabilmek için mütemadiyen dil dökmekten bıktım. usandım artık. Tenbelliğinizden midir, benciliğinizden midir, yoksa bir şeyden korktuğunuzdan mıdır. Yahut düpedüz alâkasızlığınızdan mıdır? Her nedense siz, başı bozuklar, bizzat kendinizin ortaya attığınız şikâyeti, bizzat kendi tahrik ettiğiniz dâvayı takip etmekte nazlanırsınız. Bu vaziyette biz çöpçülerden... Evet sokak çöpçülerinden farksız bir duruma düşüyoruz. Onlar ellerinde süpürge, habire sokakları süpürürler, biz el'mizde süpürge, cemiyetin süprüntülerini süpürürüz. Onlar çöplerini toplarlar, kümelerler, arabalara doldururlar nehre dökerler, biz de kendi süprüntülerimizi toplar, arabalara doldurur, hapishanelere dökeriz. Bir işe yarar mı, dersiniz? Ne gezer! Ertesi günü bütün çöpler, bütün süprüntüler yine ortalığa saçılıveriyor.

Mr. PRITCHETT — Peki ama, benim param iade edildikten sonra..

MCLEOD — *(Sabırsızlıkla:)* Orası beni alâkadar etmez. Bu âmme dâvasıdır. Şimdi söyleyin bana siz üzerinize düşen vazifeyi yapacak mısınız? Yapmıyacak mısınız? Çünkü ben, öyle de böyle de bu çocuğu serbest bırakmıyacağım.

Mr. PRITCHETT — Ben dâvamdan vazgeçsem de mi?

MCLEOD — Siz dâvanızdan vazgeçseniz de ben onu yine mahkemeye sevkeder, sizi de şahit olarak, icabederse ihzaren celbettiririm. *(İhzaren kelimesi üzerinde durur.)*

Mr. PRITCHETT — O halde ben.. Ben..

MCLEOD — Benim vazifem sizi korumaktır. Hatta icab ederse kendinize rağmen sizi korumak.

Mr. PRITCHETT — Anlaşılan bu meseleyi size bırakmak daha doğru olacak. Siz nasıl münasip görürseniz öyle yaparız.

MCLEOD — Bana sorarsanız ben «Dava edin» derim.

Mr. PRITCHETT — Pekalâ.. Her halde siz daha iyi bilirsiniz. *(SUSAN'a:)* müteessirim kızım.. Fakat siz de kabul edersiniz ki paramı çalmasına sebep yoktu.. Gayet kötü bir şey yaptı.

MCLEOD — *(Mr. PRITCHETT'i kolundan tutar, kapıya götürür:)* Artık sizi daha fazla alıkoymayalım Mr. Pritchett.. Şu halde; yarın sabah saat onda mahkemede görüşürüz.

(Mr. PRITCHETT çıkar.)

SUSAN — Mr. Pritchett... Mr. Pritchett *(Kalkar, arkasından koşar.)*

MCLEOD — *(İstihfafla:)* İşte menfaatlerini korumakla mükellef olduğumuz vatandaşlardan birisi... Hem de «Kararını verdimi demir gibi» olanı..

JOE — Mülâyim ol dostum.. Mütevazi ol.. Mülâyim ol..

MCLEOD — Sen de ne söylüyorsun kuzum?

JOE — Mac... Mac.. Neden sanki herşeyi siyah beyaz kat'iyetiyle görmeğe çalışırsın.. Zaman zaman hepimizin ayağı kaymaz mı? Zaman zaman hepimiz düşmez miyiz? Neden sanki birazcık müsamaha göstermiyorsun?

MCLEOD — Manâsız konuşuyorsun!

JOE — Dinle beni, Mac.. Sen beni dinle.. Bilirsin seni severim. Seni sevdiğim içindir ki sana ihtar ediyorum, seni ikaz etmeğe çalışıyorum.

MCLEOD — Ne var ki? Neyi ihtar ediyorsun? Ağzında geveleyip durduğun nedir?

JOE — Kendi mezarını kendin kazmaktasın. Bir kere içine düştün mü artık bir daha çıkama-

sinematek.tv

yacağın dipsiz bir kuyudur bu yavrucuğum.. Bak! Hemen önünde.. bir adım daha atarsan içine düştüğün gündür. Onun için dinle beni.. Mülâyim ol, dostum, mütevazi ol, mülâyim ol..

MCLEOD — Bugün kehanetin üzerinde, Joe.. Fakat sökemiyorum. New-York Üniversitesinin meşhur hatibi ne demek istiyor? Bir türlü anlayamıyorum.

(Uzun bir sükût olur. JOE arkadaşının yüzünü tetkik eder. Bu yüzde artık hiç bir dostluk emaresi kalmamıştır. Bu yüz şimdi granit gibi serttir, çene kemikleri tamamiyle sıkılmıştır. JOE, kendi kendine acı acı gülümser, başını sallar.)

JOE — Hiç birşey demek istediğim yok. Boş ver. *(uzaklaşır.)*

MUAVİN — *MUAVİN odasına döner, GIACOPETTİ arkasındadır. MARY kalkar.)* Nasıl.. Biraz kendinizi toparlayabildiniz mi?

MARY — Evet. Teşekkür ederim.

MUAVİN — Şu halde, şimdi bana hakikati söyleyecekmisiniz?

MARY — Evet.

MUAVİN — Bir senedenberi kocanızın Schneider'in peşine düşmesinin sebebi bu hâdise midir?

MARY — Hayır.

MUAVİN — Ama, Schneider'in avukatı böyle iddia ediyor.

MARY — O ne iddia ederse etsin. Beni alâkadar etmez. Jim asla bu hâdiseden haberdar değildi. Katiyen bilmiyordu. Bundan eminim.

MUAVİN — Sözlerinize dikkat edin.. Mesele gayet mühimdir. Her dakika bu telefon çalabilir. Hastahaneden malûmat bekliyorum. Eğer Schneider tehlikeli bir şekilde yaralanmışsa iş benim elimden çıkıyor demektir. O zaman, cinayet bürosu hâdiseye el koyacak demektir. Emniyet müdürü.. Savcı.. Hep birden başımıza üşüşecektir. Bu takdirde hakikati olduğu gibi bilmem şarttır.

MARY — Jim'in kat'iyen haberi yoktu, diyorum size..

MUAVİN — Benim de emin olmam lâzım gelen husus bu... Hem de şimdi.. *(Bir an durur, düşünür, sonra kapıya gider, MCLEOD'u çağırır.)* McLeod!

MCLEOD — Buyurun! *(MUAVİN gelmesini işaret eder. MCLEOD gelir. Odaya girer, karısını görünce duralar:)* Mary! Senin burada işin ne? Ne oluyoruz. Şef? Karım neden buraya..

MUAVİN — Ben çağırttım.

MCLEOD — Sebep?

MUAVİN — Sizi tanıştırayım.. Bu Mr. Giacopetti'dir.

GIACOPETTİ — Merhaba ahbab.

MCLEOD — Ne oluyoruz Allahınızı severseniz? Bu da nesi?

MUAVİN — Schneider işi! Bana neden yalan söyledin?

MCLEOD — Ben yalan söylemem.

MARY — Müsaade edermisiniz... Müsaade edermisiniz ben anlatayım.

MUAVİN — Buyurun.. *(MCLEOD'u tetkik etmektedir.)*

MARY — Jim.. Muavin senin bu hususta bir şey bilmediğine inanmak istemedi de..

MCLEOD — Kuzum, Mary ne demek istiyorsun? Hangi mesele?.

MARY — Doktor Schneider.

MCLEOD — Onun burada konuşulanla ne alâkası var.

MARY — Şu senin dövdüğün adam.. Doktor Schneider işte..

MCLEOD — Doktor deyip durma, Mary. Herifin doktorlukla alâkası yok.

MARY — Yok mu? Doktor değil mi? Halbuki ben onu doktor sanıyordum.. Bir vakitler kendisini görmüştüm.. Yardıma ihtiyacım olduğu bir zamanda ona gitmiştim.

MCLEOD — *(Kelime üstünde durarak:)* Kime gitmiştin? *(Uzun bir sükût, Mary'yi gözleriyle süzer, kendi kendine bir şeyler mırıldanır.)*

MARY — Çok oluyor.. Epiy zaman evvel Jim? *(MUAVİN'e:)* Demedi mi size?. Haberi yok demedim mi?

MCLEOD — Hele bir dur bakalım. Ne oluyoruz anlayalım.. *(GIACOPETTI'yi işaret eder:)* Bu da kim oluyor.

MARY — O zamanlar görüştüğüm erkekti.

MCLEOD — Yaaa?

MARY — Ben..

MCLEOD — Yeter... Yeter.. Daha fazla tafsilâta, teferrüata lüzum yok, manzara sarih.

GIACOPETTI — Bu Schneider denilen herifin ben de şahsan canına okuduydum.. *(MCLEOD'un koluna dokunur. MCLEOD bir homurtu ile elinde tokatı yapıştırır.)* Uyyy! *(Acıyan elini tutar.)*

MUAVİN — Hey.. Hey.. Kendinize gelin!

GIACOPETTI — Buraya geldimse, tokat yemeğe mecburiyetim yok, ahbab.

MCLEOD — Niyetin varsa bir daha dokun bana da bak kolunu omuz başından söküp eline veriyormuyum, vermiyormuyum?

MUAVİN — *(MCLEOD'a:)* Kesin dedik ya. Daha devam edersen bu sefer seni ben yere sereceğim ha!.

(Uzun bir sükût.)

MCLEOD — Karımla konuşmama müsaade var mı... Yalnızca?.

(MUAVİN, MARY'ye bakar:)

MARY — Lûtfen.

MUAVİN — Pekalâ.. Tamı.. Sen gidebilirsin artık.

(GIACOPETTI çıkar. MUAVİN yan odaya geçer. Kapıyı çarpar.)

MARY — Bunun böyle olduğuna çok müteessirim, Jim.. Affedersin.

(Dokunur. MCLEOD temasından kaçınır.) Bu dövdüğün adam?... Ağır yaralı filân mı?

MCLEOD — Hayır.

MARY — O halde müşkül bir durumda filân değilsin, değil mi Jim?

sinematek.tv

MCLEOD — Herif numara yapıyor. Bir şey çıkacağı yok.

MARY — Emin misin?

MCLEOD — Tabii.

MARY — Oh.. Çok şükür.

MCLEOD — Öyle mi? Demek üzülüyordunuz? Benim toz konmamış, tertemiz karıcığım!!.

MARY — Hiç bir zaman tertemiz olduğumu iddia etmedim.

MCLEOD — Hiç bir zaman aksini de söylemedim. Neden sanki benden sakladın bunu?

MARY — Seni sevdiğimden. Seni bu yüzden kaybetmek istemediğimden.

MCLEOD — Ne kadar zaman beraber dolaştınız?

MARY — Kısa bir müddet.

MCLEOD — Ne kadar?

MARY — Dört ay kadar.

MCLEOD — Dört ay kısa bir müddet mi?

MARY — Olmasa gerek..

MCLEOD — Sana para verdimi?

MARY — Hayır.

MCLEOD — Hediye?

MARY — Verdi.. Bazı hediyeler verirdi tabii!

MCLEOD — Pahalı şeyler miydi?

MARY — Bilmiyorum.

MCLEOD — Bilmiyorum ne demek?

MARY — Bilmyiorum demek.. Ne fark var ki!

MCLEOD — Şu farkı var: Schneider'in geberip gitmesini tercih ederdim.. Hapse girmeği.. Yirmi sene yatmağı tercih ederdim. Karımın orospu olduğunu öğrenmektense..

MARY — Söyleme böyle Jim!

MCLEOD — Tam kelimesi bu değil mi? Kelimeyi ben icad etmedim. Bu vaziyette herkesin kullandığı kelime bu değil mi?

MARY — Herkes beni alâkadar etmez. Beni yegâne alâkadar eden sensin, Jim. Senin ağzına yakışmıyor. Çünkü sen de biliyorsun ki haksızlık ediyorsun!

MCLEOD — Neden bana daha evvel söylemedin?

MARY — Söylemek istedim, fakat bir türlü cesaret edemedim. Söylese idim seni kaybedecektim.

MCLEOD — Halbuki ben de seni çok iyi tanıdığımı sanıyordum.. Benim için sen, tam manâsiyle iyi, tam manâsiyle saf ve temizdin.. Halbuki.. Böyle bir öküzle... Böyle bir çirkefle...

MARY — Jim hakkımda hüküm verme. Sadece anlamağa çalış. İyi ve kötü, doğru ve yanlış her zaman sana göründüğü kadar basit şeyler değildir. O sırada ben ömrümde ilk def'a olarak tek başıma büyük bir şehre gelmiştim. Harp içinde idik. Her şey bambaşka, her şey buhranlı idi. Bu adamı tanıyana kadar benim bildiğim, beraber gezdiğim erkekler, hep kendi yaşımdaki çocuklardı. O, onların hepsinden farklı göründü bana. Bana karşı son derece ince idi. Büyük bir alâka gösteriyordu. Bu hali gururumu okşamıştı.. O zamana kadar ben ömrüm boyunca, ona benzer, birini tanımamıştım. Bana o göz kamaştırıcı bir hayal; bir roman kahramanı gibi göründü. Kendimi ona âşık sandım.

MCLEOD — Ne o? Böylelikle kendini mazur mu göstermeğe çalışıyorsun?

MARY — Mazeret aramıyorum. Sadece olanı izaha çalışıyorum. Hata ettim. Kabul ediyorum. Bunu zaten kendim de anladım.

MCLEOD — Ne zaman? Hemen biraz evvel mi?

(Telefon çalar, DAKİS cevap verir.)

MARY — Evlendiğimizden beri ben hayatımı senin arzularına göre ayarlamağa çalıştım. Senin hoşuna gidebilmek, seni memnun edebilmek, senin istediğin gibi olabilmek için elimden gelen gayreti sarf ettim. Eğer geçmişteki hayatımı da yeniden tanzim etmek mümkün olsaydı, inan ki onu da seve seve yapardım. Fakat bunu yapabilmeme imkân yok. Bunu kimsenin yapmasına imkân yok! Vaktiyle hata ettim. Kabul ediyorum. Ama bunun cezasını da çektim. Hem de fazlasiyle.. Kâfi değil mi?

DAKİS — *(MUAVİN odasına girer:)* Muavin nerede?

MCLEOD — İçeride..

DAKİS — *(Bağırır:)* Şef... Telefon.. Hastahaneden istiyorlar.

MUAVİN — *(Gelir, telefonu alır:)* Evet.. Benim.. Pekalâ, verin!... Evet.. Emin misiniz? Pekalâ, teşekkür ederim, doktor! *(Telefonu kapar.)* Yalancının mumu yatsıya kadar yanar. İşte, Schneider'in bir şeyciği yokmuş.. Hiç bir arıza tesbit edememişler!

(Uzun bir sükût.)

MARY — Öyle ise, ben artık gidebilir miyim?

MUAVİN — Tabii, Mrs. McLeod. *(MUAVİN çıkar.)*

MARY — Jim rica ederim.. Yalvarırım, anlamağa çalış.

MCLEOD — Anlayacak ne var ki.. Herifin önünde çırıl çıplak soyunan sen değil misin?

MARY — Jim!

MCLEOD — Beraberce yatağa giren sen değil misin?

MARY — Jim! Artık, daha fazlasına tahammül edemeyeceğim!

MCLEOD — Onun çocuğunu karnında taşıyan... Sonra da öldüren sen değil misin?

MARY — Evet.. Doğru..

MCLEOD — Bütün ömrümce nefret ettiğim her şey. Hattâ cinayet bile.. Hepsi bir araya gelmiş.. Daha anlayacak ne kaldı ki?

(MARY tamamiyle şaşırmış, abdallaşmıştır. Kocasının hiddetten adeta çatlayacakmış gibi bir hal alan yüzüne bakar. Bu bir delinin yüzüdür. MARY korku ile, yavaş yavaş geri, geri kapıya doğru çekilir, sonra hemen kapıyı açar, dönüp dışarı çıkar ve koşa koşa kaçar.)

PERDE

sinematek.tv

III. Perde

(SAHNE: Aynidir. Dıvardaki saate göre vakit Sekiz buçuktur. Gece çökmüştür. «Hiç bir zaman uyumayan şehir» in uzaktan hayal gibi gözüken karanlık kütlesi, pırıldayan milyonlarca göze benzeyen ışıkları, yanıp sönen General Motors ilânı, kilise kulesi ve haçı sanki bu garip odanın içine kadar giriyor, bu odanın bir parçası halini alıyor gibidir.

Perde açıldığında MUAVİN odası karanlık ve boştur. Buna karşılık Detektifler Odası kalabalıktır ve tıpkı bir dinamo gibi uğultu içindedir. DAKIS ile CALLAHAN'ın yardımiyle beş altı sivil, masa üzerinde kümelenmiş olan çalınmış eşya arasından kendi mallarını tanımağa ve tesbite çalışmaktadır. BRODY, LEWIS'in parmak izini almaktadır. CHARLEY oturmuş, kendi kendine pandomima oynar gibi hareketler yapmakta, siyahî polis memurunu yakinen kollamaktadır. MCLEOD yazı makinesi başına oturmuş ARTHUR'un ifadesini yazmaktadır. Arthur yazı makinesi masasının sağında oturmaktadır. İçinde bulunduğu kâbus gözlerinden okunmaktadır. ARTHUR'un sandalyesi arkasında duran Susan genç adamın üzerine doğru eğilmiş elinden bir şey gelmeyen bir koruyucu melek gibi gözlerini dikmiş, yukarıdan aşağı doğru ona bakmaktadır. Ayni masanın yakınında ARAKÇI iri, masum dana gözlerini andıran bakışlarını hemen her tarafa çevirerek eninde sonunda iştirak edenlerin başını yiyecek gibi görünen bu eğlence manzarasını seyretmekle meşguldür. Çalınmış eşyalar arasında kendilerininkileri ayırd etmeğe gelmiş olan çok yakışıklı, balo elbiseli ve smokinli bir genç kadınla genç bir erkeğin gazete fotoğrafçısı tarafından resimleri çekilmektedir. JOE kalabalık arasında dolaşarak malûmat toplamakta ve elde ettiği malûmatı not etmektedir.)

FOTOĞRAFÇI — *(Elinde gitmüş bir çorba kâsesiyle poz almış olan balo elbiseli, zarif genç kadına:)* Şu ganimet de gözüksün.. Lûtfen biraz daha yüksek tutuverin!. Hah şöyle! *(Kadın kâseyi biraz daha kaldırır Manyezüm lambası parlar.)* Lûtfen bir tanecik daha..

MCLEOD — *(Masada, ARTHUR'e:)* Saç rengi?

ARTHUR — Koyu kumral.

MCLEOD — Gözler?

ARTHUR — Gözler mi? Bilmem... Yeşile ça-

sinematek.tv

lar galiba..

MCLEOD — *(Dikkatle ARTHUR'e bakar:)* Bana kahve rengi gibi geliyor.

SUSAN — Arthur'un gözlerinin rengi elâdır. Altın sarısıyle beneklenmiş kahve rengi ve yeşil karışığı..

(Fotoğrafçının manyezümü yine parlar.)

MCLEOD — Pek alâ.. Elâ.. *(Makine ile yazar)*

FOTOĞRAFÇI — Mersi. *(Makineye yeniden Filmpak ve lâmba koyar).*

DAKİS — *(GENÇ ERKEĞE:)* Lûtfen şuraya bir imza *(İmzalar)* Tamam. Eşyalarınızın diğerlerinin de ele geçirdiğimiz zaman size haber veririz.

GENÇ ERKEK — *(Cüzdanından iki bilet çıkarır, DAKİS'e verir:)* Mükemmel cidden mükemmel.. Tebrik ederim. *(GENÇ ERKEK'le GENÇ KADIN çıkarlar.)*

FOTOĞRAFÇI — *(JOE'ye:)* İsimlerini alabildin mi?

JOE — *(Not defterine yazarak:)* Tabii.. Tabii..

FOTOĞRAFÇI — Yüksek tabakadan mı?

JOE — Yok canım. Ne gezer.

FOTOĞRAFÇI — Sahih mi? Hiç te belli değil.

DAKİS — *(Elindeki biletleri gittikçe artan bir hiddetle tetkik ettikten sonra:)* Callahan bak.. Bak.. Şunun ettiği halta bak.. Verdiği biletler nere için biliyor musun? Çiçek sergisi.. İşim yok ta çiçek sergisine gideceğim.. Şu işe de bak... Her zaman söylerim ya.. Bizim karakola iki çeşit insan gelir: Seçmelerle süprüntüler.. Ekseriya, seçme dediklerimiz de süprüntüdür.

(CALLAHAN güler. DAKİS oturarak masasındaki ifade kâğıtlarını gözden geçirir.)

MCLEOD — *(Makine ile yazarken)* Küçük hanım, artık siz burada durmasanız; evinize gitseniz daha iyi edersiniz. Zaten şu zaptı da tamamlayınca yapacak başka bir şey kalmayack.

SUSAN — Birazcık daha kalayım.. Ne olur? Müsaade edin!

MCLEOD — *(İç geçirir. ARTHUR'a)* Kilon?

ARTHUR — Yetmiş beş.

MCLEOD — Boyun?

ARTHUR — Bir yetmiş sekiz.

MCLEOD — Alâmeti farika? Vücudunda her hangi bir yara bere izi var mı? Hele şöyle gel bakayım! *(ARTHUR'ün yüzünü eliyle yana çevirir.)* Sol yanağında yara izi var. *(Makine ile yazar.)* Bir de dövme.. Hangi kolunda idi. *(ARTHUR Sol elini kaldırır.)* Solda mı? İçinde «Joy» ismi yazılı bir kalp şekli değil mi?

(Telefon çalar. CALLAHAN cevap verir.)

CALLAHAN — Yirmi Birinci Şube.. Detektif Callahan konuşuyor. Öyle mii? Pencereden atlamış ha?.. Elli Üçüncü sokak mı dediniz? *(MCLEOD yazmayı bırakır. Dinler.)* Kadın mı? Yaa. Adı ne? Mc... Mc.. ne?... Yok canım!. Vah vah..

MCLEOD — *(Oturduğu yerde bağırarak:)* Ne imiş adı?

CALLAHAN — *(Telefona:)* Bir dakika.. *(MCLEOD'a:)* Ne var Jim? Bir şey mi dedin?

MCLEOD — *(Merak içinde bütün asâbı gergindir:)* Birisi intihar mı etmiş.

CALLAHAN — Evet.

MCLEOD — Kadın mı?

CALLAHAN — Evet.

MCLEOD — Ölmüş mü?

CALLAHAN — Eh zannederim.. Onaltıncı kattan atlamış?

MCLEOD — Adı ne imiş?

CALLAHAN — Canım sen kendine ne derd ediyorsun bunu?

MCLEOD — Adı ne imiş dedim sana!

CALLAHAN — McFadden isminde yaşlı bir kadın. Cesedi oğlu görmüş, hüviyeti tesbit edilmiş. Bu sorgu sual neden kuzum?

MCLEOD — *(Mendiliyle alnının terini siler, mırıldanır gibi:)* Yok... Bir şey yok.. Biz de o sokakta oturuyoruz da.. Elli üçüncü sokakta...

(CALLAHAN muammayı çözememiş bir edâ ile MCLEOD'a bakar, sonra, hafif sesle telefon muhaveresini tamamlar).

SUSAN — *(Acı bir gülümseme ile ARTHUR'e:)* Demek koluna dövme yaptırdın?

ARTHUR — *(Utanarak:)* Bütün arkadaşlar yaptırıyordu. Koluma dövme yaptırınca sanki ben de hakiki bir denizci oluvermiştim.. Ne günlerdi.. Hep çocuk gibi idik. Yedi sene evvel...

SUSAN — Yedi sene mi? Bana halâ dün gibi geliyor, Topaç.

ARTHUR — Yedi sene bu.. Dünya, âlem... Her şey değişti...

BRODY — *(LEWİS'in parmak izini alma işini bitirmiştir. LEWİS'e:)* Tamam. Haydi.. nah, git şurada ellerini yıka.. Sıra kimde? *(LEWİS abdalca bir kabadayı edâsiyle, ağır ağır, umursamazlıkla tuvalet odasına geçer. Yürürken başı sanki vücuduna bir lâstikle tutturulmuş gibi bir yandan bir yana sallanmaktadır.)*

MCLEOD — Arthur'de.

(ARTHUR kalkar, ağır ağır parmak izi masası başındaki BRODY'ye doğru ilerler. Bakışırlar.)

BRODY — *(Zayıf, müşfik bir sesle:)* Öteki elini uzat evlât. Sıkma kendini.. Hah şöyle.. Şimdi şu parmağını ver.. Bastıktan sonra bana doğru döndür.

DAKİS — *(Kalkar:)* Üç eski evrakın işi de böylece tamamlandı.. Hele şükür.. Artık elimde bakiye iş yok..

CALLAHAN — Bende bir tane kaldı. Bu da tıpatıp bunların işine benziyor ya!.. *(Döner koltuğunda CHARLEY'e doğru çevrilerek:)* Charley. Şu apartman işini de sen mi becerdin, söyle bakalım? *(CHARLEY, istihkar âmiz bir sükûtla mukabele eder.)* Neden sanki bizim işimizi kolaylaştırmazsın? Sen bize yardım et, belki biz de sana yardım ederiz.

CHARLEY — Höh! Ne yardımı be? Dördüncü def'a kodese gidiyorum. Artık benim işim tamam.. Kanun müebbet hapis veriyor. Ne yardımından bahsediyorsun be?

sinematek.tv

ČALLAHAN — Ömrün boyunca it gibi yaşadın, it gibi de gebermek istiyorsun galiba!

CHARLEY — Öyle!

CALLAHAN — Sus ulan itoğlu it!

CHARLEY — Yavaş gel yavaş.. Bakın levhaya: «nezaketle muamele» diyor.

CALLAHAN — Nezaket mi? Sana mı? Demek nezaket istiyorsun ha? Al öyle ise nezaketi! *(Levhayı söküp CHARLEY'in kafasına indirir. CHARLEY güler. LEWİS sallana sallana tuvalet odasından döner.)*

BRODY — *(ARTHUR'ün parmak izini almağı tamamlamıştır.)* Bu iş te bitti evlât.. Git içeri de ellerini yıka.

(ARTHUR tuvalet odasına geçer. SUSAN kendini kontrola çalışır.)

ARAKÇI — *(Kalkar, SUSAN'a, teskin etmeğe çalışarak:)* Hiç acıttığı filân yok. Parmağı bastırıp, döndürüyorsun. *(Göstererek:)* Nah, işte böyle.. İnsanın eli biraz pisleniyor ama.. Yıkayınca çıkıyor. Dertli bir şey değil. *(SUSAN sandalyeye çöker.)* Ne o? Ne oldu? Fena bir şey mi söyledim? *(SUSAN başını sallar)* Evli misiniz? *(SUSAN yine başını sallar)* Bende değilim. Önüme gelen «Neden evlenmiyorsun?» deyip duruyor. «Evlensene canım» diyorlar. Anam, babam, kızkardeşim, oğlan kardeşim hep «Evlensene!» diyorlar. Sanki ben evlenmek istemiyormuşum gibi. Koca nerede ki? Bulun kocayı da bak duruyor muyum.. Ne olursa olsun, bacaklarında pantolonu olsun da ne olursa olsun. Şişko, zayıf, iri ufak.. Durmadan hemen evlenirim.. Yeter ki siz bana kocayı bulun.. Ben buraya düşecek karımı idim. Pis, uyuz bir krokodil çantaya mı el atardım ben! Evceğizimde oturur da kocacığıma öyle yemekler pişirirdim ki, parmaklarını yerde, yine de «Daha var mı?» derdi. Pöh! «Evlensene!» Söylemesi kolay tabii.. *(O da oturur, kocamış kızlığının bütün ıztırabı yeniden onu yormuştur.)*

MCLEOD — *(Nöbetçi masasında, LEWIS'e:)* İmzala şurayı Lewis!

(LEWIS imzasını atar.. FOTOĞRAFÇI, JOE'ye işaret eder.)

JOE — *(BARNES'e:)* Steve.. Şunları getir de resimlerini çekelim.

BARNES — *(Kolu ile LEWIS'i dürter, başiyle de CHARLEY'e işaret eder:)* Haydi bakalım Charley, kalk ta boyunu göster! *(Nöbetçi masasının önünde dizilirler.)*

FOTOĞRAFÇI — *(BARNES'a başta durmasını işaret ederek:)* Siz şurada duruverin. *(BARNES itaat eder.)*

BARNES — Sen de şöyle geç Lewis.

LEWİS — *(CHARLEY'nin yanına geçerek kulağına fısıldar gibi:)* Deyyusoğlu deyyus.. Seni gebertsem yeridir.

CHARLEY — *(Homurdanır gibi:)* Beni miiii? Hem iyilik edelim, hem bu karşılığı görelim ha?

JOE — *(FOĞRAFÇI'ya:)* Bir dakika... Bir dakika.. Şu kurşunları dizeyim. Fotoğrafta kurşunlar da görünsün istiyordum. *(Kurşunları masanın üzerinde dikerek dizer.)* Nasıl? Alabilir misin?

sinematek.tv

(MCLEOD, ARTHUR'un ifade kâğıdını alır, nöbetçi masasına geçer.)

FOTOĞRAFÇI — Tabii.. Hazır mısınız?

LEWİS — Tam otuzbin papelmiş

CHARLEY — Otuzbin papel mi? Üçyüz kâğıttan ne haber?

LEWİS — Ben listeyi gördüm.

FOTOĞRAFÇI — *(Hırsızlara poz vermeğe çalışan BARNES'a:)* şunun kolunu tutuverin.

CHARLEY — *(Homurdanarak:)* Listeye inanılır mı be? Uydurma şeyler. Mal sahipleri sigortaya kazık atmak için mahsustan sahte ıvır zıvırlarının fiyatını yüksek gösterirler.

BARNES — *(Fotoğraf için gülümser, pırıl pırıl dişlerinin arasından:)* Hişşt! Resmi bozacaksınız. *(Manyezüm lâmbası parlar, Fotoğraf çekilmiştir. Barnes'in yüzü ciddileşir.)* Haydi, geçin şurada oturun. *(Elindeki matrakla oturacak bir yer işaret eder, kendisi de isminin gazetede doğru yazılmasını sağlamak için fotoğrafçıya gider.)*

LEWİS — Ya üstünde bulunan Bin Dört Yüz papele ne diyelim?

CHARLEY — *(Kızgın:)* Ben o parayı sigorta diye üstümde taşıyordum. Hem seni, hem beni kurtaracaktı o para. Şu kara dayının bir parçacık aklı olsaydı o parayı alıp bizi koyuvermesi lâzımdı. Halbuki herif abtal çıktı. Benim kabahatim ne?

LEWIS — *(Suratını CHARLEY'in suratına yaklaştırır, tehditkâr:)* Hissemi isterim ben!

CHARLEY — Pekalâ.. Pekalâ Lewis. Şimdi burada çıngar çıkaracak değilim. Eğer istersen Bin Dört Yüz kâğıdın hepsi senin olsun. Daha var mı bir diyeceğin?

LEWIS — *(Düşünür:)* Yok!

CHARLEY — Pekalâ.

BARNES — *(Yanlarına gelir.)* Mırıltıyı kesin!

MCLEOD — *(ARTHUR'e:)* İmzala bakalım.. Şurayı. *(ARTHUR uzatılan kâğıda bakar, tereddüt eder.)*

SUSAN — İmzalamazdan evvel bir avukatla görüşse daha doğru olmaz mı?

MCLEOD — Bu bir şey değil ki.. Usûlen alınan ifade.

SUSAN — Ne de olsa bir avukata...

(MCLEOD can sıkıntısını belirten bir hareketle. elleriyle şakaklarını sıkıştırır.)

ARTHUR — Susan! *(Başını sallar.)*

SUSAN — Affedersiniz. *(Zoraki gülümser, şehadet parmağını «Sustum» mahiyetinde dudaklarına götürür. MCLEOD, ARTHUR'e kalemi uzatır. ARTHUR elindeki sigarayı bırakacak bir yer arar.)*

MCLEOD — Yere at! *(ARTHUR sigarayı yere atar.)* Baş üstüne! *(ARTHUR izmaritin üzerine basar.)*

ARTHUR — İmzamı nereye atacağım?

MCLEOD — Şuraya. *(Kâğıt üzerinde muayyen yeri gösterir. ARTHUR imzalar. SUSAN ayağa kalkar.)*

SUSAN — Benim sana itimadım var, Arthur. Şunu bil ki ne olursa olsun, ne derlerse desinler ben sana karşı olan itimadımı, inancımı kaybetmiş değilim.

JOE — *(FOTOĞRAFÇI'ya:)* Haydi.. Bunu da çek. *(MCLEOD'a:)* Sen de girecek misin?

MCLEOD — *(Parmaklariyle şakaklarını sıkıştırarak:)* Hayır! Aspirinin var mı?

JOE — *(Kısaca:)* Yok! *(Uzaklaşır.)*

FOTOĞRAFÇI — *(ARTHUR'e:)* Ayağa kalkar mısınız?

(Fotoğrafını çekerken manyezüm lâmbasının parlaması SUSAN'ı allak bullak eder.)

SUSAN — *(İsterik gibi:)* Hayır.. Hayır.. Olmaz. Hakları yok... *(ARTHUR'e)* Bunu yapmağa hakları yok. *(BRODY'ye:)* Mr. Brody, Arthur'un resmini gazetede basmayacaklar değil mi?

ARTHUR — *(SUSAN'ın yanına gelir.)* Susan! Susan! Yok bir şey canım. Bak titriyorsun.. Rica ederim toparla kendini.. Rica ederim.. Bak bana.. Aldırmıyorum bile..

BRODY — *(JOE ile FOTOĞRAFÇI'yı dışarı çağırır:)* Joe! Teeney! Biraz gelir misiniz? *(Beraberce dışarı çıkarlar).*

SUSAN — Titremiyorum... Vallahi titremiyorum... Lâmba birdenbire parladı da.. *(Başını avuçları içine alarak arkasını döner kendine gelmeğe çalışır. CHARLEY hafifçe güler.)*

DAKIS — *(Şapkasını, caketini giyer. Duvardaki saate bakarak:)* Eh.. Saat Dokuza çeyrek var. Biz varıncaya kadar, gece mahkemesi de açılmış olur.

ARAKÇI — *(Çantasını, fulârını alarak kalkar:)* Şimdi ben ne yapacağım?

DAKİS — Ne yapacağını orada söylerler sana. Enişten mahkemeye gelecek değil mi?

ARAKÇI — Gelecek tabii. Çok şükür Allaha ki kız kardeşim fingirdemesini bildi de kendine bir koca bulabildi... *(Başa gelen çekilir kabilinden:)* Eh, nâpalım?... *(Etrafına bakınır:)* Allaha ısmarladık.. Hepinize çok çok teşekkür ederim... Bana çok iyi muamele ettiniz.. Ben sizi rahatsız ettim. Affedersiniz... Allaha ısmarladık. *(ARAKÇI ile DAKIS çıkarlar.)*

MCLEOD — *(SUSAN'a:)* Vakittir. Siz de evinize gitseniz artık, küçük hanım. Burada yapacağınız bir şey kalmadı.

SUSAN — Ne olur? Lûtfen müsaade edin de Arthur'la yalnız konuşayım.. İki dakikacık.. Fazla değil.. Sonra, hiç ses çıkarmadan, sizi hiç üzmeden giderim. Söz veriyorum.. Ne olur?

MCLEOD — Pekalâ.. Pekalâ.. *(ARTHUR'un elini kelepçe ile sandaliyeye bağlar)* İki dakika.. fazla yok.. *(MUAVİN'in odasına geçer, karanlıkta oturur.)*

SUSAN — *(ARTHUR'e dudakları titreyerek:)* Topaç...

ARTHUR — *(Ağziyle «Yok! Yok!» manâsına ses çıkararak:)* Çık! Çık! Sakın ha!..

sinematek.tv

SUSAN — *(Yanına bir sandaliye taşıyarak:)* Hayır.. Hayır.. Ağlayacak değilim.. Biliyorum; hissiyata kapılmanın sırası değil.. Tabii, sakin olmalıyız, mantığımızla hareket etmeliyiz.. Realist olmalıyız. *(Oturur ARTHUR'un elini avuçlarına alır:)* Buradan çıkar çıkmaz, gidip hemen babama telefon edeceğim.

ARTHUR — Yok Susan, yok.. Böyle bir şey yapayım deme.

SUSAN — Fakat Arthur, bilirsin seni ne kadar sever. Yapabileceği bir şey varsa her halde yardım etmek ister.. Haber vermezsek muhakkak üzülür.

ARTHUR — Hayır Susan, hayır... Bilmesini istemiyorum. Utanıyorum. Kendimden utanıyorum.

SUSAN — Anlıyorum Topaç, fakat..

ARTHUR — Anlıyor musun? Allah ta biliyor ya, ben kendim anlayamıyorum. Hırsızlık ettim, Susan; çaldım. Bana itimat etmiş olan bir adamın parasını çaldım. Şaşkına döndüm. Halâ kestiremiyorum: Neredeyim? Ne oluyoruz. Halâ Pasifik'in ortasında çalkanıp duruyor, mevcut olmayan rıhtımlara mı ulaşmağa çalışıyorum? Anlamıyorum. Bilsen öylesine şaşkına döndüm ki..

SUSAN — Fakat Topaç, zaman zaman herkes şaşırabilir.

ARTHUR — Ama hırsızlık etmez. *(Sükût.)* Nedir bu benim başıma gelen?. Delilik mi? Çılgınlık mı? Asabî buhran mı?..

SUSAN — Ne olursa olsun, Topaç, ne çıkar. Artık geçti, güzel güzel atlattın. İşte bak kendine geldin..

ARTHUR — *(Başını sallar:)* Baksana, Susan, şu etrafına bir baksana! Şu halime baksana! *(Elindeki kelepçeye bakar.)* Kendi kendime kurduğum hayaller... Tasarladığım projeler.. Ve eninde sonunda bu!

SUSAN — Öyle söyleme Topaç.. Kıyamet kopmadı ya..

ARTHUR — Koptu Susan, benim için koptu. *(Elindeki kelepçeyi şakırdatır.)* Bütün emelim, bütün hayalim küçük bir Üniversite şehrinde sessiz, sadasız yaşamak, sakin bir ömür sürmekti.. Okumak, çalışmak ve bildiklerimi, öğrendiklerimi öğretmek.. Fakat hayır *(Meraretle:)* Hayır.. Bu devir okumak yazmak devri; öğrenmek, öğretmek devri değil.. Gün Generallerin günü..

SUSAN — *(Heyecanla:)* Bu çeşit sözlerden nefret ediyorum, Arthur.. Her tarafta böyle sözler duyuyorum... Fakat inanmıyorum.. Bunlara inanmak istemiyorum. Bu mesele nasıl neticelenirse neticelensin, sen yine hayatına bıraktığın yerden devam edebilirsin: Yer yüzünde bilgiye, öğreticiye ihtiyaç olan bir devir varsa o da bu devirdir. Ve eminim ki sen hayalinde ne yapmağı kurdunsa, onu yine de istediğin gibi yapabilirsin. *(ARTHUR'un yüzündeki kapkaranlık ifadeyi görerek bir an durur, susar, sonra:)* Söyle Arthur, Joy'u mu istiyorsun? O burada yanında olsa?.. Joy'u görmek, onunla konuşmak ister misin?

ARTHUR — Hayır!

SUSAN — Hani Connecticutt'a gider onu buraya getirirdim?

ARTHUR — Hayır, istemiyorum.

SUSAN — İstesen giderdim... Yeter ki sen «İstiyorum» de. Hemen gider, onu buraya getiririm, Arthur. O da gelir zaten.

ARTHUR — İstemiyorum, Suzy. Joy'u görmek istemiyorum.

SUSAN — Emin misin?

ARTHUR — Evet, eminim. *(Sükût)* Beş senedir hakikat olmayan, mevcut olmayan bir kızı, bir hayali sevmişim Suzy! Şimdi Joy'u karşımda görsem, ona ne söyleyeceğim? kestiremiyorum..

sinematek.tv

(Dışarıda şehrin gürültisü kâh artar, kâh azalır.) Kapandı bu iş tamamiyle bitti!

SUSAN — Ah. Arthur. Ah.. Neden sanki beni sevmedin?

ARTHUR — *(Uzun uzun genç kıza bakar, sonra. müşfik bir edâ ile:)* Seni her zaman sevdim, Suzy... Sen her zaman benim... Benim küçücük bebeğimdin!

SUSAN — Öyle ise dinle.. Havadisim var sana: Son seçimlerde ben de oyumu kullandım.: Kendi kendime «Evet» diyebilmek hakkını çoktan kazandım..

ARTHUR — *(Şaka ile:)* Desene nerede ise «Koca karı» olacaksın!

SUSAN — Arthur, soruyorum sana: neden sanki beni sevmedin? Seninle ben birbirimize öyle uyacak, birbirimize öyle yakışacaktık ki.. Biliyorum ben Joy kadar güzel değilim, fakat...

ARTHUR — Bilâkis, güzelsin Suzy.. Joy senden daha alımlı, ne bileyim? Resim gibi.. Fakat sen daha cana yakın güzelsin.

SUSAN — Oh, Topaç. İçim paralanıyor. Söyleme.. *(Nerede ise ağlayacaktır.)*

ARTHUR — Hissiyata kapılmayalım.. Hani «Realist» olacaktık ya?

SUSAN — Doğru.

ARTHUR — Susan hapse girdiğim zaman.. *(SUSAN'ın dudakları tekrar titremeğe başlar:)* Hani ya.. «Realist» lik nerede?

SUSAN — Ağlayacak değilim.

ARTHUR — Göreyim seni: Hani benim mantıkî Susan'ım?

SUSAN — Topaç, mantıklı olamam, sen derdde oldukça, mantıklı olamam ben.. Anlıyor musun. Seviyorum seni ben!

ARTHUR — Suzy, Sevgilim!

SUSAN — Topaç, ne olursa olsun, bu derdi başımızdan attıktan sonra ailemizin yanına, kendi yuvamıza dönelim.

ARTHUR — Ne iyi olurdu değil mi? Susan. Her zaman ben de bunu kurardım..

CHARLEY — *(Keman çalma taklidi yapar, mırıldanarak bir aşk havası söyler, sonra muazzam bir kahkaha atar. Başiyle LEWİS'e işaret ederek:)* Duyuyor musun Lewis? Mübarek beş ilâ on sene kodeste yatacak ta dünyadan haberi yok! Hele bir içeri girsin, ağaların eline düşsün.. O zaman anlar dünya âlemi! *(ARTHUR ile SUSAN şaşkın şaşkın bakarlar. SUSAN'a:)* Kodese girip çıktıktan sonra o sizi ister mi sanırsınız?

SUSAN — Ne dediniz?

CHARLEY — Böylesi kodese düştü mü, ağalar kur'a çekerler.

SUSAN — Ne demek istiyorsunuz?

CHARLEY — Kimin pilici olacak anlayalım diye kur'a çekerler.

SUSAN — Ne diyor bu adam Arthur? Anlamıyorum. Ne demek istiyor?

ARTHUR — Sen onu dinleme Susan. *(CHARLEY'e:)* sen de sesini kes! Sana bir şey soran oldu mu?

CHARLEY — Ne kızıyorsun be? Çok geçmez sen de alışırsın.. Sen de hoşlanırsın.. Biz nelerini gördük..

ARTHUR — Kes sesini diyorum sana!

CHARLEY — Nah, işte bak Lewis'e! Erkekten çok kadına benzer.. Öyle değil mi Lewis? *(LEWIS sırıtır).*

ARTHUR — *(Müthiş bir hiddet içinde yerinden fırlar, kelepçe ile bağlı olduğu sandaliyeyi sürükleyerek CHARLEY'in yanına gider:)* Susacakmısın? Yoksa kafanı kırayım mı?

(BARNES koşa koşa CHARLEY'nin yanına gelir.)

SUSAN — Yapmayın.. Yapmayın. *(BRODY*

sinematek.tv

hızla içeri girer.) Memur bey bari siz mâni olun!

BRODY — *(ARTHUR'e:)* Sakin ol evlât, git otur yerine. *(CHARLEY'nin bacağına bir tekme indirir.)* Sen dilini tutmasını bilmezmisin, be?

SUSAN — Mr. Brody... Mr. Brody... Siz olsun bize yardım edin!

BRODY — Üzmeyin kendinizi canım. Daha mahkûm olmuş filân değil ki.. kim bilir? Hakim cezasını tecil edebilir.. Hattâ meseleyi nasihatla geçiştiriverir. Kim bilir? Olmayacak şey yok ki..

CHARLEY — *(Eğilir, tekme yediği bacağını ovalarken:)* Lâf.. Bir sürü lâf..

BRODY — Bir daha ağzını aç... ha göreyim seni aç... *(CHARLEY'nin suratına şamarı indirir, asabî asabî BARNES'e döner)* al götür şunları buradan, haydi..

(BARNES, CHARLEY ile LEWİS'e içeri odaya geçmelerini işaret eder.. ARTHUR'un yanından geçerlerken LEWİS ARTHUR'u tepeden tırnağa süzer. Tasvipkâr bir edâ ile başını sallar. CHARLEY de ayni aşk nağmesini mırıldanır. BARNES matrağıyle CHARLEY'i dürtüşler. «Sesini kıs» diye homurdanır. çıkarlar.)

BRODY — *(SUSAN'a:)* Eğer Mr. Pritchett şikâyetinden vaz geçerse tabii epiy fark eder. İyi bir avukatınız var mı? *(SUSAN başını sallar:)* Öyle ise ben size birini sağlık vereyim.. Kurttur. Tabii böyle şeylere benim karışmamam lâzım amma... Ne ise, ben şimdi telefon ederim. Malûma, bu işlerin girdisi çıktısı, alaveresi dalaveresi çoktur.

SUSAN — Yalvarırım size, Arthur'ü hapisten kurtarın!

BRODY — Ha.. Az kaldı unutuyordum.. Fotoğraf işi de hal oldu. İşte camı. *(Cebinden camı çıkarır, kırar, kâğıt sepetine atar; kendi dolabına gider, içki şişesini alır.. SUSAN ağlamağa başlar.)*

ARTHUR — Susan! Susan! Tut kendini yavrum. Unut bunları.. Bugünü sana unutturabilmek için ne yapmak lâzımsa yapacağım. Bütün hayatım boyunca acı hatıraları hafızandan silebilmek için çalışacağım. Yemin ederim sana. Başıma ne gelirse gelsin, bana ne ceza verirlerse versinler.. *(Kollarını Susan'a dolar, genç kızı sandalyeye, yanına çeker, onu öylece sıkı sıkı tutar.)*

SUSAN — *(O da sarılarak:)* Arthur, Ben...

ARTHUR — Hişşt! Artık bir şey söyleme, Suzy. Bir dakikacığımız kaldı. O bir dakikamızı da böylece yanyana oturarak geçirelim..... Sessizce. *(SUSAN konuşmak ister)* Hişşşşt! *(SUSAN başını ARTHUR'un omuzuna yaslar, öylece birbirlerine sarılmış vaziyette, sessizce otururlar. Kısa bir lâhza sükûttan sonra:)* Nasıl? Böyle daha iyi değil mi?

SUSAN — *(Başiyle tasdik eder.)* Hımmm!

BRODY — *(MCLEOD'u aramak üzere MUAVİN'in odasına gider:)* Ne bu böyle? Karanlıkta mı oturuyorsun? *(Elektriği yakar.)* Viski istermisin, Jim?

MCLEOD — Hayır.

BRODY — *(Kendisi için bolca bir bardak doldurur.)* Jim, Onüç senedir seninle birlikte nöbet tutarız ve beraber çalışırız. Şimdiye kadar senden hiç bir zaman hususî bir muamele yapmanı istemedim, değil mi?

MCLEOD — *(Parmaklariyle şakaklarını sıkıştırarak:)* Nedir? Ne var, Lou?

BRODY — Bu dışarıdaki çocuk.. *(MCLEOD homvrdanır.)* Ona yardım etmeni istiyorum.

MCLEOD — Bu işleri bilmen lâzım, Lou. Ben hüküm vermek mevkiinde değilim!

BRODY — Yaptığının başka bir mânası var mı sanki?

MCLEOD — Bu gencin diğer suçlulardan farklı muamele görmesi için bir hususiyeti mi var?

BRODY — Çook... Evvelâ, bence iyi bir çocuk... Kabiliyetli, arslan gibi bir genç.. Hataya düşmüş.. Fakat bir şans verilse... *(Sükût.)* Jim, bana oğlumu hatırlatıyor.!

MCLEOD — Mike'ımı? Ne diyorsun sen.. «Mike» bir kahramandı.

BRODY — Neden? Harpte öldü diye mi? Mike sağ olsa idi, bugün o da bu çocuk gibi ayni derdlerle, ayni meselelerle pençeleşecekti.

MCLEOD — Lou, kendine gel, Lou. Nasıl olur da böyle bir mukayese yapabilirsin?

BRODY — Böyle daha binlercesi vardır. Yeni bir nesil, arap saçı gibi karmakarışık bir âlem.. Biz onları anlayamayız Jim. Kendi hesabıma ben bunu ancak Mike öldüğü zaman kavrayabildim. *(Sükût)* O zaman da iş işten geçmişti. *(İçkisini dikcr)* Ne dersin, Jim? Yapacan mı?

sinematek.tv

MCLEOD — Benden böyle bir şey isteme.

BRODY — Görüyorsun ki istiyorum!

MCLEOD — Yapamam. Yapamam Lou. Başlanan muameleyi durduramam.

BRODY — Daha hızlı konuş, rica ederim.. Bu kulağım pek iyi duymuyor galiba..

MCLEOD — Bu çocukla Mike... Gece ile gündüz gibi.. Kıyas etmeğe imkân var mı?

BRODY — Jim farkında değilsin galiba! Bak benim, ben. Lou Brody! Hatırladın mı beni.. Muameleyi durduramam ne demek. Çocukcağızı daha iki saat evvelinden sere serbest azad edebilirdin. Halâ da edebilirsin. Pritchett işi senin takdirine bıraktı. Duydum ben. Kulaklarımla duydum.

MCLEOD — Mantıklı ol Lou.

BRODY — Mantık ta ne demek be? Her gün görüyorum burada, mantık, mantık diye diye canlara kıyıp duruyorsun. Asıl sen hisli ol, hisli! *(Sükût)* Haydi! Ne dersin?

MCLEOD — Olmaz, Lou, olmaz.

BRODY — Pöh.. Benim on üç senelik nöbet arkadaşım!. Ha dese kendi öz anasını tevkif edecek!

MCLEOD — Mesleğe yeni giren birisi gibi «Acaba bu suçlu mu?» «Acaba şuna bir şans daha versem mi?» demek devrim geçti benim.

BRODY — Bu akşam tam mehtab var galiba.. Suratına vurmuş, bütün cibiliyetini meydana çıkarmış.

MCLEOD — İçkiyi biraz fazla kaçırıyorsun, Lou. Alkol beyninin zarını eritiyor.

BRODY — *(İçki şişesini MCLEOD'un önüne itar:)* Al! Sen iç. Belki sana lâzım olan budur. Belki alkol kalp yerinde taşıdığın kaya parçasını eritir.

MCLEOD — *(Iztırap içinde homurdanarak:)* Allahını seversen kes artık, Lou. Asâbım keman teli gibi gerili..

BRODY — Hele bir kemanından hava çıkarmağa bak. Hele bir «Aşk hüzünleri»ni çalmağa bak..

MCLEOD — Kes yahu. Kes diyorum sana.. Allah kahretsin, kes be. Rahat bırak beni. Sana söylüyorum: Rahat bırak beni! *(Sükût)*

BRODY — *(Bir an arkadaşını tetkik eder... Sonra, hafifçe şefkatle:)* Nen var? Derdin ne?

MCLEOD — Boğuluyorum Lou, boğuluyorum. Kendi zehirim içinde boğuluyorum.

BRODY — Senin şu kafanın içindekileri bir anlayabilsem!...

MCLEOD — Anlayabileceğini sanmıyorum, Lou. Zaten şart ta değil. Biliyorum: Ben ötekiler gibi değilim.. Ben onlara benzemiyorum. Kafam bambaşka.. Ne bileyim, meselâ Callahan gibi bir türlü büyüyemeyen, ömrü boyunca hırsız polis oynayan bir çocuk değilim; meselâ senin gibi, sigorta prodüktörlüğünden gelme bir polis değilim... Ben buraya prensip icabı geldim, prensip Lou! Bütün ömrümce ben prensiplerime bağlı olarak yaşadım. Şimdi artık, istesem bile prensiplerimden inhiraf edemem!

BRODY — Zaman zaman esen rüzgâra göre bükülmek lâzım... Yoksa kırıldığın gündür. İnsan olmağa bak, Jim. Taştan, cansız bir heykel değil!

MCLEOD — Demesi kolay Lou. Fakat nasıl? Nasıl? Esen rüzgâra nasıl uymalı?. Kökleri taa çocukluk günlerine kadar giden inançları nasıl söküp atmalı? Yumuşak kalplilikten nefret ederim. İnandığım şey değildir. Anam yumuşaktı. Kalbinin yumuşaklığı onu ölüme sürükledi. Ben tam bir hıristiyan da değilim. Tokadı yiyince öteki yanağı uzatmağı benim aklım almaz, yufka yüreklilikten nefret ederim. Sen bana bu çocuk için hususî muamele yap diyorsun. İdare et diyorsun! Kim oluyor sanki bu çocuk? Şu sırada benim onunla uğraşacak halim var mı? Şu sırada benim kendi derdim, böğrümden girmiş Yirmi ikilik kurşun gibi içimi paralıyor da, kendi derdimi idare etmenin yolunu bilmiyorum ben. Sen ne söylüyorsun Lou? Ne yapacağımı şaşırdım! Ne yapacağımı bilmiyorum ben? *(Uzun bir sükût. Bu konuşma esnasında JOE girmiş, kapı yanında dikilerek sessizce söylenenleri dinlemiştir.)*

JOE — Hele şu telefonu açıp ta konuşmağı bir denesene!

MCLEOD — Kiminle?

JOE — Mary ile. *(Masanın üstüne bir aspirin kutusu atar:)* Al aspirinini.

MCLEOD — Sen de neden bahsediyorsun, Allahaşkına?

JOE — Şu içini yaralayan «Yirmi İkilik» kurşundan.

MCLEOD — Senin bu mevzuda bildiğin bir şey yok ki!

JOE — Senelerdenberi cebimde taşıdığım basılmamış hikâyelerdendir bu!

MCLEOD — Ne o, Joe? Yoksa anahtar deliklerine kulak mı uyduruyorsun?

JOE — Yooo... Basit bir kehanet!.. *(Kısa bir sükût)* Dinle: Ben Mary'yi sen tanımazdan çok evvel tanıdım... 1941 baharında. Ben Newark'ta Star gazetesinde çalışıyordum. O beni hatırlamadı. Fakat ben onu asla unutmuş değildim... Senin Mary'n bindebir rastlanan kimselerdendir, Mac. Kolay kolay unutulamaz. Sen benim dediğime bak, Mary mükemmel bir kadındır... Maddeten ne isterse elde edebilirdi. Fakat maddiyata kapılmadı.. Paraya pula bakmadı, seni seçti. Neden sanki? Sen ona ne getirebildin ki? Külüstür bir üniformadan başka ne getirdin ki kızcağıza! Gece yarılarına, sabahlara kadar karakolda kalıp, gecesi gündüzü belli olmayan dagdagalı bir hayattan başka ne verebildin ki? Mary seni sevmese bunlara tahammül edebilir miydi? Ama sen bunun farkında bile değilsin! Ne kadar talihli olduğunu anlamamışsın bile.. Bütün bunları ben anlıyorum... Ama neye yarar? Ben çirkin mıymıntının biriyim.. Ve bu halimle güzelliğin âşıkı olduğum için ömrüm boyunca yapayalnız kalmağa ve yapayalnız ölmeğe mahkûmum.. Halbuki sen?.. Elmas parçasını getirip avucunun içine bırakıvermişler! Sakın atayım deme.. Çünkü bir daha eline geçiremezsin!

sinematek.tv

(CALLAHAN Detektifler odasına girer, dosya dolabına gider. Bir sigara yakmak için yolunda durur.)

BRODY — *(Hafifçe:)* Mary'yi tanımazdan evvelki halini biliyorsun değil mi? Hatırlıyorsun değil mi?

MCLEOD — Evet.

BRODY — Değnek gibi sıskanın biriydin!

MCLEOD — *(Heyecanlı, hüzünlüdür; sesi karılmıştır:)* Öyle:

BRODY — Kupkuru, yapayalnız. Buz gibi bir adamdın.

MCLEOD — Öyle.

BRODY — Evlendikten sonra Mary'nin hayatına şafkat, hararet kattığını pekalâ biliyorsun..

MCLEOD — Tabii,. Tabii biliyorum.

BRODY — Şu halde, mız mız «Ne yapacağım?» «Ne yapacağım» diye ne sorup duruyorsun? Kap şu telefonu! Ve dize gel., Dize! *((MARY Detektifler odası kapısından girer, parmaklık kapısında durur. Sararmıştır, yorgundur. CALLAHAN gırtlağını temizler, pişkin bir edâ ile kravatını düzelterek yaklaşır.)*

CALLAHAN — Buyurun küçük hanım.

MARY — Detektif McLeod burada mı?

CALLAHAN — Burada ama, biraz meşgul, küçük hanım!

MARY — *(Bizar)* Küçük hanım deyip durmayın bana kütfen.. Ben Detektif McLeod'un eşiyim.

CALLAHAN — Oooo., Affedersiniz, Mrs. McLeod... Müsaade edin de geldiğinizi haber vereyim. *(Gider, başını MUAVİN Odası kapısından uzatır. MCLEOD'a:)* Karın dışarıda bekliyor. *(MCLEOD derhal kalkar, MARY'nin yanına gider. JOE ile BRODY arkasından dışarı çıkarlar ve sessizce tuvalet odasına geçerler.)*

MARY — *(Gözlerinden kaçınarak, çantasını açar, içinden bir şey arar. Sesi alçak ve keskindir.)* Ben gidiyorum artık, Jim, fakat gitmeden evvel geleyim de haber vereyim, dedim. İşte evin anahtarları.

MCLEOD — *(Hafifçe:)* Gel, içeri geçelim.

MARY — Taksi bekliyor.

MCLEOD — Savarız.

MARY — Olmaz. İçinde öteberim var.

MCLEOD — Ne öteberisi?

MARY — Çantalarım.. Eşyalarım.

MCLEOD — Mantıklı ol, Mary!

MARY — Elimden geldiği kadar mantıklı olmağa çalışıyorum. Fakat bu işi uzatmayalım, Jim. Artık münakaşayı keselim, daha fazlasına tahammül edemeyeceğim. *(Sesi tizlenir. CALLAHAN yanlarından geçer. MARY yeniden asâbını kontrol ederek, hemen duyulmaz bir sesle:)* Faidesi yok. Olsa olsa birbirimizi daha fazla kıracağız.

MCLEOD — Gel, içeri geçelim. Burada konuşamayacağız.

MARY — Taksi işliyor.

MCLEOD — *(Adetâ âmirâne:)* Bırak, işlesin. Haydi gel. *(MARY itaat eder, kocasının arkasından MUAVİN'in Odasına geçer. MCLEOD kapıyı kapar, karısına döner:)* Mary bursası hayatımızı, geçmişimizi, halimizi, istikbalimizi konuşabileceğimiz bir yer değil. Eşyalarını alıp eve dönmeni istiyorum. Ben sabah saat sekizde gelirim. O zaman konuşur, bu işi hallederiz.

MARY — Hal edebileceğimizi sanıyor musun?

MCLEOD — Mecburuz.

MARY — Ben pek sanmıyorum. Asla imkân göremiyorum.

MCLEOD — Hele dur bakalım! Ne oluyoruz? Anlamıyorum: Senin.. Senin kafa tutmanın sebebi ne? Kabahatli ben miyim? Birdenbire başımdan aşağı kaynar sular boşandı, sonra da sanki ben... ben...

MARY — Söyle, Sıkılma «Orospuluk eden benmişim gibi» de.

MCLEOD — Kullanma bu kelimeyi!

MARY — Kelimeyi icad eden ben de değilim, Jim.

MCLEOD — O zaman ben kendime malik değildim.

MARY — Sen hiç bir zaman deminki kadar kendine malik değildin, Jim. *(Sükût)*

MCLEOD — Affedersin Mary.

MARY — Ehemmiyeti yok. Artık duygum kalmadı. Tamamiyle hissiz. Kendimden geçmiş, rahat bir durumdayım.

MCLEOD — Her halde bu akşam bu meseleyi konuşabilecek durumda değilsin.

MARY — Ben her şeyi uzun uzun düşündüm, her ihtimali inceden inceye gözden geçirdim, Jim. Artık beraber yaşayabilmemize imkân görmüyorum.

MCLEOD — Ne söylüyorsun sen Mary? Sen benim nikâhlı karımsın. Böyle aklına esince, eşyalarını toplayıp, çıkıp gidemezsin. Nikâh mukaddes bir bağdır, Mary. Ânide koparılıp atılamaz.

MARY — Hatırlarmısın; Bir def'asında bana, buraya evli bir fahişe getirseniz ve kadının suçu sabit olsa, otomatik bir şekilde evlilik bozulur, nikâh filân kalmaz demiştin. İşte bak ben de buraya getirildim, benim de suçum sabit oldu.

MCLEOD — Bu tarzda konuşman hiç hoşuma gitmiyor, Mary. Kes bu manâsız lâfları. Görüyormusun? Ben elimden geldiği kadar çalışıyorum.. Elimden geldiği kadar...

MARY — Neye çalışıyorsun?

MCLEOD — Bütün bunları unutmağa.

MARY — Ama bir türlü beceremiyorsun?

MCLEOD — Sen biraz yardım etsen!.

MARY — Ben mi? Ben ne yapabilirim ki? Senin kafan nasıl işler? Pekalâ bilirim. Bir şeye takıldın mı, bir daha dünya yıkılsa vazgeçmezsin. Unutamazsın sen. Ömrümüzün sonuna kadar unutamazsın. Ağzını açıp bir şey söylemesen bile, kafanda hep bunu düşünürsün. *(Sükût)* Olacak şey değil, Jim. Çıkar tarafı yok bunun. Ben, ömrümün sonuna kadar kedi.. köpek gibi yaşamak, mütemadiyen hırlaşmak istemiyorum. Böyle bir hayata tahammül edemem. İçin için kurur... Kurur da ölür giderim.

sinematek.tv

MCLEOD — Neden sanki bana bu meseleyi daha evvelden söylemedin?.. Ne olurdu, gelip söylese idin..

MARY — İmkân var mıydı, Jim? Hem söylesem ne faydası olurdu ki? Anlayabilir miydin? Müsamaha ile karşılayabilir, beni affedebilir miydin?

MCLEOD — Bilmek hakkım değil miydi?

MARY — Evet... Evet... Hakkındı...

MCLEOD — O halde neden söylemedin?

MARY — Jim.. Mütemadiyen, mütemadiyen ayni nokta etrafında dönüp duruyoruz. Buna devam edecek deiğlim!

MCLEOD — Seni sevmeseydim, sana ihtiyacım olmasa idi, iş basitti.. Anlayor musun?

MARY — Anlıyorum.

MCLEOD — Evet, çok basitti. Haydi, sen şimdi eve dön ve sabahleyin benim gelmemi bekle.

MARY — Bunda bir fayda yok ki.. Rica ederim, Jim, çok yorgunum.. bırak ta şimdi gideyim.

MCLEOD — Nereye gideceksin? Nereye gidebilirsin?. Sen ki ben evde yokken yapayalnız, korkmamak için bütün elektrikleri açarsın..

MARY — Bırak gideyim, Jim.

MCLEOD — Sen ki kollarım vücudunu sarmadan bir türlü uyuyamazsın! Nereye gidebilirsin sen?

MARY — Jim, rica ederim...

MCLEOD — Hayır, Mary, hayır.. Bırakamam. *(Şiddetle kolundan yakalar)*

MARY — Jim! Canımı acıtıyorsun.

MCLEOD — Affedersin... Affedersin... *(Kolunu bırakır).*

MARY — Bak, kolum söküldü.

MCLEOD — Dikersin.

MARY — Taksi bekliyor. Rica ederim Jim, bırak gideyim. Birbirimizi daha fazla kırmayalım.. Nefret ediyorum bu vaziyetten..

MCLEOD — Hiç üzülmeden, gözün dahi yaşarmadan beni bırakıp gidecek misin?

MARY — Böyle bir iddiam yok.. Bir iki damla göz yaşı belki.. Fakat daha fazlasına kudretim yok.. Göz yaşlarım da kurudu Jim.

MCLEOD — Mary, ben.. *(CALLAHAN, MUAVİN'in odasına girer, elindeki kâğıtları masaya bırakır, çıkar.)* Mary insan böyle birdenbire, sevgisini söküp atamaz, bıçakla kesilme gibi birdenbire sevdiğinden vazgeçemez.

MARY — Ben de öyle sanıyordum. Aksine asla inanamazdım. Fakat işte hakikat: oluyor demek.. Anlaşılan Jim, insanlar mezara ulaşıncaya kadar şu dünyada bir kaç kere ölüyorlar. Bu da o çeşit ölümlerden biri olmalı. Ânide, beklenmedik bir zamanda tıpkı bir kamyonun altında kalıvermek gibi bir şey... Oluyor, Jim, oluyor.

MCLEOD — Sen bu sözlerle kimi aldatıyorum sanıyorsun?

MARY — Kimseyi. *(Ağlamağa başlar.)* Her halde kendimi değil.

MCLEOD — *(MARY'yi kollarına alır.)* Mary, seviyorum seni..

MARY — *(O da sıkıca sarılır, hıçkırarak:)* O halde bana yardım et. İnsanlığımı kaybetmemeğe çalışıyorum. Kendimi toparlayabilmeğe çalışıyorum.. Bu kadarını bile başarabilmek için bütün kuvvetimi sarf ettim, tükettim.. Bana yardım et; Jim.

MCLEOD — *(Okşayarak:)* Başka türlüsüne imkân yoktu sevgilim.. Başka türlü olamazdı. Senin radyoyu açmış, ocağa kahveyi sürmüş beni bekler vaziyette olduğunu bilmedikçe ben eve dönemezdim. Aksi halde, bir kurşunla beynimi dağıtırdım.. İnan ki yapardım Mary... Sensiz, bomboş bir eve dönsem... Her halde tabancamı beraber taşımağa cesaret edemezdim. *(Mendilini uzatır. MARY gözlerini siler)* haydi bakayım, pudrala şu burnunu. Dudaklarını da boya! *(Öper. Dış kapıda SİMS görünür.)*

CALLAHAN — *(SİMS'in yanına gider:)* Buyurun?

SIMS — Detektif McLeod'u görmek istiyorum.

CALLAHAN — Pekalâ.. İçeri buyurun. *(Gider, kapıyı vurur.)*

MCLEOD — Gir!

CALLAHAN — Dışarıda biri seni görmek istiyor.

MARY — Ben de eve gideyim..

MCLEOD — Hayır dur.. Biraz.

MARY — *(Bu def'a gülümseyerek:)* Ama taksi parası bizi iflâs ettirecek.

MCLEOD — *(O da gülümser:)* ettirsin. Ne çıkar? *(SİMS'i görmek üzere dışarı çıkar. Yüzü yine sertleşir. SİMS'in yanına gider.)* Nasıl, dediğim çıktı mı? Müekkiliniz numara yapıyor dememiş miydim?

SIMS — Vaziyeti halâ iyileşmiş değildir.

MCLEOD — Yarın sabaha bir şeyciği kalmaz.

SIMS — Her halde bundan dolayı size üstelik bir de teşekkür etmemi beklemiyorsunuzdur. Şunu da aklınızdan çıkarmayın ki yarın müekkilimi tekrar buraya getirdikleri zaman ayni muameleye maruz kalmasına asla müsaade edecek değilim. Kılına bile dokunmanıza müsaade edemem.. Aksi halde..

MCLEOD — O halde müekkilinize tavsiye edin ağzını tutsun..

SİMS — Sizde şükredin ki şu anda cinayetten sanık mevkiinde değilsiniz.

MCLEOD — Olsam ne çıkar? Sizi avukat tutardım.

SIMS — Belki ben de müdafaanızı kabul etmek mecburiyetinde kalırdım. Vazifem bu, maalesef. Şahsî kanaatim, hislerim ne olursa olsun vazifem bu.

MCLEOD — Tabii bol tarafından vekâlet ücretinizi almak şartiyle.

SIMS — Ben pek çok kimseleri meccanen müdafaa etmiş.. Hattâ mahkeme masraflarını dahi kesemden ödemiş bir avukatım.

MCLEOD — Asîlâne, yüksek bir hareket doğrusu.

sinematek.tv

SİMS — Bu işlerin asaletle, yüksekliklerle alâkası yoktur. Herkesin kendini mahkeme huzurunda müdafaa etmek hakkıdır. Bir insan, sizce, bence ne derece suçlu görünürse görünsün, müdafaa hakkını kaybedemez. Hiç kimse hakkında keyfî indî hüküm vermek imkânı yoktur. Hassaten kanunu temsil eden kimseler, ne siz, ne meclis, ne de hattâ Cumhur Reisi, vatandaşlar hakkında indî, keyfî hüküm vermek selâhiyetine sahip değildir. Zira, nazarî olarak insan hakları bizlere doğrudan doğruya Tanrıdan intikâl etmektedir.

MCLEOD — Malûm nazariyeler bunlar!

SIMS — Malûm, fakat sizce makbûl olmayan nazariyeler, değil mi? Üzülmeyin! bu yolda yapayalnız değilsiniz.. Daha niceleri sizin gibi düşünüyorlar. Dünyanın her tarafında sizin gibi düşünen dostlarınız var. İşte açın gazeteleri bakın. Manşetleri okuyun. Fakat size tavsiyem, bu alemşümul davâyı kendi kendinize hal etmek yoluna gitmeyin. Bırakın tarih hükmünü versin.

MCLEOD — Nutuk hevesinizi Cumhuriyet bayramına salkayın, Sayın avukat!

SIMS — O kadar uzağa gitmeğe lüzum yok. Söyleyeceklerimi emniyet müdürüne söyleyeceğim. Sizi şikâyet etmek niyetindeyim. Her halde yaptığınızı yanınıza kâr bırakacak değilim.

MCLEOD — Schneider kurtulsun da, gerisi size vız gelir, değil mi? Madem ki bu kadar yüksek; insanî fikirlere sahipsiniz, nasıl oluyor da bu çeşit davâları üzerinize alıyorsunuz? Schneider, Harris isminde genç bir kızcağızı öldürdü.. Suçludur. Bunu benim kadar siz de biliyorsunuz.

SIMS — Hayır. Ben bir şey bilmiyorum. Schneider suçlu mudur? Masum mudur? Bu hususta düşünmek dahi istemem.. Zira, bunu yapar yapmaz hüküm veriyorum demektir. Halbuki benim vazifem hüküm vermek değildir. Benim vazifem müekkilimi müdafaa etmektir. Yoksa hakkında hüküm vermek değil. Bu mahkemenin vazifesidir. *(çıkmak üzere döner.)*

MCLEOD — Ama, sayın avukat, şahitleri para ile satın almak, tasni, edilmiş ifadeler verdirmek suretiyle bu işi halledivermiş bulunuyorsunuz!

(SIMS birdenbire durur, döner, hiddetten bembeyaz kesilmiştir:)

SIMS — Madem ki Schneider'in suçlu olduğuna bu derece inanıyorsunuz, madem ki Schneider'i ipe çekmedikçe içiniz rahat etmeyecek.. Elinizde mükemmel bir şahit var.. Ondan faydalanın.. Davânızı yürütmek için karınıza söyleyin, şahitlik etsin size..

(Şimdi de, sanki beyninden vurulmuş gibi, MCLEOD olduğu yerde dona kalmıştır. SIMS çıkar. CHARLEY, LEWİS ve BARNES girerler.)

BARNES — Charley otur şuraya. Sen de Lewis şöyle geç otur.

(MCLEOD hasta gibidir. Ağır ağır bir sigara yakar. Sonra, MUAVİN'in odasına geçer. Asabiyetten bütün adaleleri titremektedir. MARY de yüzünü pudratıyarak göz yaşlarını silmek işini tamamlamak üzeredir.)

MARY — Ne o? Bir şey mi oldu?

MCLEOD — Yok bir şey.

MARY — Bugün bizim için kapkara bir gündü, değil mi?

MCLEOD — Öyle.

MARY — *(Pudra kutusunu çantasına koyar.)* Çok üzüldüm sevgilim. Fakat bir bakıma da bu iş meydana çıktı diye memnunum. Uzun zamandır bu ağır yükün altında eziliyordum. Mütemadiyen, içimde sanki bir cinayet işlemişim gibi bir his vardı.

MCLEOD — *(Homurdanır gibi:)* Pek alâ. Pek alâ.

MARY — *(Kopmak üzere olan fırtınanın alâmetlerini farketmez;)* Bana yardım edecek, elimden tutacak birine ihtiyacım vardı. Fakat kim? Tabiî annemin, babamın yanına dönemezdim.

MCLEOD — Onlar bilmiyorlarmı idi?

MARY — Hayır.

MCLEOD — Söylemedin mi?

MARY — Cesaret edemedim. Onları kırmak istemedim. Bilirsin ne kadar saf, ne kadar temiz insanlardır.

MCLEOD — Şu halde, demek, hâdiseden sonra ananın babanın yanına dönmedin?

MARY — Hayır.

MCLEOD — *(Sert:)* Peki, nereye gittin?

MARY — New-York'a geçtim.

MCLEOD — New-York'a gelişin seni tanımamdan ne kadar evveldi, Mary?

MARY — İki sene.

MCLEOD — O zamanlar kiminle dolaşıyordun?

MARY — Kimse ile.

MCLEOD — Arada daha başka kaç kişi vardı, Mary?

MARY — Kaç kişi mi?

MCLEOD — *(Artık tamamile kontrolünü kaybetmiştir.)* Evet. Daha kaç erkekle gezip tozdun?

MARY — Hiç. *(Vaziyeti anlar gibidir.)* Birdenbire ne oluyorsun kuzum Jim?

MCLEOD — Hele dur. Hele dur. *(İçindeki kudurtucu, delice şüpheyi izale etmiye çalışarak başını çevirir.)*

MARY — Hayır. Hayır Söyle ne oluyorsun?

MCLEOD — Dün bir otopsi yapılıyordu. Ben de orada idim. Adlî tabip gözlerimin önünde ölü adamın kafa tasını testere ile kesti. Beynini çıkardı ve... *((Avucunu açarak içinde bir şey tutuyormuş gibi ileri uzatır:)* İşte böylece adamın beynini elinde tuttu.

MARY — *(Korku ve dehşet içinde:)* Bunları bana ne diye anlatıyorsun?

MCLEOD — Çünki... Çünki kendi beynimi de böyle kafa tasımdan çıkarıp musluğun altına tutabilmek ve senin bu akşam beynime işlediğin kötü, mülevves manzaraları yıkayıp temizliyebilmek için her şeyimi feda etmiye razı olurdum...

sinematek.tv

MARY — Mülevves manzaralar, öyle mi?

MCLEOD — Evet.

MARY — Yaaa... *(Uzun bir sükût. Dışarıda, âniden durmağa çalışan bir kamyonun frenleri, birdenbire feci surette yaralanan bir mahlûkun canhıraş feryadı gibi, ruhu tırmalıyan bir gıcırtı sesi çıkarır.)* Şimdi anlıyorum. *(Kendi kendine mırıldanır gibi:)* Evet... Böyle bir şey yapabilsen çok iyi olurdu. *(Doğrulur. MCLEOD'a döner, bitap bir eda ile:)* Fakat, benim kafana işlemiş olduğum manzara her ne ise, onu yıkayıp temizledikten sonra, bunun altında, beyninde, içi irin dolu bir çıban göreceksin, Jim. Asıl fecii, bu çıban hergün biraz daha büyümektedir. İnan bana... Bunu gözlerimle görmüşüm gibi biliyorum.

MCLEOD — *(Sert:)* Mary. Kâfi artık.

MARY — *(Nihayet, kocasından daha kuvvetli, daha mütahakkimdir.)* Hayır. Hakikati olduğu gibi ortaya dökelim. Ben sende en ufak bir kusurun dahi mevcut olabileceğini bir türlü kabul edemedidim. Çünki seni çok seviyordum. Allah ta biliyor ki halâ da seviyorum. Fakat, neticesi ne olursa olsun, bir de hakikati görelim... Sen, kendini yeryüzünde melek gibi bir insan sanırsın. Yanılıyorsun. Sen bütün ömrünce insanlık hislerinden uzak yaşamışsın. Bir nebze olsun affedebilmek kabiliyetine sahip değilsin. Zalim ve son derece kindar bir adamsın. Babanın her zaman: «nefret ediyorum!» diye bahsettiğin bütün kötü huylarını aynen tevarüs etmişsin.

MCLEOD — *(Caketini giymiye başlar.)* Seni bu halinde başı boş sokaklara bırakamam. Yürü, seni eve ben kendim götüreceğim.

MARY — Neden sanki? Tıpkı babanın anneni öldürdüğü gibi, senin de beni öldürmen için mi? *(MCLEOD'un elleri yanına düşer. Vurulmuş gibi, ağzı açık, öylece karısına baka kalır. MARY evin anahtarlarını masanın üzerine koyar. Çıkmak üzere döner.)*

MCLEOD — Nereye gideceksin? *(Sükût. MARY melûl melûl kocasına bakar.)*

MARY — Uzaklara... Çok uzaklara... Artık beni arama. Bulamazsın. Ocağımı yıkıyor, toprağımı... dönüş köprülerimi yaka yaka gidiyorum.

MCLEOD — Seni bir daha ne zaman göreceğim?

MARY — Beni bir daha hiç göremiyeceksin. Allaha ısmarladık. *(Çıkar. MCLEOD şaşkın, DETEKTİFLERODASI'na döner. BRODY tuvalet odasından onun bu halini görür ve JOE ile birlikte içeri girerler.)*

BRODY — Nasıl oldu Jim?

MCLEOD — *(Adeta duyulmaz bir sesle:)* Mükemmel.

BRODY — Mary'yi soruyorum.

MCLEOD — Mükemmel. Âla. *(SUSAN'a:)* Haydi bakalım küçük hanım... İki dakika tamam.

(MUAVİN girer.)

MUAVİN — *(MCLEOD'a:)* Ne olmuş sana böyle? Nen var?

MCLEOD — Hiç...

MUAVİN — Hasta mısın?

MCLEOD — Hayır efendim... Bir şeyim yok.

MUAVİN — *(BRODY'ye:)* Kuzum, benmi ter. görüyorum? Şunun hâline baksana.

BRODY — Yüzün sapsarı kesilmiş, Jim.

MCLEOD — Başım ağrıyor.

MUAVİN — Bu halle burada durma. Evine git Doktora haber ver.

MCLEOD — Tamamlamam lâzım gelen bir muamele var elimde..

MUAVİN — Brody. Sen devral o işi.

BRODY — *(İsteksiz:)* Başüstüne efendim.

MCLEOD — Kendim tamamlamağı tercih ederdim.

MUAVİN — Münakaşa istemiyorum. Haydi bakayım. Sen doğru evine git.

MCLEOD — Başüstüne efendim.

MUAVİN — Callahan, bu akşam Jim'in yerine nöbete sen girersin.

CALLAHAN — Başüstüne. *(Nöbet tahtasına gider. Tahtayı duvardan alır.)*

BRODY — Ne oldu Jim? Derdin ne?

MCLEOD — *(Çöker gibi oturur:)* Mary beni bıraktı. Gitti.

BRODY — Yok canım? ne ise, üzülme. Yine gelir.

MCLEOD — Hayır. Gelmiyecek... Bir daha gelmemek üzere gitti.

(MUAVİN tekrar içeri girer.)

MUAVİN — Neden halâ burada oturuyorsun? Neden evine gitmiyorsun? *(Çıkar)*

MCLEOD — Benim artık evim yok ki...

JOE — *(Yanına gelir:)* Zorla, gitmesine sebep oldun değil mi? Neden? *(MCLEOD cevap vermez.)* Sana vaktile ihtar da etmiştim. Koca aptal. Neden sanki?

MCLEOD — Ne bileyim neden? Bu işleri neder yaparız? Bilen var mı? Ben, bütün ömrümü babama karşı kin beslemekle, babamdan nefret etmekle geçirdim. Halbuki o ölmemiş, sanki bütün ömrümce, benim içimde yaşamış. Mütemadiyen, benimle alay ederek, gülmüş durmuş. Kim bilir? Aslında, zavallı için için ağlamıştır. Belki onun da elinde değildi. Belki o da insiyaklarını önlıyebilmenin imkânını bulamamıştı...

(Helecan içinde bir kadın girer. Parmaklık kapısını tıkırdatır).

CALLAHAN — Buyurun bayan. *(Şimdi nöbetçi masasındadır. Nöbet tahtası üzerindeki isimleri değiştirmek için çekmeceye uzanmış veziyettedir.)*

KADIN — Çantamı kaptılar...

CALLAHAN — Buyurun, içeri girin bayan. Çaresine bakarız. *(Çekmeceden isim harflerini almak üzere eğilir.)*

KADIN — Bir kere daha başıma geldiydi... Yetmiş-ikinci Sokakta...

(CHARLEY birdenbire atılır, CALLAHAN'ın cebinden kabzası iyice dışarı çıkmış olan tabancayı kapar, kabza ile CALLAHAN'ın başına vurarak onu yere serer. BARNES matrağını kaldırır.)

sinematek.tv

CHARLEY — İndir onu aşağı. *(Tabancayı BARNES'a tevcih eder.)*

BRODY — Dediğini yap. Dördüncü defa hapsin yolunu tutmuş o. Nasılsa bir daha çıkacağı yok Onun için düşünmeden ateş eder. *(BARNES matrağı indirir.)*

CHARLEY — Tabiî ya... Tabiî... Kara gözleriniz aşkına ömrüm boyunca kodestemi çürüyeceğim ben? Son kozum bu benim... Kurtulursam ne âlâ! Yoksa, hiç olmazsa bir kaçınızın canını cehenneme gönderirim. *(BARNES ona doğru bir hareket yapar.)*

BRODY — Boş ver. Nasılsa aşağı kapıdan geçemez.

CHARLEY — Kes sesini be. Kes sesini diyorum. Haydi göreyim. Biriniz ağzınızı açın. Biriniz kıpırdayın. *(MCLEOD ortada oturmaktadır. Acı acı güler:)*

MCLEOD — Bütün akşam: «Bakalım şu tabancayı ne zaman kapacaksın?» diye merak edip duruyordum, Charley.

CHARLEY — Gevezelik istemiyorum dedim. Kes sesini.

MCLEOD — *(Kalkar.)* Ver şu tabancayı.

CHARLEY — Niyetin varsa gel de al. Hele bir göreyim. Hele bir adım at da göreyim.

BRODY — Dikkat, Jim. Dikkat. Aşağı kapıdan geçemez diyorum sana.

MCLEOD — *(Tabancayı almak için ileri atılır.)* Uğursuz oğlu uğursuz, ver şunu.

CHARLEY — *(Bir, iki, üç el birbiri peşine MCLEOD'a ateş eder. MCLEOD kurşunun sadmesile geriler, savrularak çevrilir. BARNES fırsattan istifade etmesini bilmiştir. Derhal vurarak tabancayı CHARLEY'nin elinden düşürür ve matrağile CHARLEY'nin başına vurmağa başlar. Diğerleri de hemen CHARLEY'nin etrafını sarmışlardır. CHARLEY'nin iki defa feryadı duyulur, sonra sesi kesilir. MCLEOD karnını tutarak sendelemektedir.)*

BRODY — *(MCLEOD'un yanına koşar, kolunu belinden dolayarak onu destekler.)* Jim, Vuruldun mu? Canın yanıyor mu?

MCLEOD — Hafifçe... *(Caketinin düğmelerini çözer. Gömleği kan içindedir. Bu manzara onu şaşırtmıştır. Tiksinerek:)* Of, Allahım. *(Şimdi tıpkı küçücük bir çocuk gibidir.)* Oh... Mary, Mary... Mary... *(Sanki sızıp gitmekte olan kanını, canının akışını önlemek ister gibi caketini sıkı sıkı kapar. Sonra, ötekilere bakar, çarpık bir gülümseme ile:)* yâni... Hafifçe ölüyorum diyecektim. *(MUAVİN koşa koşa gelir. Kapıda birkaç da üniformalı polis görünür.)*

MUAVİN — Ne var? Ne oldu?

BARNES — Şu orospu çocuğu Jim'i vurdu.

MUAVİN — İçeri götürün. Çabuk yatırın.

BRODY — *(MCLEOD'a:)* Haydi yavrucuğum, gel. Yatağa taşıyayım seni.

MCLEOD — Hele dur biraz.

BRODY — Haydi Jim, haydi.

MCLEOD — Hayır... Dur diyorum sana... Çekme beni... *(Tekrar sandalyasına çöker.)*

JOE — Yatman lâzım, Jim.

MCLEOD — Hayır... Hayır.. Bir kere yattım mı bir daha kalkacağım yok. Hayır...

MUAVİN — İrtibat Bürosuna haber verin. Can kurtaran isteyin. Haydi. Çabuk.

MCLEOD — Doktorluk işim yok benim. Rahibi çağırın.

BRODY — O kadar kötümüsün, Jim?

(GALLAGHER telefona gider.)

GALAGHER — *(Telefonda:)* İrtibat Bürosumu?

MUAVİN — Neden biraz uzanmak istemiyorsun, Jim?

MCLEOD — İçecek bir şey verin bana.. *(Ağzı açık kalır. Bir şey söyliyemez. BRODY su soğutma makinasına doğru gider.*

MUAVİN — *(BRODY'ye, fısıldayarak:)* Karnı deşilmiş... Su verilir mi?

sinematek.tv

BRODY — *(O da fısıldıyarak:)* Ne çıkar?... Baksanıza haline...

MCLEOD — Mırıldanma Lou. Söylediğini duyuyorum.

(MUAVİN su almağa gider.)

BRODY — Tabii duyuyorsun. Bir şeyciğin yok ki yavrum. Sana kimse bir şey yapamaz ki... Sen kolay kolay öldürülemezsin Jim.

MCLEOD — Belki Lou, belki... Ver şu elini... Sık elimi Lou, Sık,.. Daha kuvvetli sık...

(SUSAN hıçkırmağa başlar.)

ARTHUR — Ağlama Suzy, ağlama.

MCLEOD — *(ARTHUR'e bakar, bir an onu öylece tetkik eder. Sonra BRODY'ye)* Şu bizim Kabadayının parmak izi kağıdını getir, Lou. İnşallah sen haklısındır... Lou, İnşallah doğru yapıyoruzdur. Kim bilir? Bir de bakarsın, yarın, katilden sanık olarak yine düşer buraya. Doğru mu yapıyoruz? Yanlış mı? Ayırd edilecek halde değilim artık. Ver şu kâğıtları. *(BRODY parmak izleri kâğıtlarını almağa gider. CHARLEY sürüklene sürüklene dışarı taşınmaktadır. Yarı baygın, inlemektedir.)*

JOE — Kendini nasıl hissediyorsun, Jim?

MCLEOD — Bul onu, Joe. Mary'yi bul ve söyle beni affetsin. Sonra, ona yardım et. Yardıma muhtaçtır o şimdi. Olur mu?

JOE — Tabiî... Tabiî... Sen rahatına bak şimdi.

(BRODY parmak izi kâğıdını getirmiştir. MCLEOD'a uzatır.)

MCLEOD — Yırt, Lou. *(BRODY kâğıtları yırtar.)* Kelepçesini de aç. Anahtarlar cebimdedir... Bu vak'ada yapılacak muamele yok, Şef Şikâyetçi şikâyetinden vazgeçti. *(Üzerinde Haç işareti yapar.)* Ulu Tanrım, Seni bizar ettimse bütün kalbimle pişmanım. Bütün günahlarımdan nefret ediyorum, çünki cennetinden mahrum olmaktan korkuyorum... *(Düşer. BRODY yakalar ve yavaş yavaş yere uzatır. Nabzına bakar. JOE yardım etmek üzere yanına diz çöker. Sonsuz gelen bir sükûttan sonra:)*

BRODY — Gitti.

JOE — Öldü.

MUAVİN — *(Nefesi teslim duasını tamamlar:)* ...Senin şefkat ve rahmetin sayesinde bütün günahlarımı itiraf etmiye, cezamı çekmiye, hayatımın kefaretini vermiye hazırım... Amin... *(Haç işareti yapar.)*

BRODY — *(Mırıldanır gibi:)* Âmin. *(BARNES şapkasını çıkarır. Haç işareti yapar. BRODY da Haç işareti yapar. Sonra, sakar bir hareketle doğrulur, ARTHUR'un yanına gider, kelepçeyi açar.)* Haydi Evlât, haydi git evine. Sakın beni yalancı çıkarayım deme. Bir daha seni buralarda görürsem... *(BRODY ağlamaktadır.)* İçini dışına çıkarırım. Sakın beni yalancı çıkarayım deme.

ARTHUR — Merak etmeyin.

SUSAN — Merak etmeyin.

BRODY — Haydi şimdi sıvışın buradan. *(SUSAN ARTHUR'un elinden tutar. Giderler. Kapıda ARTHUR durur, geri bakar. BRODY de onların gidişini seyretmektedir. Bakışırlar.)*

GALLAGHER — St. Vincent. Kilisesi mi? Lûtfen 21 nci Şube Karakoluna bir rahip gönderin.

MUAVİN — *(Öteki telefonda:)* İrtibat Bürosu mu? Emniyet Müdürlüğüne, Savcılığa, Cinayet Bürosuna haber verin... Burası Yirmi Birinci Şube... Detektiflerimizden birisi vuruldu... Öldü...

(BRODY'nin yüzü takallus etmiş gibidir. Gözleri yerde yatan MCLEOD'a dikilmiştir. JOE, yavaş yavaş doğrulurken şapkasını çıkarır.)

PERDE İNER

SON

sinematek.tv

HAYALİ CİHAN DEĞER!

Yanda gördüğünüz resim, İtalyadaki Bergamo kasabasının tiyatro binasını gösteriyor. Bergamo topu topu 1800 kişilik bir dağ kasabasıdır. Fakat tiyatro sever halk bir araya gelip kendilerine 380 kişilik bir tiyatro binası yaptırmıştır. Hem de her türlü teknik imkânları olan bir tiyatro. Darısı başımıza , diyelim mi?

Seyahat için vereceğiniz
en isabetli karar

DENİZCİLİK BANKASI
T. A. O.

DENİZ YOLLARI'nın
lüks, sür'atli ve konforlu
gemilerini tercih etmektir.

Bütün seyahat acenteleri
bu hususta size yardıma hazırdır.

sinematek.tv

sinematek.tv

BU YENİ KALEMİ

Muhakkak

tecrübe ediniz!

Dünyanın en mütekâmil yazı âletidir.

Dolma kaleminizi doldururken kalemin ucunu mürekkebe batırmanıza artık lüzum kalmadı... Kalemin gövdesinden ileri doğru uzanan harika tüp bir hortum vazifesini görerek mürekkebi emer ve tekrar yerine girer.

SNORKEL makanizması yalnız SHEAFFER'S kalemlerinde bulunur. Bir an evvel görünüz.

kalem dolarken mürekkeple temas etmeyen uç dalma temiz kalır.

Sheaffer's **SNORKEL**

MEMLEKETİMİZİN İLERİ GELEN KIRTASİYE MAĞAZALARINA TEVZİ EDİLMİŞTİR.

Türkiye Umum Mümessili ve Toptan Satış Yeri:

KOÇ TİCARET T. A. Ş.

(BÜRO LEVAZIMI ŞUBESİ)

Galata, Rıhtım Cad., Kozluca Han

SENARYO

Aylık Tiyatro ve Sinema Sanatı Dergisi

SAHİBİ :

Tevfik SADULLAH

Bu sayıda yazı işlerini bilfiil idare eden:

Zeynep T. HEMŞERİ

Basıldığı yer: Cumhuriyet Matbaası,

SENARYO sizlerin, Tiyatro ve sinema severlerin dergisidir. Gayesi sizlere faydalı olmak dolayısiyle Türk Tiyatro ve sinemasına hizmet etmektir. **SENARYO**'da neyi beğenip neyi beğenmediğinizi, neyin eksik, neyin fazla olduğunu bize bildirmenizi bilhassa rica ederiz. Bu sayede beğendiklerinizi arttırıp beğenmediklerinizi atmak eksiklerimizi tamamlamak, size istediğiniz gibi bir dergi sunmak imkânını bulacağız. Yardımınıza simdiden teşekkürler.

sinematek.tv

Yalova

Kaybettiğiniz sağlığa aradığınız neş'eye kavuşmak için günlerinizi Yalova Kaplıcalarında geçiriniz !... Konforlu Oteller - Muntazam Servis - Nefis Yemekler - Orkestra

sinematek.tv

Sade Brodway'de değil, denilebilir ki bütün dünya sahnelerinde senenin en büyük muvaffakiyetini Rosalind Russel kazanmıştır. Artık unutulacak, ikinci derecede rollere düşecek sanılan değerli Komediyen şarkı söylemesini, dans etmesini bilmediği halde, büyük bir cesaretle **Wonderful Town** «Harikulâde Şehir» isimli müzikli komedide baş rolü almış, eksikliklerini büyük bir enerji ve muvaffak olmak arzusiyle kapatmasını bilmiştir. Harikulâde Şehir Brodway'ın en çok tutulan eseri olmuştur. (Yukarıda: San'atkârın okuyucularımız için imzaladığı fotoğrafı görülmektedir.)

sinematek.tv

TİYATRO

★ **Brodway'da** muvaffakiyet kazanan diğer eserler arasında «Seven Year' setch» (Yedi Yıllık Heves) en başta gelenlerdendir. Yedi yıl karısı üzerine gül koklamadıktan sonra birdenbire baharı başına vuran bir kocanın hikâyesini anlatan bu zarif komedi de ikinci mevsimini idrak etmiş olup aynı muvaffakiyeti kazanmak kaygusu ile Londrada sahneye konulmuştur. (Resim altta).

★ **New York** tiyatrolarında «Picnic» ve «Seven Year'-sltch» ile rekabet eden eserlerin başında kuvvetli bir Shakespeare mümessili olarak tanılan Maurice Evans'ın oynamakta olduğu «Dial M for Murder» gelmektedir. Bütün bir mevsim Londrada oynadıktan sonra Broadway'de de aynı alâkayı toplamağa muvaffak olan bir eserde «Cinayet var!» adı altında Küçük Sahnede oynanacaktır.

★ Brodway'ın en sevilen diğer iki piyesi Avrupadan id-

Üstte:
SEVEN YEAR'S ITCH
Altta:
PICNIC

BİRLEŞİK AMERİKA

★ Geçen sene Broodway'da halkın en çok tutmuş olduğu eserlerden biri, aynı zamanda münekkidlerin de takdirini kazanmağa muvaffak olmuştur. Bu nadir muvaffakiyet William Inge'nin **«Picnic»** (Piknik) ine nasib olmuştur. Önümüzdeki mevsimde diğer bir eserini, »Gel Şebeğim!» adiyle Leylâ Erduranın dilimize çevirmiş olduğu **«Come Back Little Sheba»** sını Küçük Sahnede göreceğimiz William Inge, Amerikanın genc sahne yazarlarının en güzidelerinden biridir. Picnic »Satıcının Ölümü» muharririnin **«The Crucible»** (Pota) sı, »İhtiras Tramvayı» muharririnin **«El Camino Real»** i gibi alt edilmesi hayli müşkül rakibler arasında temayüz ederek Amerikan tiyatrosunun en mühim mükâfatlarından biri olan Pulitzer Mükâfatını kazanmağa muvaffak olmuştur. Mevsimin sonlarına doğru sahneye konmuş olan **«Picnic»** yazın da gıbte edilecek bir rağbte mazhar olmuş ve ikinci mevsimine başlamıştır. (Resmi yukarıda).

sinematek.tv

HAREKETLERİ

hal malıdır. Bunlardan birincisi Peter Ustinov'un Londrada iki senednberi oynandıktan sonra, İngiltere turnesine çıkmış olan «**The Love of Four Colonnels**» (Dört Albayın Aşkı) ile Parisde iki mevsim tamamlamış olan «**La Cuisine des Anges**» (Melekler Mutbahı) dır.

BÜYÜK BRİTANYA

★ **Tac Giyme Merasimi**'nin başlıca alâkayı topladığı sıralarda tiyatro mevsimi nisbeten sönük geçmiştir. Bununla beraber son yılların en değerli romancılarından biri olarak anılanı Graham Green'in «**The Living Room**» - resmi sağda _ (Oturma Odası), «Kokteyl Parti» şairi T. S. Eliot'nun «**The Confidential Clerck**» (Sırdaş Memur) u John Gielgud'un eşsiz bir stille sahneye koymuş olduğu «**Venice Preserv'd**'ı beynelmilel alâkayı çekecek değerde birer sahne hâdisesi olmuştur.

FRANSA

★ **Londrada** olduğu gibi Pariste de mevsim nisbeten sönük geçmiş, halk da, münekkidler de daha ziyade geçen mevsimden bakiye kalan «**La têtes des Autres**» (Başkalarının Kellesi), Melekler Matbahı'na, Roussin'in «**Héléne ou La Joide Vivre**» (Helen yahud Yaşamanın Keyfi) ile **Lorsque l'Enfant Parait**» (Veled Ortaya Çıkınca) sına itibar etmişlerdir. Geçenlerde ölen Ugo Betti'den tercüme edilen «Keçiler Adası» - resmi altta - ise bu hafif ve neşeli piyesler arasında öğünülecek bir muvaffakiyet idame ettirmektedir. (Haber aldığımıza göre Küçük Sahne Mahmut Abaç'ın tercüme ettiği bu eseri de Türk tiyatrosverlerine sunmak kararındadır.)

sinematek.tv

DÜNYADA SİNEM

★ **TELEVİZYONLA** rekabet edebilmek kaygusiyle 3-B filmleri, büyük ekran üzerinde gösterilen Sinema-skop, Panaramik Film gibi çeşitli denemelere bocalıyan Hollywood'da yine de dünya piyasını fethedecek muhteşem filmler çevrilmektedir. Bu arada:

★ **WARNER BROS.**, harp içinde bir hava kazası neticesinde ölmüş olan Grance Moore'un hayatını filme çekmiştir. Tatlı yüzü kadar tatlı sesiyle de dünyanın dört bucağında takdirkâr toplamış olan Kathryn Grayson (solda) talihsiz ses sanatkârını beyaz perdede temsil etmiştir.

★ **RUTH ROMAN** (sağda) Meksikada Gary Cooper ve Barbara Stanwyck ile birlikte petrol sanayine ait bir film tamamlamıştır. Geçmişte birçok akademi Mükâfatı kazanmış olan WARNER BROS. Stüdyoları, daha şimdiden bu filmi müstakbel bir «Mükâfat» namzedi olarak görmektediler.

★ **BOB WAGNER**, Terry Moore, Charlton Heston'un eskilerin papuçlarını dama attıracak kabiliyet ve cazibeye sahip yıldızcıklar olarak beyaz perde âleminde parıldamaktadırlar.

★ **ONSEKİZ AY** peşi peşine yurd dışında kalanlardan Gelir Vergisi alınmıyacağı yolundaki kanun, kazançlarının yüzde seksen, hattâ bazan yüzde doksanını Sam Amucaya (Amerika Hükûmeti) devretmekte olan sinema yıldızlarını muhtelif Avrupa şehirlerine dağıtmıştır. Bunlar arasında:

★ **KIRK DOUGLAS** İtalyada, Anna Magnani ile birlikte Homer'in Odise'sini çevirmektedir.

★ **GARRY COOPER** Meksikadan sonra Avrupaya gelmiştir. Beyaz perdede çeyrek asrı tamamlamış olan «Şerif» halen, Cannes Festivalinden sonra, Venedik Festivaline geçmiş bulunmakttadır.

★ **CLAUDETTE COLBERT** hemen iki senedenberi Avrupadadır. Fransız aslından olduğu halde Amerikada büyüdüğü için ana dilini yeni yeni öğrenmekte olan Yıldız İtalyada «**Destinies**» (Mukadderat) isimli bir film çevirmiş, oradan da Parise geçmişttir. Söylendiğine göre her şeye rağmen Fransızcayı Amerikan şivesiyle konuşmaktan bir ttürlü kurtulamamış olan Claudette Colbert Pariste Fransanın en şöhretli sahne adamlarından Sacha Guitry'nin idaresi altında «**Versailles'ın Hikâyesi**» adlı bir film çevirecektir. Hcollywood Standardlarına göre dahi «Muhteşem» denilecek derecede şa'şalı olarak tasarlanan «Versailles'in Hikâyesi» Fransızların çevirdikleri ilk renkli «Eastman-color» filmidir. Ayrıca bu filmde her biri altışar bin lira değerinde hemen sayısız elbise değiştiren, sahnelerinin bir çoğunu 42 bin lira değer biçilen bir hah üzerinde çeviren Claudette Colbert'in bir müddet daha «Ana» yurdunda kalarak bir kaç film daha çevirmesi için şimdiden teşebbüslere geçilmiştir.

LONDRA

★ **VERGİDEN KURTULMAK** kaygusiyle değil de san'at kaygusiyle Hollywood'dan kaçarak Avrupaya gelmiş olanların başında hiç şüphesiz Rejisör LEWIS MİLSTONE'u saymak lâzımgelir. Harp filmlerinin en üstününü «Garp Cephesinde Yeni Bir Şey Yok»u, «Fareler ve insanlar»ı, «Sefiller»i beyaz

sinematek.tv

HAREKETLERİ

perdeye kazandırmış olan sanatkâr rejisör, adetâ isyanla Hollywood'dan kaçmıştır." Londrada da aynı metodlarla karşılaştığı takdirde Almanyaya geçeğini söyleyen Milston'u İngilterede alıkoyabilmek için kendisine tam bir serbesti içinde çalışmak imkânları sağlanacaktır.

★ **NE GARİPTİR Kİ**, işveli bir Fransız dilberini beyaz perdede canlandırmak için Fransızlar da Hollywood'dan Claudette Colbert'i Parise celbederken, İngilizler de aynı tarihî dilberi, kendi filmlerinde yaşatabilmek için bir İtalyan yıldızını Londraya getirtmişlerdir. Claudette Colbert'in «Versailles'in Hikâyesi»nde temsil edeceği «Madame de Montespan»ı Londrada YVONNE SANSON oynayacaktır. Rejisör RAYMOND STROSS'un vücude getirmekte olduğu bu filmde, tıpkı Sacha Guitry'nin eserinde olduğu gibi Louis XIV. ün gözdesi baş rolü oynamakla beraber, İngiliz filminin «**Hind Yıldızı**» isminden de anlaşılacağı üzere, iki filmde tarihin aynı devrine bambaşka zaviyelerden bakılmaktadır.

ROMA

★ **BİRİNCİ CIHAN HARBİNİ** hemen takip eden senelerde sinemaya gidebilmiş olanların pekalâ hatırlıyacakları üzere Roma Stüdyoları o derin hakimiyetiydi. Eski «Quo Vadis» ler, «Pompeinin Son Günleri», «Saba Melikesi» ihtişamlı filmlerin gerçek öncüleriydi. Sonra sonra Roma bu önderliğini Hollywood'a kaptırmış «İhtişam» Amerikan filminin mümeyyiz vasfı olmuş; Avrupada dahi Almanlar, Fransızlar, filmcilik sahasında İtalyanları kurdela kurdelâ aşmışlardı. İki harp arasındaki devrede Fransızlarla Almanlar el ele vererek İtalyanları bütün bütün geride bıraktılar. «Kongre Eğleniyor»; «Cennet yolu» bu devrin unutulmaz eserleridir.

Bugün tarih tekerrür ediyora benziyor. İtalya, Avrupada ön safa geçtiği gibi, film sanatında muvaffakıyet bakımından da Amerikalılarla boy ölçüşmektedir. Anna Magnani, Sylvano Pampanini, Elenora Rossi-Drago, Yvonne Sanson gibi yıldızlar seyircilerin olduğu kadar Hollywood film âmillerinin de yüreğini hoplatmakta, De Sica, Rosselini gibi rejisörler eserlerinden her tarafta bahsettirmektedir.

Teknik bakımdan da İtalyanlar Hollywood'u adım adım takip ediyorlar. Nitekim Fransızlardan evvel İtalyanlar 3-B filmini — hem de renkli olarak— tamamlamışlardır. Amadeo Nazzari'nin baş rolü aldığı bu filmi İtalyanlar iftiharla «Avrupada çevrilen ilk üç buutlu film» olarak ilân ediyorlar. (L'Eroe della Vandea).

Vaktiyle Almanların yapmış olduğu gibi Fransızlarla mükemmel bir işbirliği kurmağa muvaffak olan İtalyanlar Fernandel, Martine Carol, Gaby Morlay, Danielle Darrieux, Edwige Feuillère, Micheline Presle gibi şöhretli Fransız sanatkârlarından, Yves Montand, George Guetary, Frères Jacques gibi en sevilen Fransız şarkıcılarından da faydalanmaktadırlar. Nitekim, Louis Armstrong Orkestrasının da iştirakiyle çevrilmiş olan «**Saluti e Baci**» (Selâmlar ve Buseler) isimli müzikal komedinin «Cennet Yolu» nu gölgede bırakacağını iddia edenler pek çoktur.

sinematek.tv

"Şerif,,

GARY COOPER

YÜKSEK ökçeli çizmesi, uzun, sımsıkı pantolonu, atik fakat yorgun vücudu, meşakkatten olduğu kadar rüzgârdan, güneşten sahtiyanlaşmış çehresi ile sinema âleminin ezelî «Şerif»i, Amerika Batı eyalet-lerinin ezelî sokaklarında, elde tabanca veya silâh, kötü adamların peşinde koşar durur. Dünyanın dört bucağında Şerif'in hemen tek mümessili, çeyrk asırdan beri bu işte yoğrula yoğrula ihtisas yapmış olan Gary Cooper'dir. Uzun boyunun heybetile, soldaki resimde, tozlu kasaba sokağında ilerleyen «İyi adam» bu defa yapayalnızdır.

İyi adamın kötü adamı kovalayıp nihayet altetmesinden ibaret olan bu ezelî mevzu bu defa **High Noon** (tam öğle vakti) adile beyaz perde seyircilerine sunuluyor. «Tam öğle vakti» Şerif Will Kane'i öldürmeğe ahdetmiş olan «kötü adamların kasabaya geleceği saattir. Bu amansız mücadelede serserî bir kurşuna kurban gitmekten korkan kasaba halkı erkek, kadın hepsi ayrı bir deliğe sığınmış, kızgın güneş altında Şerif'i kanına susamış dört hayduda karşı tabancası ve yumruklariyle yapayalnız bırakmıştır.

High Noon basit mevzuuna, bazı kusurlarına rağmen heyecan ve merakı tahrikte eşsiz bir başarı gösterilerek çevrilmiş üstün bir film olarak Gary Cooper'e yeni bir Akademi Mükâfatı kazandırmıştır.

sinematek.tv

BEYAZ PERDEDE ÇEYREK ASIR

GARY COOPER «Tam Öğle Vakti» filmini tamamladığı zaman, Hollywood'da çevirdiği ilk filmin (sağdaki resim) tamamlanışının da yirmi beşinci yıldönümünü kutlamıştır. Bugün olduğu gibi, yirmi beş yıl evvelki ilk filminde de Cooper yine aynı çeşit bir rol oynamakta idi. Bu yirmi beş yıl içinde Cooper Amerika Batısının ezelî *cowboy*'unu usta bir terzi elinden çıkma ısmarlama elbise gibi üzerine oturan, kendine yaraşan bir şahsiyet haline getirmiş, aynı zamanda utangaç ve çekingen olduğu kadar amansız, cesur bir kahraman gibi gözükmenin yolunu bulmuştur. Bugün 53 yaşında olan Cooper, yirmi beş sene içinde 70 den fazla film çevirmiştir. (Yukarıdaki resim şöhretli yıldızın 1943 de mecmuamız sahibi için imzaladığı portresidir.)

sinematek.tv

3 - B GÜZELLERİ

3 - B Modası tufan gibi Hollywood'u kapladığındanberi Sinema Başkendinin başlıca merak mevzularından birini de renkli gözlüklerin, geniş yahut inhinalı perdelerin dünyaya nam salmış Hollywood güzellerini ne hale sokacağı meselesi teşkil ediyor..

Gerçekten, 2 - B filmlerinde göz dolduran Yıldızlar acaba 3 - B de nasıl görünecekler· Acaba, meselâ Marlyn Monroe, Debra Paget, Mitzi Gaynor, Jane Russell, Arlene Dahl, Betty Grabl'ın 2 - B de mükemmel ve mükellef görünen vücutları 3 - B de aynı mükemmelik ve mükellefliği muhafaza edebilecek mi?

Hollywood'lular kadar hepimizin nasıl çözüleceğini merak ettiğimiz bu muammanın halli yolunda ilk fedaî Arlene Dahl çıktı «Sangaree» isimli filmde güzelliğini Üç buutlu olarak teşhir eden Yıldız, bu denemeyi büyük bir başariyle neticelendirdikten sonra şöyle diyor: «3 - B filmleri adeta kızgın güneşten de daha parlak, yakıcı ışıklar altında çekiliyor. Bu yüzden eskisine nisbetle çok daha az makiyaj kullanmak lâzım. En küçük teferruat objektiften kurtulmuyor. Ayrıca, 2 - B filmleri nedense vücudu biraz daha yayıyor, insanı olduğundan daha geniş gösteriyor, bundan dolayı da film çevirdiğimiz sıralarda, tabiî ağırlığımızdan en az dört beş kilo kaybetmemiz lâzım geliyordu. 3 - B de böyle bir kaygu yok. Halk sizi olduğunuz gibi görüyor!»

Bu sözler, güzelliklerini boyaya, kamera hiylesine borçlu olanları hayli korkutmuş olmalı. Buna karşılık Jane Russell'lar, Marilyn Monroe'ler, Arlene Dahl'lar, bir kaç kilo ilâvesile Vera-Ellen'ler, Mitzi Gaynor'lar kendilerine şimdiden 3 - B Sultanları göziyle bakmaktadırlar.

sinematek.tv

ARLENE DAHL

VERA ELLEN

ROBERTA HAYES

JANE RUSSELL

sinematek.tv

Modern Sinema Seyircileri

YUKARIDA gördüğünüz gözlüklüler alayı, Amerikada birdenbire türemiş ve halen yavaş yavaş Avrupaya da utluyayılmakta olan 3 - B (Üç Buutlu) sinemanın ilk seyircileridir. Tıbkı renkli televizyonda uzun süreli plâklarda olduğu gibi, üç buutlu sinemadada da muhtelif şirketler bir araya gelip «Mükemmel» bir teknik geliştirecek yerde, ayrı ayrı istikametlerden giderek, ayrı ayrı usulleri halka beğendirmeğe, kendi usullerinin diğerlerinden üstün olduğunu kabul ettirmeğe çalışmaktadırlar. Bunlar arasında Tabiî Rüiyet (**Natural vision**) adile anılan sistemde, filmler hususi filtreli iki ayrı projektörle perdeye aksettirilmekte, seyircilerin de mutlaka hususî camlı gözlük kullanması lâzım gelmektedir. Gelecek mevsimde şehrimizde gösterileceği ilân edilen 3 - B filmleri, tıbkı renkli sinemanın başlangıcında olduğu gibi henüz doğum sancıları içindedir. Bunlarda mevzudan, san'attan ziyade 3 - B filmlerinin seyirciyi kâh korkutan, kâh şaşırtan, kâh güldüren tesirlerine ehemmiyet verilmekte, binnetice, ekseriya, seyircilerin hali perdede görülenlerden daha alâka çekici olmaktadır.

sinematek.tv

Ailenizi tifodan nasıl koruyabilirsiniz.

Hastalıklardan önce, halsizlik, iştahsızlık, baş ağrısı, ateş, kabızlık veya ishal görülür

Eğer doktorlar ve sağlık teşkilâtiyle işbirliği yapılırsa *Tifo* tamamen yok edilebilir

Ailenizde *herkes* aşılandı mı?

Tifo nedir... belirtileri nasıldır? Tifo ve paratifo mühim ve çok bulaşıcı hastalıklardandır. Hastanın pıslığında mikroplar mevcuttur ve kolayca yayılır. Tifodan şüphe ettiğiniz anda: (1) hastayı tecrid edin, (2) doktor çağırın ve ilgili sağlık servisine vaziyeti bildirin.

Göğüs, karın ve sırtta penbe lekeler gördüğünüz taktirde **tifo mevcut olabilir.** Bu lekelerden önce başağrısı, sersemlik, iştahsızlık ve hafifce yükselen ateşle birlikte ishal görülür. (Tifo ortalama olarak mikrop kaptıktan 7-14 gün sonra başlar.)

Tifo teşkilâtının nerelerde saklandığını öğrenin. Yukarki listeyi dikkatle tetkik edin. Bu liste, tifo mikroplarının nasıl seyahat edip sizin *ağzınıza geldiğini* göstermektedir. Evinizde tifo hastası olduğu taktirde hastanın pıslığını kireç kaymağı veya doktorunuzun tavsiye edeceği diğer ilâçlarla dezenfekte etmeniz bu sebepten lâzımdır. Hastanın yemek kapları yıkanmadan evvel 15-20 dakika kaynatılmalıdır. Hastayla temasa gelen diğer eşyalar da, doktorunuzun söyliyeceği şekilde dizenfekte edilmelidir. Tifo salgınlarının belki de en mühim sebebi kirli sulardır. Bu sebepten, tanımadığınız yerlerde bulunduğunuz veya öyle yerlerden geçtiğiniz vakit *daha çok* dikkat ediniz.

Şu kaidelere dikkat edin — ve aşılanın! Tifoyu kendi evinizde önlemek için şu tedbirleri alın.

(1) Yiyeceğinizi açıkta bırakmıyarak, kapı ve pencereleri örterek, çöp tenekelerini kapatarak mikrop taşıyan sineklerden koruyunuz.
(2) Temiz su kullanın. Şüpheniz varsa *kaynatın.*
(3) Kaynatılmamış veya pastorize edilmemiş süt içmeyin ve bundan yapılmış şeyler yemeyin.
(4) Bütün yiyecekleri çok iyi pişirin.
(5) Yukarıdaki listeye tekrar bakın ve yediklerinizin geldiği yeri, satılış tarzını ve hazırlanışını bir gözden geçirin.

Ve doktorunuza giderek aşı olun! O kadar basit bir tedbirdir ki hem de sizi en az bir sene korur.

● Squibb adını eczane raflarında olduğu gibi doktorunuzun yazdığı reçetelerde de görursunuz. Çünkü Squibb penicillin streptomycin, vitaminler anestetikler, hormonlar ile doktorunuzun hayatınızı kurtarmak ve korumak için yazdığı diğer bir çok ilâçları istihsal eden dünyanın en büyük müesseselerinden biridir. 1858 denberi Squibb Araştırma Laboratuarları, dünyayı ıstıraptan kurtarmak ve sağlık durumunu yükseltmek maksadile ilâçlar bulmakta, islâh ve istihsal etmektedir.

SQUIBB
İLÂÇLARI
1858 DENBERİ

REKLAM BÜRO 5 555

sinematek.tv

SENARYO